

T.C
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

FUHUŞ, SEKS İŞÇİLİĞİ VE FUHUŞ YÜZÜNDEN BULAŞAN ZÜHREVİ
HASTALIKLARLA MÜCADELENİN HUKUKİ BOYUTU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Yazan
Derya ÜÇGÜL

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Evra ÇETİN

MERSİN/ EYLÜL-2015

ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

“FUHUŞ, SEKS İŞÇİLİĞİ VE FUHUŞ YÜZÜNDEN BULAŞAN ZÜHREVİ HASTALIKLARLA MÜCADELENİN HUKUKİ BOYUTU” başlıklı bu çalışma jürilerimiz tarafından oy birliğiyle 20132022 nolu DERYA ÜÇGÜL’ün Kamu Hukuku Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

.....
Dr. Evra Çetin

Jüri Başkanı-Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Evra ÇETİN

.....
Kandemir

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Şenol KANDEMİR

.....
Günal Kursun

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Günal KURŞUN

(Çukurova Üniversitesi)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

16.09.2015

Yrd. Doç. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu Tez’de kullanılan özgün ve başka kaynaklardan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir.

ÖNSÖZ

İnsanlar dünyaya geldiği andan itibaren hayatlarını sürdürebilmek amacıyla çok çeşitli çabalar içine girerler. Bu çabalar, ilk zamanlarda ebeveynlerden hayatını sürdürebilecek yardımlar bekleme şekline gerçekleşirken, zamanla çalışarak hem kendi hayatını idame ettirme hem de başka insanlara katkıda bulunma gibi yollara yönelebilirler. Bu bağlamda bireylerin hayatlarını sürdürebilecek derecede ekonomik gelir elde etmek amacıyla yürüttükleri faaliyetler meslek olarak adlandırılır.

Her birey hayatının belli bir döneminde belli bir eğitimden geçerek bir mesleği icra etmeyi düşünebilir. Bu meslekî eğitim kimi zaman aileden öğrenilen ve aile mesleği olarak nitelendirilebilen meslekleri kapsarken, kimi zaman da çeşitli eğitim seviyelerinin tamamlanmasıyla kazanılan bir meslek edinme ile sonuçlanır. İnsanlar kimi zaman ise herhangi bir eğitim almadan beden gücüyle yerine getirilen meslekleri yapmak zorunda kalabilirler. Bu mesleklerin adı, şekli, icrası ne olursa olsun ortak amacı, bireylerin hayatlarını sürdürebilecek derecede ekonomik gelir elde edebilmeleridir.

Günümüzde insan yaşantısına bakıldığında küreselleşme, eğitimdeki eşitlik ve özgürlük gibi durumlar esasında mesleklerde ayırım faktörünü ortadan kaldırmış gibidir. Ancak yine de cinsiyetleri ayrı ayrı değerlendirdiğimizde akla gelen birtakım meslekler olduğu da bilinmektedir. Bu mesleklerden biri de hiç şüphesiz seks işçiliğidir. Seks işçileri, herhangi bir şekilde eğitim almadan, bedenlerini kullanarak ekonomik anlamda gelir sağlama ve bu şekilde hayatlarını sürdürme yolunu seçmişlerdir.

Seks işçiliği yapanlara dair hukuki yaptırımların veya düzenlemelerin geçmişten günümüze geçirdiği değişim ve gelişimlerinin işlendiği bu çalışmada; öncelikle yüksek lisans derslerime başladığım andan itibaren öz verili ders anlatımları ve her aşamada bizleri bilgileriyle aydınlatmayı görev edinen ve bunu seve seve yapan değerli bölüm hocalarıma teşekkürü borç bilirim.

Bölüm hocalarımla yanı sıra tez danışmanım olan Sayın Yrd. Doç. Dr. Evra ÇETİN hocama tez konumu belirleme, çalışmamda istifade edeceğim kaynakları temin etmemde, elde ettiğim kaynakları tasnif etme ve yazıma başlama aşamalarında gösterdiği ilgi, alaka ve yardımlarından dolayı teşekkür ederim. Ayrıca bizden önce hukuk alanında ihtisas yapmış ve bu alanda kendini geliştirerek bilimsel yayınlar

oluşturup, kendilerinden sonra gelecek olan hukukçulara ışık tutmayı vazife edinmiş olan tüm hocalarıma, özellikle çalışmalarından istifade ederek kendi çalışmamı hazırladığım Türk Hukuk tarihinin gelmiş geçmiş tüm hocalarına minnetlerimi sunarım.

Çalışmamızı yaptığımız süre içerisinde, benden yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen, Adana Halk Sağlığı Müdürlüğü'nde görev yapan çalışma ekibimizden Sayın Doktor E.İşık YAZICIOĞLU'na, Sayın Serkan OLUK'a ve idari amirlerime sonsuz teşekkür ederim. Yüksek Lisans Programına kayıt aşamamdan bugüne kadar pozitif bakış açısıyla beni yüreklendiren, bütün enerji ve sabrıyla yanımda olan kuzenim Sayın Musa KUNDAKÇI'ya da desteği için çok teşekkür ederim.

Son olarak hayatımın hiçbir aşamasında beni yalnız bırakmayan, benimle ağlayıp benimle gülen, bakışlarındaki ve davranışlarındaki sıcaklığı her zaman yüreğimde hissettiren sevgili annem Fadime ÜÇGÜL ve babam şevki ÜÇGÜL'e tüm kalbimle teşekkür ederim.

16.09.2015

Derya ÜÇGÜL

ÖZET

FUHUŞ, SEKS İŞÇİLİĞİ VE FUHUŞ YÜZÜNDEN BULAŞAN ZÜHREVİ HASTALIKLARLA MÜCADELENİN HUKUKİ BOYUTU

Derya ÜÇGÜL

Yüksek Lisans Tezi, Kamu Hukuku Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Evra ÇETİN

EYLÜL 2015, 106 sayfa

Neredeyse insanlık tarihi ile yaşıt olan fuhuşun, çok çeşitli boyutları bulunmaktadır. Kimi zaman dinî yapılar içinde karşımıza çıkan fuhuş, sosyal yapıdan hiçbir zaman kopmamış ve genel anlamda ekonomik bir yapı arz etmiştir. Bunun yanı sıra toplumlar açısından fuhuş olgusu hiçbir zaman benimsenememiş ve her daim toplumun dışına itilmeye çalışılmıştır. Bu kabullenmeme durumu genel anlamda toplumsal açıdan fuhuşun olumsuz etkilerinden korunma gereksinimine dayandırılmaktadır. Bu nedenle de toplumlar, tarih içinde fuhuş yapanlara çeşitli yaptırımlar uygulamışlardır. Bu yaptırımlar kimi zaman psikolojik olmuş, kimi zaman ise fiili cezalara dönüşmüştür.

Bu bağlamda devletler de fuhuşla ilgili tedbirler almış, ancak tarihin hiçbir döneminde fuhuşun tam anlamıyla önüne geçilememiştir. Bu da devletler açısından fuhuşu önlemenin yanında insanlara bir alternatif sunma gerekliliğini doğurmuş ve genelevlerde ya da belirlenmiş bölge ve alanlarda yasal şekilde fuhuş yapılması durumu ortaya çıkmıştır. Bu şekilde devletler hem fuhuşu kontrollü hale getirmeye çalışmışlar hem de fuhuştan sağlanan ekonomik gelirden pay elde etmişlerdir. Ancak yine de insanların fuhuşa yönelmesi veya yönlendirmelerini caydırmak amacıyla birtakım yasal düzenlemeler yapılmış ve bu şekilde insanların fuhuşa yönelmeleri önlenmeye çalışılmıştır. Yasal şekilde de olsa fuhuş sonucunda bulaşabilecek hastalıkları önlemek amacıyla da birtakım düzenlemelere ihtiyaç duyulmuştur.

Ülkemizde de çeşitli kanun metinleri içinde fuhuşla mücadele ve fuhuşu engellemeyle ilgili yasal düzenlemeler yapılmasının yanı sıra 1930 yılında bu konuyla ilgili bir tüzük de hazırlanmış ve fuhuşla mücadele yasal şekilde sürdürülmüştür.

Hazırladığımız bu çalışmada; toplumsal anlamda fuhuş kavramına dair algıların zaman içindeki seyrini ve bunların ne şekilde değiştiğini ortaya çıkarmak; toplumun yanlış algıları olduğunu ve fuhuş sektöründe yer alan mağdurların aslında belirli zorunluluklar altında bu sektöre girmeyi seçtikleri veya buna mecbur bırakıldıklarını açıklamaktır.

Bu genel izahların yanında temel amacımız hukuksal açıdan fuhuş kavramına yaklaşım ve bu yaklaşım sonucunda fuhuş konusundaki bireysel veya örgütsel yaptırımlar ve fuhuş tüzüğündeki maddelerin incelenmesidir.

Anahtar Kelimeler: Fuhuş, Zührevi Hastalıklar, Genel Kadın, Seks İşçisi

ABSTRACT

THE LEGAL DIMENSION OF THE FIGHT OF PROSTITUTION, SEKS WORK AND VENEREAL DISEASES INFECTED WITH PROSTITUTION

Derya ÜÇGÜL

Master's Thesis, Department of Public Law

Advisor: Yrd. Doç. Dr. Evra ÇETİN

September 2015, 106 Page

Prostitution which is almost as the same age as human being history, has various dimensions. Sometimes we encounter in prostitution for religious structures, but the social structure has never broken and it is an economic structure in general. As well as in terms of its communities, the phenomenon of prostitution was never adopted and has always tried to be excluded from society. In general, this inability to accept the status is based on the protection needs of the socially negative effects of prostitution. Therefore, the communities applied various sanctions against the prostitutes in the history. These sanctions are sometimes psychological and sometimes has been transformed into the actual punishment.

In this regard, the states also have taken measures relating to prostitution, but at no time period in history prostitution has not been prevented literally. Besides this, the state in terms of preventing prostitution has led to the necessity to offer an alternative way to people and to do so in a legal brothel prostitution has emerged in the case. In this way, both states have tried to make prostitution controlled and have obtained a share of economic income derived from prostitution. However, some legal provisions have also tried to discourage people to turn to prostitution or made, thus it has been aimed preventing their orientation toward people's prostitution. However, a number of regulations were needed in order to prevent sexually transmitted disease which can be transmitted by prostitution.

Anti-prostitution laws in various texts in our country as well as of making regulations related to preventing prostitution are prepared by a legislation on this issue was carried out in legally in 1930.

In this study I have prepared, the progression over time of perception into prostitution concept of social meaning and to reveal what they have exchange throughout time, or society has wrong perceptions and victims of prostitution actually under certain obligations they choose to enter this sector or that it forced to enter in it.

Besides these general explanations, our goal is to approach the concept in terms of legal prostitution is to investigate the matter in and individual or organizational sanctions on prostitution statutes as a result of this approach.

Key Words: Prostitution, Venereal Diseases, General Women, Sex Worker

KISALTMALAR LİSTESİ

AİHM	:	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	:	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
CEDAW	:	United Nations Convention on the Elimination of All Forms
Sözleşmesi	:	of Discrimination Against Women, BM-Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
Bknz.	:	Bakınız
C.	:	Cilt
Çev.	:	Çeviren
Der.	:	Derleyen
e.t.	:	Erişim tarihi
Edit.	:	Editör
md.	:	Madde
No	:	Numara
S.	:	Sayı
s.	:	Sayfa
ss.	:	Sayfa sayısı
TCK	:	Türk Ceza Kanunu
vb.	:	Ve benzeri
vd.	:	Ve diğerleri
Y.	:	Yayın
y.a.g.e.	:	Yukarıda adı geçen eser
y.a.g.m.	:	Yukarıda adı geçen makale
ATO	:	Ankara Ticaret Odası
KPSS	:	Kamu Personeli Seçme Sınavı

İÇİNDEKİLER

KAPAK.....	I
TEZ İMZA SİRKÜLERİ.....	II
ÖNSÖZ	III
ÖZET	V
ABSTRACT.....	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	IX
İÇİNDEKİLER	X
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.FUHUŞ KAVRAMI, TARİHÇESİ VE FUHUŞLA İLGİLİ ULUSLARARASI ALANDAKİ YASAL DÜZENLEMELER	5
1.1. FUHUŞ KAVRAMININ TANIMLANMASI VE TARİHÇESİ	5
1.1.1. Fuhuş Kavramının Tanımsal Çerçevesi	5
1.1.2. Fuhuş Kavramının Tarihsel Seyri.....	7
1.1.3. Dünyada Fuhuş Kavramının Tarihçesi	8
1.1.4. Türkiye’de Fuhuş Kavramının Tarihçesi.....	13
1.1.5. Seks İşçisi ve Fahişe Kavramlarının Karşılaştırılması.....	16
1.2. Uluslararası Alanda Fuhuş Kavramı	18
1.2.1. Fuhuşun Uluslararası Boyutuna Genel Bakış.....	18
1.2.2. Fuhuşla İlgili Uluslararası Sözleşmeler	19
1.2.2.1.Sözleşmelerin Genel Yapısı.....	19
1.2.2.2. Beyaz Kadın Ticaretinin Zecren Men’ine Dair Milletlerarası Sözleşme.....	22
1.2.2.3. Kadın ve Çocuk Ticaretinin Men ve Zecrine Dair Beynelmillel Cenevre Mukavelesi.....	24
1.2.2.4. Reşit Kadın Ticaretinin Men’ine Dair Beynelmillel Cenevre Mukavelesi.....	26
1.2.2.5. İnsan Ticaretinin ve Başkasının Fuhşunu Sömürmenin İlgası Hakkında Sözleşme.....	27

1.2.2.6. İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme	28
1.2.2.7. Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi/CEDAW	31

İKİNCİ BÖLÜM

2.TÜRK HUKUKUNDA FUHUŞ SUÇU.....	33
2.1.Türk Ceza Hukukunda Fuhuş	33
2.1.1.Türk Hukuk Sisteminde Fuhuş Olgusuna Genel Bakış.....	33
2.1.2. Fuhuşun Suç Olarak Tarih İçindeki Yeri	35
2.1.2.1. Mukayeseli Hukukta Fuhuş Suçu	35
2.1.2.2. Türk Hukuk Sistemi İçinde Fuhuş Suçu	38
2.2.Fuhuş Suçunun Unsurları	43
2.2.1. Fuhuş Suçunun Unsurlarına Genel Bakış.....	43
2.2.2. Fuhuş Suçunda Maddi Olarak Değerlendirilen Unsurlar.....	44
2.2.2.1. Fuhuş Suçunun Konusu	44
2.2.2.2. Suçun Faili	44
2.2.2.3. Suçun Mağduru.....	45
2.2.2.4. Fiil Unsuru.....	46
2.2.2.5. Fuhuş Suçunda Manevi Unsur	52
2.2.3. Fuhuş Suçunun Nitelikli Hâl Alması	53
2.2.3.1. Nitelikli Hâllerin Genel Yapısı.....	53
2.2.3.2. Hile, Tehdit veya Zorlama (Cebir) İle Fuhuş Yaptırma	54
2.2.3.3. Mağdurun Çaresizliğinden İstifade Edilmesi.....	56
2.2.3.4. Mağdurla Olan Yakınlıktan İstifade Ederek Fuhuşa Sürüklenme	57
2.2.3.5. Suçun Bir Örgüt Faaliyeti Şeklinde İşlenmesi	59

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. FUHUŞ SUÇU KAPSAMINDA GENEL KADINLAR VE FUHUŞ YÜZÜNDEN BULAŞAN ZÜHREVİ HASTALIKLARLA MÜCADELE	61
3.1. Fuhuş Bir Meslek Midir?	61

3.1.1. Genelevler	61
3.1.2. Genel Kadınlar	62
3.1.3. Genel Kadınların Sosyal Güvenlik Hakları.....	63
3.1.4. Meslek Olarak Fuhuş	65
3.2. Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü'nün İncelenmesi	69
3.2.1. Tüzük Hakkında Genel Değerlendirme	69
3.2.2. Tüzük Maddelerinin İncelenmesi	70
3.2.2.1. Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonunun Kuruluşu	70
3.2.2.2. Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonunun Görevleri	71
3.2.2.3. Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonunun Kısımları	74
3.2.2.4. Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonunun Toplantı ve Kararları	75
3.2.2.5. Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonunda Valinin Görevleri.....	76
3.2.2.6. Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonuna Yardım Kurulları.....	76
3.2.2.7. Genel Kadınların Tespit, Tescili ve Sağlık Tedbirleri.....	76
3.2.2.8. Genelevlerin Açılma Şartları ve Mükellefiyetleri	81
3.2.2.9. İzinsiz Fuhuş Yapılan Ev, Otel, Pansiyon, Misafirhane ve Benzeri Yerler ile Bunlara Uygulanacak Ceza Hükümleri.....	82
4. SONUÇ	84
5.KAYNAKÇA.....	88

GİRİŞ

Fuhuş konusu geçmişten günümüze gelen oldukça köklü bir olgudur. Toplumlar tarafından kötü olarak algılanan fuhuş, toplum tarafından kabul edilmemiş olsa da hemen hemen bütün toplumlarda süregelmiştir. Toplumlar açısından bu denli köklü bir geçmişle ele alınabilmesine rağmen fuhuş kavramına dair birtakım yanlış değerlendirmeler de mevcuttur. Nitekim fuhuş kavramı içerisinde yer alan müşteri, kadın pazarlayan, patron vb. kavramların göz ardı edilmesi fuhuş kavramı ile ilgili olarak yanlış değerlendirmelerin oluşmasına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra yine devletler bünyesinde oluşturulan resmî genelevlerde ya da belirli bölgelerde devletin yasalarına tabi olarak devletin izni ile çalışan ve bu çalışma esnasında cinsel, psikolojik vb. sömürüye maruz kalan kadınlar olduğu da bilinen bir gerçektir. Diğer bir ifadeyle fuhuş, toplumlar tarafından bir tabu, bir kabullenme dışı unsur olarak ele alınsa da devletler bünyesinde, toplumun arz – talep durumuna paralel olarak yapılandırılan ve devlet izni ile fuhuş yapılan oluşumlar mevcuttur.

Geçmişinin çok eskilere dayandığından bahsettiğimiz fuhuş kavramının ortaya çıkışında ise tek bir faktörü ele almak mümkün değildir. Kavramın ortaya çıkmasında veya fuhuş yapılmasında etken olan pek çok sebep vardır. Ancak bu etkenler içerisinde düşünülen temel unsurlar ekonomik nedenler ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği ya da ayrımcılığıdır. Bazı bakış açılarına göre ekonomik yönden yoksun olunması, fuhuş yapma açısından bir mazeret olarak değerlendirilmektedir. Ancak ekonomik durumun öneminin yanı sıra ailevi, sosyal, kültürel, teknolojik, psikolojik, cinsel vb. pek çok sebebin de fuhuş kavramının ortaya çıkmasına neden olduğu göz ardı edilemeyecek bir gerçektir. Sadece ekonomik, psikolojik veya ailevi sebepler altında, diğer bir ifadeyle kavramı tek nedene indirgeyerek tanımlamak fuhuş kavramının bir sorun olarak görüldüğü durumlarda sorunun çözümü açısından eksik bir bakış açısı oluşmasına sebep olacaktır. Bunun yanı sıra ekonomik sebeplerin temel alınmasına ters düşen bir durum da, fuhuş kavramı içerisinde ekonomik durumu iyi olan bireylerin de bulunduğu gerçeğidir. Fuhuş, cinsel açıdan sadece bir kadına veya kadın cinsiyetine de indirgenmemesi gereken bir olgudur. Bu şekilde bir yaklaşım da değerlendirme açısından oldukça dar bir bakış açısı oluşmasına neden olur. Nitekim fuhuş yapan bireylere baktığımız zaman transseksüeller, eşcinseller, erkekler veya travestilerin de fuhuş sektöründe yer aldığını ve dolayısıyla kavramın kadına has bir durum

sergilemediği görülmektedir. Bunların yanı sıra toplumsal anlamda çocukların da bu olaya sürüklendiği ve yetişkinlerden daha fazla zarar gördükleri de bir gerçektir.

Geçmişten günümüze dek varlığından bahsettiğimiz fuhuş olgusu, günümüzde de oldukça yoğun bir şekilde devam etmektedir. Bu yoğunluk hem genelevlerin kurulması ve sayılarının artması hem de teknolojik imkânların gelişmesi nedeniyle giderek artmaktadır. Günümüzde fuhuş denildiğinde neredeyse sektörel bir yapılanma algılanmaktadır. Fuhuş olgusu çağımızda, toplumlar tarafından tabu olarak kabul edilen, uyuşturucu, pornografi gibi yapılanmalarla da ilişki içerisindedir. Teknolojik aletler, internet vb. uygulamalar sayesinde fuhuş alanında yer alanların insanlara ulaşmaları kolaylaşması, bu alandaki büyümeyi hızlandırmıştır. Ayrıca pornografik yayınlar sayesinde kadınlara “erkeklerin ihtiyaçlarını gidermeye yarayan obje” gözüyle bakılması yönündeki görüşlerin yaygınlaşması da bu büyümenin bir diğer nedenini oluşturmaktadır.

Sosyal bir sorun olarak ele alınan fuhuş kavramına dair dünyanın neredeyse tüm ülkelerinde yasal düzenlemeler yapılmıştır. Ülkemizde de bu konuda yasal düzenlemeler mevcuttur. Ancak yapılan bu düzenlemeler incelendiği zaman kadına yönelik herhangi bir iyileştirici düzenleme yapıldığından bahsetmek çok güçtür. Nitekim kadınlara genelevlerde çalışma izni (vesika) verildikten sonra ortaya çıkacak farklı problemlerin ilk adımı atılmış olmaktadır. Toplumsal anlamda baskı şeklinde ortaya çıkan bu durum gerek genelevde çalışan kadınları gerekse bu kadınların çocuklarını ve ailelerini neredeyse hayatlarının her aşamasında takip etmektedir. Diğer bir ifadeyle devlet izni altında genelevde çalışmak, insanların hayatlarını normal şartlarda yaşayamamalarına sebep olmaktadır.

Yasal düzenlemeler incelediğinde, kadınların lehine gibi görünen ancak esasında pek de bu şekilde işlemeyen en bariz durum “sağlık muayenesi”dir. Devletin açmış olduğu genelevlerde kadınların sağlık muayenelerinden geçmesi, olumlu bir durum olarak algılansa da, kadınların verdiği hizmetten yararlanmak isteyen bireylerin herhangi bir sağlık muayenesinden geçmemesi; aslında yapılan muayenenin kadınları değil, gelen erkekleri korumaya yönelik olduğu yönünde bir izlenim oluşturmaktadır. Diğer bir ifadeyle yapılan muayene sonucunda kadınların erkeklere hastalık bulaştırma riski ortadan kaldırılmasına rağmen kadınların, erkeklerden hastalık kapma riskleri her daim gündemde olacaktır. Bu konuda bir diğer gerçek ise yasal anlamda devletten aldıkları izinle fuhuş yapmalarına rağmen bu kadınların mağdur olmasının

engellenememesidir. Nitekim kadınlar, genelevlerde verdikleri hizmetten yararlanmak isteyenlerin cinsel, ekonomik vb. pek çok sömürüsüne maruz kalmaktadır.

Kadın haklarını savunan pek çok sivil toplum kuruluşu, seks işçisi kadınların da haklarını savunmayı veya bunların sesini topluma duyurmayı amaç edinmişlerdir. Bu bağlamda feministler arasında fuhuşu direkt olarak cinsel bir suç, bir şiddet olarak algılayanlar olduğu gibi bir meslek olarak görülmesi gerektiğini savunanlar da vardır. Fuhuşun meslek olarak ele alınması gerektiğini savunanlar fuhuş sektöründe yer alan kadınlar için “seks işçisi” kavramının kullanılması gerektiğini düşünmektedir. Seks işçisi kavramı, içerik itibarıyla seks yapmayı kendisine meslek edinmiş ve kendi iradesiyle genelevde çalışan biri veya bu işi yapan biri anlamını taşıdığı için, daha özgürlükçü bir yaklaşımı temsil ettiği düşünülmektedir. Ancak fuhuş sektörünün, geçmişi, yakın tarihi ve günümüzdeki hâli incelendiği zaman, bu sektör içinde kendi iradesiyle yer alan bireylerin sayısının oldukça az olması, tanım içerisinde yer alan bireysel tercih veya özgürlük ifadelerinin çok da yerinde kullanılmadığını göstermektedir.

Fuhuş kavramı, düzenlemeler ve Türkiye’de fuhuş kavramının yasal hâli ile ilgili yaptığımız çalışmanın birinci bölümünde; fuhuş kavramıyla ilgili genel tanımları aktarmakla birlikte, bu bölüm içinde fuhuşun tarihçesine yer verildi. Tarihçe kısmında, dünyada fuhuşun tarihçesi içinde geçmişten günümüze fuhuş konusundaki yaklaşımları ele alındıktan sonra, Türkiye’de fuhuşun tarihi, Osmanlı Devleti’nden itibaren işlendi. Bunların yanı sıra fahişe kavramı ve seks işçisi kavramlarının kıyaslanmasına da yer verildi. Uluslararası metinlerde fuhuş suçuna dair yaklaşımlar ve fuhuşun ne şekilde ele alındığı konularında bilgiler verildi. Uluslararası sözleşmelerin konumuzla ilgili olan kısmını ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Rantseva Kararı çalışmanın bu bölümde dâhil edildi.

Çalışmamızın ikinci bölümünde hukuk sistemi içinde fuhuşun ne şekilde ele alındığı ile ilgili bilgilere yer verildi. Bu bölümde fuhuşa genel bakış, hukukî metinler içinde fuhuş konusunun ele alınış şekilleri ve mukayeseli hukukta fuhuş suçunun nasıl değerlendirildiği konuları işlendi. Bu konu aktarımında salt güncel bilgilere değil, geçmişteki hukukî uygulamalara da yer verildi. Yine bu bölüm kapsamında fuhuş suçunun unsurlarını ele alındı. Fuhuş suçunun gerçekleşme şekli ve bu konuda aracı/zorlayıcı olan bireylerin hangi yaptırımlara maruz kalacakları konuları aktarıldı. Bunların yanı sıra fuhuş suçunda ağırlaştırıcı unsurları da ele alındı.

Çalışmamızın üçüncü yani son bölümünde de fuhuşun bir meslek olarak değerlendirilmesi hususundaki görüşleri ve fuhuşun yasal mahiyette gerçekleştiği genelevler ve bu evlerde fuhuş mesleğini icra eden genel kadınlar hakkındaki bilgiler aktarıldı. Ayrıca ülkemizde yürürlükte olan Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü hakkında bilgiler verilerek; Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonu'nun amacını, görevlerini ve tüzükte bulunan maddelerin uygulamaya nasıl konulduğundan bahsedildi. Yine bu kısımda tüzük maddeleri incelenerek, bu maddelerin yeterli/yetersiz durumları hukuki yönden değerlendirildi.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. FUHUŞ KAVRAMI, TARİHÇESİ VE FUHUŞLA İLGİLİ ULUSLARARASI ALANDAKİ YASAL DÜZENLEMELER

Gerçekleri algılamak ve yaşadığımız dünyayı tanımlamak için öncelikle kavramları somutlaştırıp gerçekliği inşa etmemiz gerekmektedir¹. Bu bölümde fuhuş kavramının tanımlanması, tarihçesi ve dünyada fuhuş kavramının tarihçesine yer verilip, fuhuşun uluslararası boyutunun açıklanması bakımından, konuyla ilgili olan ülkemizin de taraf olduğu sözleşmeler incelenecek ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin bir kararından yola çıkılarak fuhuşla ilgili düşüncelerine değinilecektir.

1.1. FUHUŞ KAVRAMININ TANIMLANMASI VE TARİHÇESİ

1.1.1. Fuhuş Kavramının Tanımsal Çerçevesi

Fuhuş kavramına dair pek çok tanım yapılmıştır. Bu konuda genel kabul gören tanımlardan biri, fuhuşun istek dışı, maddi kazanç sağlamak amacıyla cinsel ilişkide bulunma anlamına geldiğini belirten tanımdır².

Bunun yanı sıra fuhuş kavramının, kiminle olduğu önemli olmayan, duygudan yoksun, genellikle gerçek adların, kimliklerin vb. unsurların kullanılmadığı, para karşılığında gerçekleşen bir cinsel ilişki şeklinde daha kapsamlı tanımlandığı da görülmektedir³. Bu tanımlamayı daha basit şekilde ifade edecek olursak, belirli bir kazanç karşılığında her isteyen cinsel doyumunun sağlandığı faaliyetleri fuhuş olarak değerlendirmek mümkün olur.

Fuhuş kavramının sözlükteki anlamına baktığımız zaman: "*İçinde bulunan toplum kurallarına uymayan biçimde bir veya birkaç kişi ile para karşılığında cinsel*

¹ Kamla Bhasin, Toplumsal Cinsiyet, "Bize Yüklenen Roller", Çev:Kader Ay, İstanbul: Kadınlarla Dayanışma Vakfı Yayınları, 2003, s. 58.

² Nebahat Özerdoğan ve diğerleri., **Kadın ve Fuhuş Olgusu**, Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu, s.2. http://cws.emu.edu.tr/en/conferences/2nd_int/pdf/n.%20ozerdogan,%20d.%20sayiner,%20n.%20kosgeroglu,%20o.%20orsal.pdf (Erişim 20.05.2015)

³ Nilay Oğultürk, **Psiko-Sosyal Özellikleri ile Genelev Kadınları**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991, s. 7.

ilişkide bulunmak” şeklinde bir tanım yapıldığını görmekteyiz⁴. İslâmî literatürde ise fuhuş, kelimenin sözlük anlamıyla da bağlantılı olarak “*aşırı derecede çirkin söz ve davranış, büyük günah, edep ve ahlâka aykırı olup dinen yasaklanan her türlü kötülük ve çirkinlik*” anlamında kullanılmıştır⁵. Ayrıca fuhuş, “*bir kimsenin maddi çıkar karşılığında sürekli olarak değişik kişilerle cinsel ilişkide bulunma eylemi*” şeklinde de tanımlanmıştır⁶. Fuhuş kavramına dair yapılan tanımlar dikkate alındığında, kavrama ait birden fazla özellik üzerinde durulduğu görülmektedir. Bunları;

- Cinsel münasebette bulunmak,
- Cinsel münasebet esnasında herhangi bir duygusal yönün olmaması,
- Cinsel münasebetle bir gelir sağlanması,
- Para karşılığı ilişkiye girmenin bir meslek olarak kabul edilmesi

olarak sıralamamız mümkündür. Nitekim fuhuş yapan kişi bedenini başkalarının cinsel arzularını tatmin için kullanmaktadır⁷.

Fuhuş, genellikle kadınlara mahsus bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Ancak erkeklerin de fuhuş yaptığı bir gerçektir. Erkeklerin fuhuş sektörüne katılımları sürecindeki sebepler ise kadınlara göre farklılık göstermektedir. Bunun yanı sıra fahişelik, fuhuş yapan kadınlara atfedildiği zaman, fuhuş yapan kadınlar fahişeliği kendileri için bir hakaret olarak algılayıp, kimliklerini saklamaya çalışmışlardır. Ancak erkeklerin fuhuş sektöründeki pozisyonları itibariyle fahişe kavramına yaklaşımları bambaşkadır. Nitekim bu sektördeki erkeklerin kendilerinin eşcinsel oldukları gibi bir kaniya varılmaması için, gerçekte fahişe olduklarını göstermeye çalışan davranışlarda buldukları ifade edilmektedir⁸.

Fuhuş sektörü sadece kadınların yer aldığı bir sektör değildir. Ancak genel itibariyle kadınlar üzerinden şekillenen bu sektörde, kadınların göz ardı edildiği bir

4

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.558bb035000574.95564392 (Erişim 20.06.2015)

⁵ <http://www.tdvia.org/dia/ayrmetin.php?idno=130211> (Erişim 20.06.2015)

⁶ “fuhuş” maddesi, **Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi**, Cilt 9, s. 4322.

⁷ International Organization for Migration (IOM-Uluslararası Göç Örgütü), **Türkiye'nin İnsan Ticareti ile Mücadele Çabalarının ve Tüm İnsan Ticareti Mağdurlarının Adalete Erişimlerinin Desteklenmesi Projesi**, Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, Ankara, 2009, s. 14 – 15.

⁸ Dennis Altman, **Küresel Seks**, Çev: Serpil Çağlayan, İstanbul: Kitap Yayınevi, 2003, s. 142.

gerçektir. Kadınlara eşya muamelesi yapıldığı, şiddet ve ayrımcılığın yaşandığı ve kadınların pek çok baskıya maruz kaldığı da bilinen gerçekler arasındadır. Sektörde seks işçileri dışında patron, aracı, müşteri, polis ve sağlık çalışanları gibi pek çok farklı role sahip insanlar da bulunmaktadır⁹. Ancak tipik olarak fuhuş kavramı veya seks ticareti söz konusu olduğu zaman akla ilk gelen kadınlardır.

Bu konuda erkekler açısından avantaj doğuran durumlardan biri, fuhuş olgusunda satın alan pozisyonda bulunan erkeklerin genellikle herhangi bir şekilde isimlerinin anılmamasıdır¹⁰. Olayın mağduru olarak tanımlanabilecek olan kadın tarafı ise her türlü baskıya maruz kaldığı gibi toplum tarafından da aşağılanmaktadır. Fuhuş sektöründe kadın seks, oyun, eğlence ve cinsel şiddet eylemlerinde kullanılan bir meta konumundadır. Bu bağlamda seks işçisi kadınların sesleri ve deneyimlerine yer vermek, onların koşullarını anlamak açısından gereklidir¹¹. Erkekler ise görünmeyen ama gerçekte mağduriyeti meydana getiren pozisyondadır. Fuhuş sektöründe seks satın alan veya talep eden erkekler genellikle “müşteri”, “istemci”, “tüketici” gibi kavramlar ile tanımlanır¹². Bu da erkeğin seks konusunda veya fuhuş konusunda davranışlarının normal olarak karşılanması için olaya giydirilen bir kılıf olarak değerlendirilebilir.

1.1.2. Fuhuş Kavramının Tarihsel Seyri

Fuhuşun tarihçesine baktığımız zaman gerek tanımsal gerek tarihsel açıdan fuhuş kavramının ülkemizde ve dünya genelinde kadın üzerinden değerlendirilmiş ve yorumlanmış olduğu söylenebilir. Bu da göstermektedir ki fuhuş kavramında erkek genel anlamda kavram dışında tutulmuş ve dolayısıyla fuhuştan kaynaklı olumsuz yönlerin etkisinden uzak tutulmuştur.

⁹ Özerdoğan vd., **y.a.g.m.**, s. 7.

¹⁰ Özerdoğan vd., **a.g.m.**, s. 7.

¹¹ Margaret A. Baldwin, *Strategies of Connection: Prostitution and Feminist Politics*. Michigan Journal of Gender & Law, 1993, s. 78.

¹² Donna M. Hughes, **Demandfor Child Victims, Mythsand Realities Concerning Child Trafficking**, Belgium: Fafu Institutefor Applied International Studies, 2004, s. 3.

1.1.3. Dünyada Fuhuş Kavramının Tarihçesi

Geçmiş dönemlere bakıldığı zaman cinselliğin üreme ve bereketle bir tutulduğu, özellikle cinsel organların insanlardaki verimliliği temsil ettiği toplumsal yapılarda fuhuş unsurundan ve fahişelik kavramından bahsedilmemektedir. Nitekim bu gibi toplumlarda kadının göğüs vb. cinsel organlarının vurgulandığı birtakım heykellerin yapıldığı görülmüştür. Cinselliğe dair yaptırımlar ve bu konudaki sınırlamalar veya yasalarla bu konuya düzenlemeler getirilmesi, erkeklerin egemen olduğu toplumlarda oluşturulan yasalarla başlamıştır. İlk çağlarda fuhuş olgusu misafirperverlik kavramı ile birlikte gelişmiştir. Misafirlerle yapılan fuhuş daha sonra din adamları tarafından bir ayin görüntüsü altında sunularak kendi çıkarlarına hizmet amacını güden bir hâl almıştır. Din adamlarının yapılan faaliyetlere katılımı sonucunda ise dinsel fuhuş kavramı denilen bir kavram gelişmiştir. Hatta dinsel fuhuş o kadar yaygın bir hale gelmiş ve kabul gören bir durum olmuştur ki MÖ III. yüzyılda tapınaklara bağlı olarak gelişen bir “kutsal fuhuş” olgusu bile ortaya çıkmıştır. Mezopotamya’dan Ortadoğu’ya yayılım gösteren bu kutsal fuhuş sonrasında üreme organlarına tapınma gibi bir durum ortaya çıkmıştır. Bu dönemde cinsel ilişki bereket simgesi olarak değerlendirildiği için fuhuş çok kolay kabul görmüş ve yaygınlaşmıştır. Dönemin şartlarında fahişelik olayı kutsal bir olay olarak kabul edilmiştir¹³.

Eski Yunan toplumlarında da fuhuş kavramı mevcut olup, bu toplumlarda tüm ataerkil toplumlarda olduğu gibi sadece kadınlar için geçerli bir tek eşlilik durumundan söz edilmiştir. Seks ihtiyacı için kullanılan köleler, metresler ve fahişeler erkeğin hizmetine sunulmakta ve sadece kadın için tek bir erkeğe ait olma durumundan bahsedilmektedir. Fuhuşun bu toplumlar için ekonomik anlamda istifade edilen bir kavram olduğu da görülmektedir. Nitekim yönetimde bulunanlar ücretli olan seksin her zaman önemli bir gelir kaynağı olduğu da vurgulanmaktadır. Bu farkındalıkla toplumun her kesimine hitap eden genelevler yapılmıştır. Diğer bir ifadeyle eski Yunan toplumunda herkesin ekonomik durumuna göre birlikte olabileceği, cinsel arzularını giderebileceği bir kadın bulmasının mümkün olduğundan bahsedilmiştir. Gelir seviyesi düşük olan kesimde yaşayan erkeklerin gidebileceği ucuz genelevler olduğu gibi, zenginlerin daha fazla şaşaa içinde ziyaret edip cinsel isteklerini giderebilecekleri

¹³ Özerdoğan vd., **y.a.g.m.**, s. 3.

genelevlerden de söz edilmiştir. Eski Yunan toplumunda site devletlerinde ihtiyaç duyulan fahişeler, yapılan savaşlar sonrasında savaşçıların ganimet olarak ülkelerine getirdikleri kadınlar ve köle pazarından satın alınan esirlerin çalıştırılması şeklinde sağlanmış olduğu görülmüştür. Düzenlenen yasalara göre fahişe olarak çalışan kadınların çocukları gayri meşru kabul edilmiş ve annelerine verilmeyen vatandaşlık hakları çocuklara da verilmemiştir¹⁴.

Yine dünya genelinde fahişeliğin tarihini incelediğimizde eski Yunan ve Çin’de fahişelerin sınıfsal bir ayrıma tabi tutulduğu görülmektedir. Bu ayrım toplum yapısı içinde değil fahişelerin kendi yapılanmaları içinde bir sınıflama şeklinde meydana geliyordu. Fahişeler arası ayrımda en üst tabakada bulunanlar toplumda fahişelik yapmayan kadınların bile ulaşamadığı entelektüel bir bilgi birikimine sahip olan fahişelerdi. Bu kadınların yaptıkları iş suç olmamasına rağmen bunlar da köle konumundaydılar ve özgür kadınların sahip olduğu haklara sahip değildiler¹⁵.

Fahişelik olgusunun tarihsel süreçte devletler tarafından yararlı bir kurum olarak ele alındığı da görülmektedir. Bu süreçte kadınlar için bekâret kavramının oldukça önemli olduğundan ve erkeklerin genç yaşta ya da hiç evlenmemeleri nedeniyle duydukları cinsel arzularını fahişelerle bastırdıklarından bahsedilmektedir. Bu nedenle de erkeklerin, fahişe olmayan bir kadınla birlikte olabilme ihtimallerinin düşünülmediği görülmüştür. Bu da erkekler için evlenmeden önce bir cinsel ihtiyaca gereksinim duyulması durumunda fahişelik kavramının devreye sokulmasını sağlamıştır¹⁶.

Erkeklerin cinsel ihtiyaçlarının karşılanması ve fahişelik yapmayan kadınlar için bekâret kavramının önemli olması gibi hususlarda, toplumsal bir rahatlama sağlayan fahişelik olgusu, bu yönüyle devletler tarafından yararlı olarak ele alınmaktaydı. Ayrıca işlevselliği veya toplumsal düzene hizmeti ne denli olursa olsun, hiçbir zaman fuhuş konusunda hizmet veren kadınlara bir tolerans gösterilmesi veya bunların toplum tarafından hayranlık duyulan insanlar olarak görülmesi söz konusu olmamıştır. Eski Yunan Medeniyeti’nde kadınlar erkeklere oranla ahlaki yönden daha az değerli olarak

¹⁴ Emre Caner, **Kutsal Fahişeden Bakire Meryem’e Toprak ve Kadın**, İstanbul: Su Yayınları, 2004, s. 52 – 53.

¹⁵ Esin Küntay, Muhtar Çokar, **Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Alanında Ulusal ve Yerel Medya Yoluyla Savunuculuk Projesi, Bilgilendirme Dosyası 8: Seks Ticareti**, İstanbul: Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği, 2007, s. 9.

http://www.cetad.org.tr/doc/bilgilendirme_dosyasi_8.pdf (Erişim 20.06.2015)

¹⁶ Küntay, Çokar, **a.g.e.**, s. 9.

ele alınmıştır. “Heteria” olarak adlandırılan fahişelere bu dönemde sadece erkeklerin cinsel gereksinimlerini karşılayan araçlar olarak yaklaşmıştır¹⁷.

Fuhuş yapan kadınlara vesika verilmesi uygulaması ise ilk olarak Eski Roma'da görülmüş bir durumdur. Eski Roma'da kadınlara vesika verilmesiyle kadının ömrü boyunca işaretlemeye maruz kalması ve köle durumuna düşürülmesi söz konusu olmuştur¹⁸.

Yaklaşım veya durum ne olursa olsun fuhuş toplumların içinden hiçbir zaman tam anlamıyla sökülüp atılamamıştır. Fahişe adı verilen kadınların hayatın her aşamasında karşımıza çıkması muhtemeldir. Bunu tarihin en önemli seferlerinden olan Haçlı Seferlerinde bile görmemiz mümkündür. Nitekim 1095 yılında Papa II. Urban tarafından tüm Avrupa şövalyelerinin, yapılacak Haçlı Seferi'ne katılmaları yönündeki çağrısına uyan şövalyelerin oluşturdukları orduların bile yanlarında fahişe konvoyları bulunmuştur. Şövalye olarak kutsal bir savaş için götürdüklerini düşünen bireylerin cinsel ihtiyaçlarını karşılayan fahişelerin bulunduğu konvoylarla kutsal bir savaşa gitmelerinin, daha önce de değindiğimiz “kutsal fahişe” kavramının ince bir yansıması olduğu ifade edilmiştir¹⁹.

Fuhuşun tarihsel gelişiminde Ortaçağ İngiltere'sine baktığımız zaman, burada genelevlerde fuhuş yapan kadınların şehir sınırları içinde yaşamalarının yasaklandığını görmekteyiz. Bununla birlikte genelevde çalışan kadınların, belki de şehir dışında kalmalarını sağlayıcı bir gerekçe göstermek adına, hırsızlara yardım ve yataklık ettikleri kaydedilerek bu kadınların hiçbirinin şehir sınırları içinde yaşayamayacağı, kurala uymayanların hapis cezası ile cezalandırılacağı belirtilmiştir²⁰.

İngiltere'de fuhuşla alakalı bu durumun sebebi olarak ahlak ve din konusunda tutucu yapıdaki görüşlerin etkili olduğu ifade edilmiştir²¹. Bu etkiler sadece ilk çağlarda değil günümüze yaklaştıkça da etkisini sürdürmüştür. Nitekim İngiltere ve Amerika üzerinde halen fuhuşla alakalı politikalarda belirleyici durumundaki anlayış dini ahlak anlayışıdır. İngiltere'de ilk dönemlerde dini düşüncenin etkisiyle genelevlerin kapatıldığı bilinmektedir. Ancak evliliklerin azalması fuhuşun yaygınlaşmasına neden

¹⁷ Küntay, Çokar, **y.a.g.e.**, s. 9.

¹⁸ Özerdoğan vd., **y.a.g.m.**, s. 3.

¹⁹ Caner, **y.a.g.e.**, s. 92.

²⁰ Arzu Çingir, **Yaşamlarını Fuhuş Yaparak Kazanan Kadınların Psiko-Sosyal Nitelikleri, Sorunları ve Çeşitli Kişi ve Kuruluşlardan Beklentilerinin Değerlendirilmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005, s. 5.

²¹ Küntay, Çokar, **y.a.g.e.**, s. 11.

olduğu için bu durum genelevler dışında da var olmaya devam etmiştir. Kraliçe Victoria döneminde dinî baskıların artmasıyla beraber feminizm akımındaki düşüncelerin etkisi ile fuhuşa dair yasaklama uygulaması gündeme gelmiştir. Bu dönem sonrasında uzun bir süre fahişelik bir suç olarak ele alınmamış ancak sokaklarda yapılacak fuhuşa izin verilmemiştir. Bireylerin fuhuşa teşvik edilmesi ve kadınların fuhuş sonucunda kazandıkları paralara el konulması durumları cezai yaptırımlara neden olmuştur. Dini düşünce Amerika'da da İngiltere'de olduğu kadar etkili olmuş ve eyaletler bazında yasaklamalar gündeme gelmiştir. Her iki ülke için de yasal veya yasadışı gelişen fuhuş gerçeği yaygın bir şekilde varlığını sürdürmektedir²².

Elbette ki fuhuş kavramı sadece Avrupa ülkeleri veya Batı olarak tabir edilen ülkeler için geçerli olan bir realite değildi. Bu ülkeler için olduğu kadar Ortadoğu'da da fuhuş, tarihin her döneminde görülmüştür. Ortadoğu için fuhuşun en geçerli olduğu veya yaygın olduğu dönem ise İslamiyet'ten önceki Arap dünyasıdır. Kaynaklarda "Cahiliye Dönemi" olarak anılan İslamiyet öncesi Arap Yarımadası'nda bulunan Araplarda birtakım nikâh türleri görülmektedir²³. Bu nikâh türleri yapıları ve hizmet ettikleri amaç nedeniyle fuhuşa kılıf uydurma şeklinde değerlendirilebilmektedir. Ayrıca nikâh uygulaması sonucunda kadının, namusla ilgili olarak karşılaşılabileceği yaptırımlar en aza indirgenmekteydi. Bu nikâh türleri kısaca açıklanacak olursa;

- **İstibda Nikâhı:** Erkeğin rızasıyla karısı asil bir kimse ile nikâhlanırdı. Diğer bir ifade ile bir erkek karısına başka biriyle cinsel ilişki yaşaması için izin verirdi.
- **Bedel Nikâhı:** Bu nikâh türünde sosyal statüleri ne olursa olsun iki erkek karşılıklı olarak eşlerini değiştirirlerdi. Yani nikâhın sonucunda bireyler birbirlerinin eşleriyle cinsel ilişkiye girerdi.
- **Hıda Nikâhı:** Bir erkeğin bir kadınla metres hayatı yaşamasını sağlayan nikâhtı. Bu nikâh sonucunda erkek kadının yaşamsal ihtiyaçlarını karşılaması sonucunda onunla cinsel ilişkiye girmeye hak kazanırdı.

²² Küntay, Çokar, a.g.e., s. 11.

²³ Akif Poroy, **Türkiye'de Cinsellik**, İstanbul: Alfa Basım Yayın, 2005, s. 12.

- **Ortak Nikâhı:** Bu nikâh birden fazla erkeğin kadın üzerinde nikâh kıyması ile o kadını ortak bir şekilde cinsel istekleri için kullanmalarını sağlardı. Nikâhın tek koşulu erkeklerin sayısının on kişiden az olmasıydı.
- **Biga Nikâhı:** Bu nikâh daha çok genelevlerde yaşanan ilişkiyi meşrulaştırmak için yapılan bir nikâh çeşidiydi. Birtakım kadınlar evlerine gelen ve kendileri ile cinsel ilişkiye girebilecek olan erkeklerle biga nikâhı kıyar ve bu şekilde bir cinsel ilişki yaşarlardı.
- **Mut'a Nikâhı:** Nikâhın belirli bir süreliğine kıyıldığı bir uygulamadır. Mut'a nikâhında velilerin iznine gerek yoktur. Nikâh kıymak isteyen kadın ve erkek belli bir zaman dilimi içerisinde nikâhlı kalmaları ve karı koca hayatı yaşamaları şartıyla bu nikâhı kıyabilirdi²⁴.

Görüldüğü gibi gerek Avrupa ve Batı olarak tabir edilen devletlerde gerekse Ortadoğu'da fuhuş belirli şekillerde, belirli koşullar altında yapılmıştır. Ortadoğu için bahsettiğimiz bu şekillerin en yaygını günümüze kadar da gelmiş olan mut'a nikâhı uygulamasıdır. İslam öncesi Arabistan'daki nikâh türlerinden biri olan mut'a, kelime manasıyla zevk ve haz anlamına gelir. İslam'ın ikinci halifesi olan Hazreti Ömer tarafından yedinci yüzyılda yasaklanan mut'a nikâhı, Şii'ler ve Sünniler arasında başlı başına bir anlaşmazlık konusu olarak süregelmiştir. Bir Sünni halifesi olarak kabul edilen Hazreti Ömer'in bu yasağı Şii'ler tarafından hükümsüz veya dini anlamda geçersiz olarak kabul edilmiş ve mut'a nikâhı uygulamasına devam edilmiştir. Nitekim Şii uleması evlilik durumunun fahişelik veya fuhuş kavramlarından öte bir uygulama olduğunu düşünmüştür. Evlilik bu bağlamda yasal olarak onaylanmıştır ve ciddi anlamda bir kutsallığa bağlanmıştır. Fahişelik yasaktır ve dinî bakımdan da fahişeler veya fuhuş olayı tamamen yasak bir durumdur²⁵.

Şii anlayışına göre; fahişelik veya fuhuş hem toplumsal değerlere aykırı hem de toplumun sağlığına zarar veren bir durumdur. Bu nedenle fuhuş kavramına karşı çıkmışlardır. Ancak geçici evliliğin dinî ve hukuki açıdan ahlak dışı olarak görülmemesi toplumsal yozlaşmayı önlemektedir. Çünkü bu nikâh sonucundaki arayış cinsellik olsa

²⁴ Poroy, a.g.e., s. 12.

²⁵ Shahla Haeri, **İran'da Geçici Evlilik ve Devlet: Kadın Cinselliği Üzerine İslami Bir Söylem**, Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik, İlkcaracan, P. (Der.), İstanbul: İletişim Yayınları, İstanbul, 2003, s. 160 – 162.

da, sonuç itibariyle erkeğe koca kadına ise eş rolünü yüklemektedir. Günümüzde de Şii toplumunda mut'a nikâhının sürdürülmeye çalışıldığı görülmektedir. Şii toplumlarında toplumun belirli bir kesimi mut'a uygulamasını kabul etse bile, eğitim seviyesi biraz daha yüksek olan toplumun belli bir kesimi mut'a için “yasal fahişelik” tabirini uygun görmektedirler. Şii din adamları ise mut'a nikâhının dinî açıdan uygun olduğunu, batıdaki ahlaksızlıkların yaşanması ile kıyaslandığında çok daha iyi bir uygulama olduğunu dile getirmişlerdir²⁶.

1.1.4. Türkiye’de Fuhuş Kavramının Tarihçesi

Türkiye’de fuhuşun tarihini incelediğimizde ilk olarak Osmanlı Devleti’nin ele alınması gerekliliği doğmaktadır. Nitekim ülkemizin bulunduğu coğrafya uzun yıllar boyunca Osmanlı Devleti’nin egemenliği altında kalmış ve cumhuriyetimiz Osmanlı Devleti’ni görmüş insanların oluşturduğu bir yönetim şekli olarak Osmanlı’dan izler taşımıştır.

Osmanlı Devleti’nde fuhuş genel olarak eğlence sektöründe veya bu sektörle birlikte anılan bir olgu olmuştur. Eğlence alanında faaliyet gösteren ve geçimlerini de buradan temin eden kadınların, dans ve eğlence ile birlikte fuhuş hizmeti sundukları da kaydedilmektedir²⁷. Şeriat yani İslam Hukuku ile yönetilen Osmanlı Devleti’nde İslam Hukuku’na göre yasaklanan zina bu yönüyle devlet ve toplum tarafından da hoş karşılanmamıştır. Kadın ve erkeklerin evlilik dışı ilişkiye girmelerini ifade eden zina kavramı, aile ve toplum yapısını tehdit eden bir unsur olarak algılanmış ve devlet tarafından da yasaklanmıştır. Buna rağmen fuhuş faaliyetini meslek edinen kadınlar Osmanlı Devleti içinde yer almıştır. Kadınların fuhuş sektöründe yer almasının yanı sıra fuhuş yapan kadınları ücret karşılığında erkeklere satıp gelir elde eden insanların da Osmanlı Devleti dönemi içinde mevcut olduğu görülmektedir²⁸.

Osmanlı Devleti’nde özellikle insanların ırklarından dolayı birtakım faaliyetler yürüttüklerine dair bir inanışın var olduğu ifade edilmektedir. Bu inanış doğrultusunda çingenelerin meşru olmayan fuhuş faaliyeti gerçekleştirdiklerine dair genel bir kanı

²⁶ Haeri, **a.g.e.**, s. 160 – 162.

²⁷ Emine Dinceç, **İrkçılık ile Cinselleştirme Kıskaçında Çingene/Roman Kadın İmgesi**, 2010, s. 22-23.

²⁸ Dinceç, **a.g.e.**, s. 22-23.

vardır. Hatta divan toplantılarında yapılan görüşmeler esnasında bile bazı çingenelerin kadınlarına kızlarına fuhuş yaptırdıkları konusunda şikâyetlerin ulaştığı kaydedilmiştir²⁹.

Osmanlı Devleti içinde fahişeliğin dolayısıyla fuhuş kavramının resmî anlamda ortaya çıkış tarihi 1565 yılında olmuştur. Ancak bu tarihten önce de fuhuş veya fahişeliğe dair pek çok faaliyetin yürütüldüğü ifade edilmiştir. Fahişeleri konu alan ve bu bağlamda ele geçen ilk ferman ise II. Selim tarafından çıkarılmıştır. Fermanının içeriğine göre, II. Selim dönemin İstanbul kadısına şehirde yaşayan bütün uygunsuz kadın ve erkeklerin listelenmesini sonra da hapsedilmelerini emrettiği belirtilmiştir. Fermana dair uygulamaların oldukça uzun sürdüğü ve yapılan listeleme sonucunda yüzlerce kadının hapisle cezalandırıldığı da kaynaklarda yer alan bilgiler arasındadır³⁰.

İlerleyen süreçte bu kadınları sevdiğini iddia eden birtakım erkeklerin ortaya çıkması ve bunların evliliğe dair söylemleri nedeniyle olay tekrar padişaha aksettirilmiştir. Bu doğrultuda yeni bir ferman çıkarılmış ve yeni fermana göre, isteyeninin istediği fahişeye evlenmesi ama nikâhlarının kıyılmasının hemen ardından İstanbul'dan çıkmalarına dair bir hüküm verilmiştir. Fuhuşla mücadele kapsamında değerlendirilebilecek olan bu uygulamalar ve çıkarılan fermanlar sonucunda bile fuhuş yapanların faaliyetlerinin önünün kesilemediği görülmektedir. Bu işi yapan bireylerin her koşulda bir çıkar yol bulduğundan ve faaliyetlerine devam ettiğinden bahsedilmiştir³¹.

Osmanlı Devleti içinde genelev olarak tabir edilen yapıların buldukları yerler de belirli bölgelerde yer almaktaydı. Bu yapılar Suriçi İstanbul olarak adlandırılan, Beyoğlu civarı ve Üsküdar'da bulunan genelevlerden oluşmaktaydı. Buralarda çalışan kadınlara fahişe, sermaye veya çoğu zaman alüfte şeklinde hitap edildiği belirtilmektedir³².

Osmanlı toplumunda da zina konusunda kadın ve erkeğe dair yaklaşımlarda farklılıklar görülmekteydi. Zina yapan kadına genelde fahişe adı verilirken erkeklere dair bir sıfat veya yakıştırma yapılmadığı görülmektedir. Yine zina yapan kadınların toplumdan dışlandığı, zina yaparken yakalandığı evlerden ve evlerin bulunduğu

²⁹ Dingaç, a.g.e., s. 22-23.

³⁰ Murat Bardakçı, **Osmanlı'da Seks**, İstanbul: İnkılap Kitapevi, 2005, s. 232 – 233.

³¹ Bardakçı, a.g.e., s. 232 – 233.

³² Osman Köse, **XVIII. Yüzyıl Sonları Rus ve Avusturya Savaşları Esnasında Osmanlı Devleti'nde Bir Uygulama: İstanbul'da İçki ve Fuhuş Yasası**, Turkish Studies, S. 2, 2007, s. 107.

mahallelerden çıkarıldıkları görülürken erkeklere karşı bu tür muamelelerin olmadığı da ifade edilmiştir. Osmanlı Devleti'nde yapılan bu uygulamalardan, zinaya dair suçun kaynağı olarak kadının görüldüğü anlaşılmaktadır. Bu da uygulamaların ağırlık merkezinde kadına yönelik yaptırımların fazla olmasının en büyük sebebidir³³.

Günümüzde genelev olarak isimlendirilen yapıların Osmanlı Devleti içinde pek çok farklı isimle anıldığı da görülmektedir. Bu farklılıkların argo veya günlük kullanım vb. şekillere göre değişiklik gösterdiği belirtilmiştir. Argoda mektep, aşağı mahalle vb. isimler alan genelevler, Osmanlı Devleti'nde “kerhane” kavramıyla da anılmışlardır. Kerhane kavramıyla anılma ve bu şekilde kayıt altına alınma durumu esasında devletin bu evlere bakışını da göstermektedir³⁴.

Genelev kavramına dair birtakım yanlışlar söz konusu olduğu, kavramın Farsçada işyeri, fabrika anlamına gelen “kârthane”den geldiği zannedildiği ifade edilmektedir. Ancak kelimenin aslı Arapçadır. Arapçada “istenmeyen” anlamına gelen “kerh” kelimesine “thane” yani “ev” kelimesi de eklenerek “istenmeyen ev” anlamına gelen yeni bir kelime türetilmiştir. Ancak kerhane kavramının Osmanlı Devleti'nde ortaya çıkışı XIX. yüzyılda olmuştur. İstanbul'da günümüz manası ile ilk yerleşik genelev ise Sultan Abdülaziz döneminde oluşturulmuş ve II. Abdülhamit'in tahta geçişinden birkaç yıl sonra da bu genelevlerin kapatıldığı kaynaklarda yer almaktadır³⁵. Günümüz Türkiye'sinde cumhuriyetin ilanından itibaren geçen zaman diliminde, fuhuşun genelevlerde çalışan kadınlar tarafından yapıldığı düşüncesi sürdürülmüştür. Bu kadınlara vesikalar verilmiş ve böylece kontrollü bir şekilde fuhuş sektöründe yer almalarına izin verilmiştir. 1930 yılına gelindiğinde 24.04.1930 tarihinde kabul edilen 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu³⁶ yürürlüğe konulmuş ve fuhuş kavramına dair düzenlemeler yapılması kararlaştırılmıştır. Bu konuda atılan ilk adım ise 12.04.1930 tarihinde yayınlanan “Fuhuşla Mücadele Hakkındaki Tamim”dir³⁷. Yayınlanan bu tamim ile genelevde çalışan kadınların sayılarına bir düzenleme getirilmiş, yapılan düzenleme ile genelevde sınırlı sayıda kadının çalışması gerekliliği üzerinde durulmuştur. 1933 yılına gelindiğinde ise Umumi Hıfzıssıhha Kanunu doğrultusunda

³³ Köse, **a.g.m.**, s. 107.

³⁴ Bardakçı, **y.a.g.e.**, s. 245 – 248.

³⁵ Bardakçı, **a.g.e.**, s. 245 – 248.

³⁶ Resmi Gazete'de 06.05.1930 tarih ve 1489 sayı ile yayımlandı.

³⁷ http://www.academia.edu/13904195/%C4%B0stanbul_da_Fuhu%C5%9F_ve_Z%C3%BChrevi_Hastal%C4%B1klar_1914-1933 (Erişim 28.06.2015)

“Fuhuşla ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Nizamnamesi” yürürlüğe girmiştir³⁸. 1933 yılında yayınlanan bu nizamname yirmi sekiz yıl boyunca yürürlükte kalmış, ancak 19.4.1961 tarih ve 10786 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü” ile yürürlükten kaldırılmıştır. 1961 tüzüğü 1973 yılında birtakım değişikliklere uğramıştır. İlgili tüzük günümüzde de fuhuş alanındaki düzenlemeler için kullanılmaktadır³⁹.

2004 yılında yapılan araştırmalara göre, ülkemizde faal durumda bulunan 56 adet genelevde yaklaşık olarak 3.000 kadın vesikalı bir şekilde fuhuş yapmaktadır. Bunun yanı sıra ülkemizdeki tescilli hayat kadını sayısı 15.000’i geçmektedir⁴⁰. Ayrıca pek çok hayat kadının toplumsal baskılara maruz kalmamak için vesika başvurusunda bulunmadığı ve bu nedenle de çok sayıda kadının vesikasız olarak çalıştığı da bilinmektedir. Hayat kadınların yanı sıra travesti ve transseksüel olarak fuhuş sektöründe yer alan kişi sayısının 100.000 civarında olduğu kayıtlarda yer alan bilgilerdendir. Yukarıda da değindiğimiz gibi fuhuş sektörü içinde yer alan erkekler de olmasına rağmen bu sayılara erkek seks işçileri dâhil edilmemiştir⁴¹. Ayrıca Ankara Ticaret Odası (ATO)’nın araştırma sonucu ulaştığı sınırlı veriler dışında Türkiye’de fuhuşun hangi ortam ve koşulda, kimler tarafından yürütüldüğüne dair daha kapsamlı bir bilgi bulunmamaktadır⁴².

1.1.5 Seks İşçisi ve Fahişe Kavramlarının Karşılaştırılması

Fuhuş olgusu ile ilgili olarak fahişe veya seks işçisi tanımlamalarının ortaya çıkması konusunda literatürde erkek – kadın cinsiyet ayrımının büyük bir etken olduğu ve bu ayrımın erkekler lehine pozitif bir yaklaşım sergilendiği öne çıkmaktadır. Nitekim fuhuş kavramının içinde yer alan erkek ve kadın cinsiyetine dair namus algısı toplumsal anlamda farklılık göstermektedir. Fuhuş kavramı içinde yer alan kadın, genel

³⁸ 12.11.1933 tarih 15264 sayılı karar.

Hakkı Haydar Berksun, Nafi Demirkaya, Ekrem Ergüven, Ekrem Amaç, *Yürürlükteki Tüzüklerimiz*, C:1, İstanbul: Dr. Nuri Akca Basımevi,1949, s. 562-583.

³⁹ Küntay, Çokar, *y.a.g.e.*, s. 11.

⁴⁰ Özerdoğan vd., *y.a.g.m.*, s. 5.

⁴¹ Küntay, Çokar, *y.a.g.e.*, s. 31.

⁴² Detaylı bilgi için bkz: Ankara Ticaret Odası: Hayatsız Kadınlar Dosyası Raporu 2004.

<http://www.atonet.org.tr/yeni/index.php?p=201&l=1> (Erişim 26.06.2015)

olarak psikolojik bir baskı meydana getiren namus kavramına sahip olmayan birey olarak ele alınır. Bu da kadının toplumsal perspektifte fahişe olarak anılmasına neden olmaktadır. Aynı pozisyondaki erkek ise yaptığı eylemlerin doğal karşılanması nedeniyle namus olgusuna dair herhangi bir yaptırıma maruz kalmamaktadır. Kaynaklarda, namuslu ve namussuz şeklindeki ayırmada kadının namussuzlukla itham edilmesinin ve erkeğin bundan herhangi bir şekilde etkilenmemesinin erkeği yücelttiği ve kadını aşağıladığı belirtilmektedir⁴³.

Kadına dair fahişe, genelev kadını, sokak kadını gibi yakıştırmaların yapılması konusu kadının salt cinsellik açısından değerlendirildiğini göstermektedir. Ancak bu kavramların hepsi direkt olarak “para karşılığı seks yapan kadın” gibi münferit bir anlam barındırmamaktadır. Diğer bir ifadeyle bu kavramların çağrışım yaptığı cinsellik boyutundan daha derin bir anlamı olduğu veya bu kavramlara daha derin anlamlar yüklendiği de görülmektedir. Örneğin fahişe kavramının sadece hayatını sürdürmek amacıyla ihtiyaç duyduğu geliri cinsel hizmetler sunarak kazanan kadınların bulunduğu meslek grubu anlamına gelmediği, bunun yanı sıra kavramın birtakım sosyal boyutlarının da olduğu görülmektedir. Bu sosyal boyutlar incelendiğinde fahişe kavramı için halk sağlığına, ahlaki değerlere, toplumsal yapının genel mahiyetine zarar veren ve çoğunluğu kadınlardan oluşan bir yapılanmayı ifade ettiği görülmektedir⁴⁴.

Fuhuş kavramını, gerek seks işçiliği gerekse fahişelik şeklinde değerlendirdiğimizde sonucun pek de farklı olmadığını görmekteyiz. Nitekim iki şekilde de para karşılığında cinsel bir hizmet sunulduğu anlaşılmaktadır. Ancak Dünya Sağlık Örgütü tarafından para karşılığında seks yapan bireylerin tanımlanması için kullanılan kavram “seks işçisi” kavramıdır. Çalışan sınıfını temsil eden “işçi” kavramı seks olgusuyla birleştiğinde yapılan şeyin bir “iş” olduğu ve profesyonelce yapıldığı anlaşılmaktadır⁴⁵. Ayrıca seks işçisi kavramı toplumlar tarafından fahişe kavramına yüzyıllardır yüklenen olumsuz çağrışımları bir nebze de olsa barındırmıyor gibi görüldüğü için bireylere dair psikolojik etkilerde bir yumuşama olmasını sağlamaktadır. Bunun yanı sıra, değindiğimiz gibi, kavramın ortaya çıkış sebebi olarak seks işçisi kavramıyla seks kavramı toplumsal veya psikolojik bir olgu olmaktan çıkarılarak bu

⁴³ Neriman Açıkalin, **Toplumda Fahişelik Kurumunun Vazgeçilmezliği Üzerine Mitler: Mersin Örneği**, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 14(1), 2008, s. 15 – 16.

⁴⁴ Altman, **y.a.g.e.**, s. 131.

⁴⁵ Küntay, Çokar, **y.a.g.e.**, s. 15.

alanda faaliyet gösteren erkeklerin ve kadınların gelir kaynağı/iş alanı olduğunu ifade etmek amacıyla yapılan bir kavramsal güncellemedir⁴⁶. Genel olarak bakıldığında zaman, tüm Birleşmiş Milletler üyesi olan ülkelerde de fahişelik yerine seks işçiliği kavramının kullanıldığı görülmektedir.

Fahişe kavramının kullanımı kadın açısından bedensel anlamda ortaya çıkan bir erkek hâkimiyetine atıfta bulunmaktadır. Kavram muhteviyat bakımından kadına yönelik şiddeti, kadının aşağılanması, kadının değersiz görülmesini ve yok sayılmasını barındıran bir sözcük olduğu ifade edilmiştir⁴⁷. Kavramın daha yumuşatılmış hâli ise “seks işçisi” kavramıdır. Yukarıda da değindiğimiz gibi seks işçisi kavramı, fahişe kavramının olumsuz yönlerini bir nebze de olsa gidermektedir. Seks işçisi kavramı, sosyolojik açıdan da psikolojik açıdan da iyi tahlil edilmesi gereken bir kavramdır. Nitekim fuhuş kavramına dâhil edilenler içinde zorunluluk nedeniyle bu işi yapanların mevcut olduğunu bildiğimiz gibi gönüllü olarak bu işi yapanların olduğunu da unutmamak gerekmektedir seks işçisi kavramı ise bu ikilemde ortaya çıkmaktadır. Çünkü zorunlu bir şekilde yapılan fuhuş için seks işçisi kavramının kullanılması yanlıştır. Daha önce de değindiğimiz gibi seks işçiliği, işi parayla profesyonel bir şekilde yapanlar için kullanılır ve kavram özgür iradeyi barındırmaktadır. Çalışmamızın bundan sonraki bölümlerinde ise, ‘fahişelik’ sözcüğü yerine, kullanımı daha yaygın olan ve cinsel hizmeti emek olarak değerlendiren ‘seks işçiliği’ kavramı kullanılacaktır⁴⁸.

1.2. Uluslararası Alanda Fuhuş Kavramı

1.2.1. Fuhuşun Uluslararası Boyutuna Genel Bakış

Fuhuşun uluslararası alandaki boyutu, kavramın ilk ortaya çıktığı andan itibaren günümüze kadar devam etmekte olup, dünyanın hemen her tarafında ve her tarihsel dönemde fuhuşun mevcut olmasıyla birlikte, buna dair önlemler veya düzenlemeler yapıldığı da görülmektedir. Bu anlamda fuhuş, geçmişten itibaren uluslararası boyutu olan bir olgu olup, ataerkil sistemin eşitsiz cinsiyet ilişkileri ile yaygınlaşmaya devam

⁴⁶ Altman, y.a.g.e., s. 131.

⁴⁷ Aslıncı Kalfa, **Eski Doğu Bloğu Ülkeleri Kaynaklı İnsan Ticareti ve Fuhuş Sektöründe Çalışan Kadınlar**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s. 44 – 45.

⁴⁸ Muhtar Çokar, Habibe Yılmaz Kayar, **Seks İşçileri ve Yasalar: Türkiye’de Yasaların Seks İşçilerine Etkileri ve Öneriler**, İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı, 2011, İstanbul, s. 12.

etmektedir⁴⁹. Günümüzde fuhuşun uluslararası boyutu ise, çeşitli ülkelerin ortak birtakım yaptırımlar uygulaması şeklinde ortaya çıktığı görülmektedir. Bu konuyla ilgili her ülkenin kendine has birtakım yaptırımları olmakla birlikte ilerleyen teknoloji sayesinde fuhuşun sınır ötesi bir hâl almasının yanı sıra insan hakları açısından bireylerin mağdur olmamaları için birtakım ortak kararların alınması gereklidir.

1.2.2. Fuhuşla İlgili Uluslararası Sözleşmeler

1.2.2.1. Sözleşmelerin Genel Yapısı

Fuhuşun uluslararası bir hal alması günümüzden çok önceki dönemlerde de görülen bir durumdur. Eski zamanlardan beri kadınları ve çocukları kandırarak, zorla vb. yollarla buldukları ülkelere farklı ülkelere götüren ve buralarda bu insanları himaye edecek kimse olmadığı için diledikleri faaliyetlere sürükleyen insanların var olduğu bilinmektedir. Bu sürüklenme durumu genellikle fuhuş sektörüne yönelik olup götürülen insanlar kendilerini farklı ülkeye götüren insanların menfaatleri doğrultusunda fuhuş yaparak mağdur pozisyonuna düşmüşlerdir⁵⁰.

Özellikle sanayinin gelişmesi ile birlikte ortaya çıkan ulaşımdaki kolaylıklarla XIX. yüzyılın sonlarından itibaren bu tür gelişmelerin çok daha fazla olduğu görülmektedir. Ülkeler arası insan taşıma olayı öyle bir hâle gelmiştir ki, fuhuş sektörü için insanların farklı ülkelere götürülmesi amacıyla kurulan yeni yapılanmalar bile ortaya çıkmıştır⁵¹.

Bu faaliyetler açısından fuhuş sektöründe çalıştırmak için insan götürmenin temelinde ülkeler arası fuhuşa yönelik yaptırımlardaki farklılıklar büyük rol oynamaktaydı. Nitekim ülkelerin fuhuşa yönelik uygulamalarında birlik olmadığı gibi her ülke fuhuşu suç kapsamında da ele almamaktaydı. Bireyler özellikle fuhuşun suç olarak sayılmadığı veya bu olaya dair yaptırımların daha az olduğu yerlere insanları kaçırmak, buralarda hem ekonomik gelir elde etme hem de bu gelir için sürdürülen faaliyetlere yönelik bir yaptırıma maruz kalmama gibi sonuçlara aynı anda ulaşıyorlardı.

⁴⁹ Susan E. Thompson, “Prostitution-A Choice Ignored”, Women’s Rights Law Reporter, Volume 21, Number 3, Summer 2000, s. 235.

⁵⁰ Sulhi Dönmezer, **Ceza Hukuku Özel Kısım, Genel Adap ve Aile Düzenine Karşı Cürümler**, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1983, s. 320.

⁵¹ Dönmezer, **a.g.e.**, s. 320.

Bunun da fuhuş olayının gelişmesine karşı, bu alandaki yaptırımların aynı ölçüde ve hızda gelişmesinden kaynaklı bir durum olduğu ifade edilmiştir⁵².

Fuhuşun uluslararası boyutu öncelikli olarak dünyanın tüm ülkelerinde meydana gelmesidir. Ancak bundan ziyade ülkeler arasında fuhuşa dair farklı yaklaşımların bir fırsat olarak değerlendirilmesi ve bu fırsatın da bireylerin mağdur edilmesi yönünde kullanılması fuhuş faaliyetinin gerçek anlamda uluslararası bir boyut kazanmasını ve bu alanda devletlerin ortak yasal düzenlemeler yapmasını zaruri kılmıştır. Yine fuhuşun zararlarının birden fazla devletin ortak ve genel menfaatlerine zarar vermesi nedeniyle fuhuşla mücadelenin sağlanabilmesi için ortak bir hareketin gerekliliği gündeme gelmiştir. Bu hareketlerin temel amacı, devletlerin fuhuş suçu konusunda mevzuatlarındaki eksikleri tamamlamaları ve bu suretle de ilgili suçun milletler arası platformda cezalandırılması ve alınan kararların, verilen hükümlerin uygulanmasını sağlamak olmuştur⁵³.

Uluslararası fuhuş faaliyetlerine yönelik çoğunluğunun katıldığı etkinliklerin düzenlenmesi konusunda ilk girişimler özel kuruluşlar⁵⁴ tarafından başlatılmıştır. Ancak konu temel anlamda devletleri ilgilendirdiği ve alınabilecek gerekli tedbirlerin devletler tarafından yürürlüğe konulması gerekliliğinden dolayı özel kuruluşların yapmış olduğu girişimlerin sonuca ulaşma veya alınan kararların devletleri bağlayıcılığı açısından pek de bir etkisinin olduğunu söylemek mümkün değildir. Nitekim bu kuruluşlar tarafından alınabilecek kararlar sadece ortak görüşleri yansıtmaktan öteye gidemeyecektir. Ancak özel kuruluşlar tarafından yapılan faaliyetler ile konunun öneminin anlaşılması nedeniyle devletler tarafından ciddi bir mücadele sağlamak amacıyla konuya ilişkin milletlerarası bir sözleşme yapılması gerektiği yönünde karar verilmiştir⁵⁵.

Uluslararası alanda yapılan ve İnsan haklarını koruma görevini üstlenen sözleşmelerde ortak amaç; uluslararası hukuk alanına başvuru hakkını birey ve gruplara sunması olarak çalışmalarda ifade edilmektedir⁵⁶.

⁵² Gökçen, Yenidünya, **y.a.g.e.**, s. 114.

⁵³ Dönmezer, **y.a.g.e.**, s. 321.

⁵⁴ TAMPEP (European Network for HIV/STI Prevention and Health promotion Among Migrant Sex Workers-Göçmen Seks İşçileri Arasında HIV/CYBH'nin Önlenmesi ve Sağlığın Desteklenmesi için Avrupa Ağı, Uluslararası Seks İşçileri Sendikası, Pembe Hayat Derneği, ...vb. Pembe Hayat Seks İşçiliği ve İnsan Hakları Sempozyumu Kitabı, 2011, s. 30-90.

⁵⁵ Dönmezer, **a.g.e.**, s. 322.

⁵⁶ Fatmagül Berktaş, **Tarihin Cinsiyeti**, İstanbul, Metis Yayınları, 2003, s. 36.

Herhangi bir devlet bir Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmesi'ne üye oluyor veya bu sözleşmeyi imzalıyorsa, taraf devlet olur ve o sözleşmede belirtilen insan haklarını koruyacağını, onlara saygı göstereceğini ve yerine getireceğini kendi yurttaşlarına ve diğer taraf devletlere karşı üstlenir. Taraf devletlerin üstlendiği yükümlülükleri yerine getirip getirmediğini denetlemesi amacıyla Birleşmiş Milletler, İnsan Hakları Sözleşmeleri için Komite denilen bir sözleşme kurulu oluşturmuşlardır ve bu kurulda bağımsız bilirkişiler görevlendirilmektedir. Bilirkişiler çeşitli mesleklerden ve farklı ülkelerden olmak koşulu ile dört yıl için seçilirler. Komite sözleşmenin uygulanıp uygulanmadığını farklı şekillerde denetleyebilir:

- Taraf devletlerin belirli sıklıkta Komite'ye rapor sunma sorumluluğu vardır. Bu raporlar Komite tarafından değerlendirilip, uygulama açısından yorumlanır.
- Komite raporlarını tavsiye ve programların belirtildiği bir 'kesin yorum' ile özetler. Önerilen tavsiye ve programlara uyulmaması halinde Komite yalnızca uyarıda bulunabilir. Çünkü Komite'nin yaptırım gücü yoktur.
- Kişiler haklarının ihlal edildiğini düşünüyorlarsa kişisel ya da grup halinde Komite'ye başvurabilirler. Konuyla ilgili olarak Komite inceleme yapar ve tavsiyelerde bulunur. Ancak mahkeme olarak davranamaz⁵⁷.

Türkiye'nin de onaylayan ülkeler içinde yer aldığı ve uluslararası fuhuş faaliyeti konusunda hazırlanan sözleşmeler şunlardır;

- Beyaz Kadın Ticaretinin Zecren Men'ine Dair Milletlerarası Sözleşme (4 Mayıs 1910)⁵⁸
- Kadın ve Çocuk Ticaretinin Men ve Zecrine Dair Beynelmilel Cenevre Mukavelesi (30 Eylül 1921)⁵⁹

⁵⁷ www.gleichbehandlungsanwaltschaft.at/DocView.axd?CobId=37152 (Erişim 20.06.2015)

⁵⁸ **Bknz:** International Convention for Suppression of the White Slave Traffic (Beyaz Kadın Ticaretinin Zecren Men'ine Dair Milletlerarası Sözleşme) <http://www1.umn.edu/humanrts/instreet/whiteslavetraffic1910.html> (Erişim 21.05.2015)

⁵⁹ **Bknz:** International Convention for the Suppression of the Traffic in Women and Children (Kadın ve Çocuk Ticaretinin Men ve Zecrine Dair Beynelmilel Cenevre Mukavelesi)

- Reşit Kadın Ticaretinin Men'ine Dair Beynelmillel Cenevre Mukavelesi (11 Ekim 1933)⁶⁰
- İnsan Ticaretinin ve Başkasının Fuhşunu Sömürmenin İlgası Hakkında Sözleşme (2 Aralık 1949)⁶¹
- İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme (30 Eylül 1953)
- Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi/CEDAW (18 Aralık 1979)

1.2.2.2. Beyaz Kadın Ticaretinin Zecren Men'ine Dair Milletlerarası Sözleşme

Fuhuş sorununun uluslararası boyutta ve devletlerin genel bakış açısına göre ele alınması gerekliliği anlaşıldıktan sonra 15 – 25 Haziran 1902 tarihleri arasında Paris'te devlet elçilerinin katıldığı resmî bir konferans düzenlenmiştir. Bu konferansa 16 milletin temsilcileri katılmış ve yapılan görüşmeler sonucunda 4 Mayıs 1910 tarihinde fuhuş konusuna ilişkin resmî bir sözleşme hazırlanmıştır⁶².

İlgili sözleşmenin 1. maddesinde “*Bir başkasının tutkularını tatmin için, fuhuş maksadıyla, hatta suç kurbanının rızası ile olsa bile, bir kadın yahut küçük bir kızın fuhuş için hizmetlerini taahhüt eden, böyle birini kendisiyle beraber ve kendisinden sonra götüreren veya bir yerden diğer bir yere sevkeden kimseler, suçun kurucu unsurları çeşitli memleketlerde işlenmiş bulunsalar da cezalandırılır.*” ifadelerine yer verilmiştir. Bu maddeden anlaşıldığı üzere cinsel faaliyetlerde yer alması için herhangi bir bireyi kendisi ile beraber veya kendisinden sonra farklı bir yerleşim yerine götüreren veya bu götürmeye aracılık eden kişiler işlemiş oldukları bu suça dair yaptırıma maruz

https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=VII-3&chapter=7&lang=en
(Erişim 21.05.2015)

⁶⁰ **Bknz:** International Convention for the Suppression of the Traffic in Women of Full Age (Reşit Kadın Ticaretinin Men'ine Dair Beynelmillel Cenevre Mukavelesi)

<http://www1.umn.edu/humanrts/instreet/women-traffic.html> (Erişim 21.05.2015)

⁶¹ **Bknz:** International Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others (İnsan Ticaretinin ve Başkasının Fuhşunu Sömürmenin İlgası Hakkında Sözleşme)

<http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/dialogue/the-slave-route/spotlight/standard-setting-instruments/2-convention-for-the-suppression-of-the-traffic-in-persons-and-of-the-exploitation-of-the-prostitution-of-others-1949/> (Erişim 21.05.2015)

⁶² Arslan, **y.a.g.m.**, s. 29.

kalacaklardır. Bu madde bağlamında anlaşılması gereken temel husus farklı ülkelerde fuhuş suçuna karışmış veya bu suça dair kurucu unsur oluşturma rolünü yerine getirmiş bireylerin, ülkelerinin ceza kanunlarına göre cezalandırılacaklarıdır. Bu cezalandırma hususu madde özelinde mağdur pozisyonunda bulunan bireyin rızası olması hâlinde bile gerçekleştirilecektir⁶³.

Aynı sözleşmenin 2. maddesinde ise “*Bir başkasının tutkularını tatmin için, fuhuş maksadıyla, reşit bir kadın veya kızın cebir ve şiddet, tehdit, hile veya nüfuzun kötüye kullanılması ya da diğer herhangi bir cebir aracı ile fuhuş için hizmetlerini taahhüt eden, böyle birini kendisiyle beraber veya kendisinden sonra götüren veya bir yerden diğer bir yere sevk eden kimseler, suçun unsurlarını teşkil eden hareketler çeşitli memleketlerde işlenmiş bulunsalar da cezalandırılır.*” ifadeleri yer almaktadır. Bu maddede daha çok bireylerin ellerinde bulunan nüfuzu kötüye kullanmaları veya şiddet, tehdit vb. unsurlarla mağdurların zaaflarından yararlanma konularının cezai müeyyideye tabi tutulacağına dikkat çekilmiştir.

Her iki madde metnini birlikte değerlendirdiğimizde insan ticareti suçunun kavramsal unsurlarına yer verildiğini ve yapılacak olan bu faaliyetlerin herhangi bir ülke sınırı içinde işlenmesinin bir önemi olmadığına dikkat çekildiğini görmekteyiz. Yapılan düzenlemelerle belirtilen eylemlerin farklı ülkelerde veya farklı devletlerin bayrağı altında gerçekleşmesi durumunda ülkeler açısından cezai kovuşturmayaya engel oluşturabilecek unsurlar ortadan kaldırılmıştır. Bu sözleşmenin bir diğer önemli noktası ise belirtilen hükümler vasıtasıyla insan ticareti suçunun unsurları ilk kez bir belgede yer almış olmasıdır⁶⁴.

Sözleşme belli bir yaşın altındaki kadınların rızaları bulunsa dahi bunun önemli olmadığını ve bu fiillerin yaptırımı maruz bırakılacağını, ancak belli bir yaşın üstündeki kadınların her türlü hile, cebir vb. unsurlardan uzak, tamamen özgürce açıklanan rızalarının geçerli sayılacağını belirtmiştir⁶⁵.

Türkiye ilgili sözleşmeyi 19 Aralık 1949 tarihinde kabul etmiş ve dâhil olmuştur. BM Genel Kurulu tarafından sözleşmeye dair değiştirici bir protokol

⁶³ Gökçen, Yenidünya, **y.a.g.e.**, s. 104.

⁶⁴ Gökçen, Yenidünya, **a.g.e.**, s. 104.

⁶⁵ A. Caner, Yenidünya, 2007. **İnsan Ticareti Suçu**. Ankara: Turhan Kitabevi, s. 104.

uygulanmıştır. İlgili protokol Türkiye tarafından 11.3.1950 tarihli ve 5570 Sayılı Kanun⁶⁶ ile kabul edilmiştir⁶⁷.

1.2.2.3. Kadın ve Çocuk Ticaretinin Men ve Zecrine Dair Beynelmül Cenevre Mukavelesi

1910 tarihli sözleşme ile belirli bir süre suçun milletlerarası boyutuyla mücadele edilmiştir. Ancak ilgili sözleşmede kadın ve çocuk ticaretinin yapılmasına yönelik hazırlık faaliyetlerinin cezalandırılmasına dair bir ibare bulunmaması ve bu fiillere dair teşebbüsün cezalandırılacağı belirtilmemesi konusu zaman içinde bir eksiklik olarak ele alınmıştır. Nitekim ilgili sözleşmede bireylerin ceza alabilmeleri için mağdur pozisyonunda olan kişileri farklı bir ülkeye götürmeleri ve bu bireylere fuhuş yaptırmak suretiyle bundan menfaat elde etmeleri gerekmektedir. Bu durum gerçekleşmediği takdirde sözleşme kapsamında bireye ceza verilmesi söz konusu değildi. Bu eksiklikten dolayı 1921 yılında Milletler Cemiyeti tarafından kadın ve çocuk ticareti konusu ile ilgili olarak bir konferans düzenlenmiştir. 30 Haziran - 5 Temmuz tarihleri arasında toplanan kongre sonucunda bir sözleşme hazırlanarak ilgili konularda tavsiyelerde bulunulmuştur⁶⁸.

1921 yılında düzenlenen konferansta öncelikle konunun kavramsal boyutu ele alınmış ve “beyaz kadın ticareti” yerine “kadın ve çocuk ticareti” teriminin kullanılmasına karar verilmiştir⁶⁹. Ayrıca kanuni sınırlar içinde ayrı suçlar olarak bahsedilen hazırlık hareketlerinin ve bu ticarete teşebbüs etmenin cezalandırılması ile ilgili karar verilmiştir. Bunun yanı sıra ilgili suçlarda,

- Suçun işlendiği ülkenin suçu işleyen bireylerin vatandaşı olduğu ülkeye suçluları iade etmesi,
- Bu konuda bireylerin göç veya muhaceret konularında başvurularının kadın ve çocuk ticareti ile mücadele kapsamında reddedilmesi,

⁶⁶ Protokol ve ekinin onaylanmasına dair kanun 04.03.1950 tarihli ve 7448 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıştır.

⁶⁷ Gündüz Ökçün, Ahmet Ökçün, **Türk Araştırmaları Rehberi (1920 – 1973)**, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1974, s. 52.

⁶⁸ Dönmezer, **y.a.g.e.**, s. 323.

⁶⁹ Olgun Değirmenci, **Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 65, 2006, s. 57–95.

- 20 yaşını doldurmamış kimselerin küçük sayılması,
- Fuhuş suçuna dair mağduriyet konusunda cinsiyet ayrımına bakılmaksızın bireylerin mağdur kabul edilebilmeleri

konularında tavsiyelerde bulunulmuştur. Bu tavsiyelere dikkat edilerek Milletler Cemiyeti aracılığıyla 30 Eylül 1921 tarihinde Kadın Çocuk Ticaretinin Men ve Zecrine Dair Beynelmillel Cenevre Mukavelesi hazırlanmıştır⁷⁰.

Hazırlanan yeni sözleşmede 1910 yılı sözleşmesine de atıfta bulunulmuş, sözleşmenin 1. maddesinde tarafların cinsiyet ayrımında bulunmaksızın çocuk ticareti ile meşgul olanların

bulunması ve bunların cezalandırılması konusunda tedbir almaları hususunda anlaşmaya varılmış ve bu hususun 1910 tarihli sözleşmenin 1. maddesinde yazılı olduğu vurgulanmıştır. Sözleşmenin 2. maddesinde ise suça teşebbüs etmenin kanuni sınırlar içinde 1910 tarihli sözleşmenin 1. ve 2. maddelerinde belirtilen hazırlık hareketlerini tecziye etmek için zaruri bulunan tedbirleri alma konusunda da görüş birliğine varılmıştır⁷¹.

İlgili sözleşmede 1910 tarihli sözleşmeye atıfta bulunulsa da iki sözleşme arasında belirgin farklılıkların olduğunu söylememiz mümkündür. Nitekim 1910 tarihli sözleşmede fuhuş suçuna dair kadınların koruma altına alınmasına ek olarak bu sözleşme kapsamında çocuklar ve erkekler de koruma altına alınmıştır. Bir diğer farklılık ise ceza konusunda fiilin meydana gelmesini beklemeyerek teşebbüsün de cezai yaptırım uygulanacak fiiller içinde yer almış olmasıdır⁷².

Türkiye, bu sözleşmeleri, Lozan Antlaşması ile birlikte, milletlerarası anlaşmalar kapsamında⁷³ ve 15 Nisan 1937 tarihinde imzalamış olup⁷⁴, değişiklik yapan protokolü uygun bulma kanunu ise 1949 yılında çıkarmıştır⁷⁵.

⁷⁰ Dönmezer, **y.a.g.e.**, s. 323.

⁷¹ Mehmet Emin Artuk, Ahmet Gökçen, Ahmet Caner Yenidünya, **Türk Ceza Kanunu Şerhi**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2009, s. 4517.

⁷² Değirmenci, **y.a.g.e.**, s. 66.

⁷³ <http://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=87&t=8890> (Erişim 20.05.2015)

⁷⁴ Ökçün, Ökçün, **y.a.g.e.**, s. 52.

⁷⁵ Sözleşme ve değişiklik protokolü 5394 S. kanun ile 24.05.1949 tarihinde kabul edilmiş, uygun bulma kanunu 7218 sayılı 28.05.1949 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanmıştır.

1.2.2.4. Reşit Kadın Ticaretinin Men'ine Dair Beynelmîlel Cenevre Mukavelesi

Milletler Cemiyeti tarafından Kadın ve Çocuk Ticareti Komitesi'nin oturumlarının sonuçları hakkında meclise gönderilen raporun incelenmesi ve yapılan tavsiyeler üzerine 1910 ve 1921 tarihli sözleşmenin yeni bir sözleşme ile tamamlanması yönünde bir karar alınmıştır. Bu kararlar doğrultusunda 11 Ekim 1933 tarihinde Reşit Kadın Ticaretinin Men'ine Dair Beynelmîlel Cenevre Mukavelesi hazırlanmış ve devletlerin imzasına sunulmuştur⁷⁶.

Hazırlanan yeni sözleşmenin 1. maddesinde fuhuş faaliyetinin reşit bir kadın veya kız üzerinden mağdurun kendi rızası dâhilinde olsa bile farklı ülkelerde yapılmasını sağlayan veya buna herhangi bir şekilde sürükleyen benzer unsurları yerine getiren kişinin veya kişilerin her birinin cezalandırılacağına yer verilmiştir. Bu cezalandırma konusunda ülkesel bir genelleme yapılmamış ve ayrı ayrı memleketlerde yapılmış bulunsa bile cezalandırılacağına yer verilmiştir. Bunun yanı sıra teşebbüs ve hazırlık aşamalarının da kanunlar çerçevesinde cezalandırılacağına değinilmiştir⁷⁷.

1933 tarihli sözleşme yapım aşamasında da belirtildiği gibi 1910 ve 1921 tarihli sözleşmeleri yürürlükten kaldırılan bir sözleşme değildir. Bu sözleşme ile 1910 ve 1921 tarihinde hazırlanan sözleşmelerin eksik görülen hususlarının tamamlanması amaçlanmıştır. Bu bağlamda üç sözleşme birden hâlihazırda yürürlükte bulunmaktadır. Ayrıca bu sözleşmenin tamamlayıcılığından dolayı ülkemiz sırf bu sözleşmeyi onaylayarak üç sözleşmeye birden dolaylı olarak katılmıştır⁷⁸. İlgili sözleşme TBMM tarafından 15 Nisan 1935 tarihinde 2693 Sayılı Kanun ile Türkiye tarafından onaylanmıştır. Türkiye'nin katılımı 19 Mart 1941 tarihinde⁷⁹ kabul edilmiştir⁸⁰.

⁷⁶ Dönmezer, **a.g.e.**, s. 324.

⁷⁷ Değirmenci, **y.a.g.e.**, s. 57–95.

⁷⁸ Ayşe Ö. Atalay, **Türk Ceza Hukukunda Fuhuş Suçu**, İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2013, s. 95.

⁷⁹ Sözleşmenin Türkçe metni ve onay kanunu için bkz. 22 Nisan 1935 tarihli 2984 S. Resmi Gazete

⁸⁰ Ökçün, Ökçün, **y.a.g.e.**, s. 52.

1.2.2.5. İnsan Ticaretinin ve Başkasının Fuhşunu Sömürmenin İlgası Hakkında Sözleşme

Milletlerarası fuhuş ve insan ticaretinin önlenmesi konusunda hazırlanan sözleşmeler sonucunda kat edilen yollar azımsanacak derecede değildir. Nitekim insan ticaretinin milletlerarası bir hâl alması yönündeki farkındalığın ardından, ülkeler tarafından oluşturulan sözleşmeler ile bu fiillerin önüne geçilmeye çalışılmış ve bunda da başarılı olunmuştur.

Değişen şartlara göre bu sözleşmelerin güncellenmesi ve tedbirlerin sıkılaştırılması gerekliliği zaman içinde gündeme gelmiştir. Bu alanda Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği fuhuşu önlemek ve kadın – çocuk ticareti ile mücadele edebilmek için alınabilecek yeni önlemlerin neler olması gerektiğini gündemine almıştır. Yapılan araştırmalar ve düzenlemelerin ardından görüşülen konularda seks işçilerinin tescil mi yoksa gözetim sistemine mi tâbi tutulmaları gerektiği ve oluşturulacak sözleşmenin uygulanması esnasında meydana gelebilecek olan fikir ayrılıklarının çözüm yetkisinin Uluslararası Adalet Divanı'na verilip verilmeyeceği konuları yer almıştır⁸¹.

Görüşülen konular ve bu konular üzerinde yapılan toplantılarda oluşturulan maddeler “İnsan Ticaretinin ve Başkasının Fuhşunu Sömürmenin İlgası Hakkında Sözleşme” başlığı altında bir araya getirilerek 2 Aralık 1949 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından onaylanmıştır. Onaylanan bu sözleşme 21 Mart 1950 tarihinde devletlerin imzasını açılmıştır. Ancak Türkiye bu sözleşmenin taraf devletleri arasında yer almamıştır. Türkiye'nin sözleşmeye taraf olmamasının temel sebebi ülkesel anlamda sözleşmenin bazı maddelerine uygun uygulamaların yapılmamasıdır. Bu uyumsuzluk unsuru özellikle sözleşmenin 2. maddesinde yer alan genelev sahipleri, işletenler veya buraları finanse edenlerin cezalandırılmasına yönelik maddedir⁸². Sözleşme, taraf devletlere bunu sorumluluk olarak yükler⁸³. Nitekim ülkemizde genelevler yasal faaliyet gösteren işletmeler oldukları için bu anlamda sahip, işletmeci veya finansörün cezalandırılması söz konusu değildir⁸⁴.

⁸¹ Dönmezer, **y.a.g.e.**, s. 325 – 326.

⁸² Dönmezer, **a.g.e.**, s. 327 – 328.

⁸³ <http://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=87&t=8890> (Erişim 20.05.2015)

⁸⁴ Dönmezer, **a.g.e.**, s. 327 – 328.

1.2.2.6. İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme

Avrupa Konseyi'nin, 4 Kasım 1950'de Roma'da imzaladığı ve 3 Eylül 1953'te yürürlüğe giren “İnsan Hakları ve Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (AİHS)”dır⁸⁵.

AİHS, demokratik rejimlerin devam ettirilmesi açısından gerekli olan asgari hak ve özgürlükleri güvenceye alarak işe başlamış, zamanla insan hakları listesini genişletmiştir. Bu sözleşmede; ekonomik, sosyal ve kültürel haklardan çok sivil ve politik hakların korunmasına öncelik verilmiş ve Türkiye 18 Mayıs 1954'te sözleşmeyi onaylamıştır⁸⁶.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), uluslararası bir teşkilat olan Avrupa Konseyi'ne bağlı olarak 1959 yılında kurulmuş uluslararası bir mahkemedir. Mahkeme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve ek protokolleriyle güvence altına alınmış olan temel hakların çiğnenmesi durumunda bireylerin, birey gruplarının, tüzel kişiliklerin ve diğer devletlerin, belirli usulî kurallar dâhilinde başvurabileceği bir yargı ve denetim merciidir. 47 Avrupa Konseyi üyesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin yargı yetkisini tanımaktadır. Mahkeme, Fransa'nın Strazburg şehrinde bulunmaktadır⁸⁷. Türkiye, 28 Ocak 1987'de bireysel başvuru hakkını tanımış ve Mahkemenin zorunlu yargı yetkisini ise 28 Ocak 1990'da kabul etmiştir⁸⁸.

Sözleşmenin maddeleriyle ilgili olan bir haberi inceleyecek olursak; “*Malawi'de HIV testi yaptırmaya zorlanan hayat kadınları tazminat alacak*⁸⁹” başlığı oldukça dikkat çekicidir. Haberin detaylarına bakıldığında ise, hayat kadınlarının 2009 yılında Mwanza şehrinin güneyinde bir devlet hastanesinde rızaları olmadan HIV testi yaptırmaya zorlandığı ve bu testin sonuçlarının halka açık bir mahkeme oturumunda görüşüldüğü ve bu kadınların dolayısıyla ifşa edilmiş olduklarını görmekteyiz⁹⁰. Haberde bizi

⁸⁵ www.istanbul.gov.tr/?pid=111122 (Erişim 20.05.2015)

⁸⁶ www.ombudsman.gov.tr/contents/files/127a3--İnsan-Haklari-ve-Temel-Ozgurluklerin-Korunmasına-İlişkin-Sözleşme'ye-Ek-Protokol.pdf (Erişim 20.05.2015)

⁸⁷ www.csgb.gov.tr/csgbPortal/diyih.portal?page=disiliskiler&id=3.3 (Erişim 20.05.2015)

⁸⁸ www.istanbul.gov.tr/?pid=111122 (Erişim 20.05.2015)

⁸⁹ <http://anayasagundemi.com/2015/06/12/malawide-hiv-testi-yaptirmaya-zorlanan-hayat-kadınları-tazminat-alacak/> (Erişim 25.06.2015)

⁹⁰ Habere ilgili detayların yer aldığı yabancı kaynaklar: <http://www.manilatimes.net/sex-workers-to-get-damages-over-forced-hiv-tests/185389/>, http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=218796, <https://www.icrc.org/applic/ihl/ihl->

ilgilendiren kısım, “rıızaları olmadan yapılan HIV Testi” dir. AİHS’nin 5. maddesinin 1. fıkrasının e bendinde bulaşıcı hastalık yayabilecek bir kimsenin usulüne uygun olarak tutulması yer almaktadır⁹¹. Yani kişinin rıızası bulunsun ya da bulunmasın kamu sağlığını tehlikeye düşüren kişiler hakkında AİHS uyarınca işlem yapılabilmesi mümkün olduğunu görmekteyiz. Sonuçta yapılan bu işlemin bir sağlık tedbiri türü olarak kabul edilmesi ve kamu sağlığı için gerekliliğinden yola çıkacak olursak; niteliği itibarıyla de uluslararası sözleşmede yer alan düzenlemenin polis hukuku mevzuatında⁹² veya Fuhuşla Mücadele Tüzüğü kapsamında yer almasının, uygulanabilirlik açısından daha etkili olacağını düşünebiliriz. Ayrıca yapılan bu uygulamanın muhatabı nitelik bakımından hem hasta hem de mağdur konumunda olduğundan kamu sağlığı için tehlike arz eden durumlar dışında zorla tedavinin uygulanamayacağını kabul edilmemesi gerektiği kaynaklarda yer almaktadır⁹³.

AİHM’nin Rantseva kararına konu olan dava, bir Rus vatandaşı olan Bay Nikolay Mikhaylovich Rantseva tarafından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 34. maddesine (başvuru hakkı) göre, 26 Mayıs 2004 tarihinde, Kıbrıs Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu’na karşı yapılan bir başvurudur. (Başvuru No:25965/04)

Başvurucu, kızının (Oxana Rantseva) sağ olduğu sırada Kıbrıs polisi tarafından yeterince korunmadığı, kızının ölümüyle ilgili koşullar hakkında yeterince soruşturma yapılmadığı ve Kıbrıs makamları tarafından kızının kötü muamele görmesinden ve ölümünden sorumlu olanların cezalandırılmaları için gerekli adımların atılmadığı gerekçeleriyle, Sözleşme’nin 2., 3., 4., 5. ve 8. maddelerinin⁹⁴ ihlalinden, ayrıca Rusya makamlarının kızını insan ticareti riskine karşı korumak için tedbirler almadıkları, kızının insan ticareti mağduru olduğu iddiasını ve daha sonra ölümünü soruşturmadıkları gerekçesiyle, Sözleşme’nin 3. ve 4. maddelerinin ihlalinden ve son olarak da Kıbrıs’ta yapılan ölüm soruşturmasıyla ilgili olarak mahkemeye başvurma

[nat.nsf/0/4953f2286ef1f7c2c1257129003696f4/\\$FILE/Constitution%20Malawi%20-%20EN.pdf](http://nat.nsf/0/4953f2286ef1f7c2c1257129003696f4/$FILE/Constitution%20Malawi%20-%20EN.pdf), (Erişim 25.06.2015)

⁹¹ http://www.yargitay.gov.tr/abproje/belge/temelbelge/AIHS_tr.pdf (Erişim 26.06.2015)

⁹² Atalay, **y.a.g.e.**, s. 83.

⁹³ Atalay, **y.a.g.e.**, s. 83.

⁹⁴ 2. madde yaşam hakkını, 3. madde işkence yasağını, 4. madde kölelik ve zorla çalıştırma yasağını, 5. madde özgürlük ve güvenlik hakkını, 6. madde adil yargılanma hakkını ve 8. madde ise özel ve aile hayatına saygı hakkını ifade etmektedir.

imkânı bulunmadığı gerekçesiyle, Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlalinden şikâyetçi olmuştur⁹⁵.

AİHM Rantseva'nın ölümü ile ilgili olarak Kıbrıs'ı suçlu bulmuş, Kıbrıs yönetiminin genç kadının yaşam haklarını koruyamadığına kanaat getirerek hükümeti 40 bin Euro tazminata mahkûm etmiştir⁹⁶. AİHM'deki duruşmada ise hem Kıbrıs, hem Rusya fuhuş amaçlı insan ticareti nedeniyle eleştirilmiştir. Mahkeme ayrıca Rusya'yı da insan köleliği gerekçesiyle suçlu bularak tazminata mahkûm etmiştir. AİHM'in, fuhuş için insan ticaretinin insan hakları ve kölelik yasalarına karşı olduğuna ilişkin ilk kez aldığı ve iki ülkeyi tazminata mahkûm eden bu karar bu özellikleriyle son derece dikkat çekicidir.

Kararda hükümet makamlarının bu tür davaları soruşturmakla yükümlü ve buna karşı kanuni önlemler almakla zorunlu olduğunun ortaya koyulması açısından da büyük önem taşımaktadır. AİHM daha önce de iş gücü trafiğine karşı davalar görmüş olmakla birlikte, ilk defa fuhuş amacıyla insan ticaretine ilişkin bir karar almıştır. Avrupa İnsan Hakları

Sözleşmesine taraf olan ülkelerde fuhuş için insan ticareti yasalara aykırı bulunmaktadır. Ancak buna zorlanan kurbanlar, devamlı şiddet altında olduklarından, buldukları ülkenin adalet sisteminden yararlanamamaktadırlar. Hem mağdurun kendi ülkesi, hem fuhuşa zorlandığı ülke, bu kişilerin yaşam haklarını korumak ve devam ettirmekle yükümlüdür. AİHM ilk kez bu davayla bu konuyu gözler önüne sermiştir⁹⁷.

Rantseva - Kıbrıs ve Rusya Kararı AİHM tarafından insan ticaretinin köleliğe eşdeğer olduğunun tespit edilmesi yönünden son derece önemlidir. Kararda her iki devlet de Bayan Rantseva'yı insan ticareti suçunun mağduru olmaktan koruyamadıklarından ötürü 4. maddenin ihlalinden sorumlu tutulmuştur. AİHM insan ticaretini köleliğe benzeterek bunun doğrudan 4. maddenin ihlali olduğunu ifade etmiştir⁹⁸.

Mahkeme, ülkelerin “koruma görevi” ve “soruşturma görevi” ile yükümlü olduklarını ve bu görevlerini lâyıkıyla yerine getirmek mecburiyetinde olduklarını

⁹⁵ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Rantsev-Kıbrıs ve Rusya, Başvuru no:25965/04,07.01.2010. Kararın Türkçe çevirisi için bkz., http://www.anayasa.gov.tr/files/insan_haklari_mahkemesi/aihm_kararlari/3RANTSEV-KIBRISveRUSYA.pdf (Erişim 23.05.2015)

⁹⁶ Rantseva-Kıbrıs ve Rusya kararı, 7 Ocak 2010, s. 83.

⁹⁷ Rantseva-Kıbrıs ve Rusya kararı, 7 Ocak 2010, s. 83.

⁹⁸ Rantseva-Kıbrıs ve Rusya kararı, 7 Ocak 2010, s. 83.

vurgulamıştır⁹⁹. Kuşkusuz Mahkeme'nin bu kararda en kayda değer bulgusu, az önce de ifade edildiği gibi, günümüzde insan ticaretinin köleliğe eşdeğer olduğu sonucuna net bir şekilde varmış olmasıdır.

1.2.2.7. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi/CEDAW

Birleşmiş Milletler tarafından 18 Aralık 1979 yılında kabul edilen ve 1980 yılında imzaya açılan CEDAW, 1981 yılında 20 ülke tarafından onaylanarak, uluslararası bir sözleşme olarak yürürlüğe girmiştir¹⁰⁰. Türkiye 1985 yılında sözleşmeye taraf olmuştur¹⁰¹. 5 Mayıs 2009 itibari ile CEDAW'a taraf 186 ülke bulunmaktadır. Taraf olmayan çok az ülke kalmıştır¹⁰².

CEDAW kadınlar için en önemli uluslararası insan hakları aracıdır. Bu uluslararası sözleşmede yer alan kadınların medeni, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel hakları detaylı olarak incelenmiştir. Kadınlara karşı cinsiyet ve medeni durum temeline dayalı ayrımcılığın yasaklanması ve kadın erkek arasında hak eşitliği, eşit muamele ve eşit konum şartı olarak, sözleşme toplam 30 maddeden oluşmaktadır¹⁰³.

CEDAW ile tanınan haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişilere veya böyle kişilerden oluşan gruplara, doğrudan başvuru hakkı tanınır; ancak başvuru öncesinde ulusal yargı yollarının tüketilmiş olması şartı aranır¹⁰⁴.

CEDAW'ın 1. maddesinde kadınlara karşı her türlü ayrımcılık yasaklanmıştır. Bu maddeyle ilgili olarak Danıştay 12. Dairesi'nin kararında ise; Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) atamasında cinsiyet ayrımı yapılmasının sözleşmeye aykırı olduğu belirtilmiştir¹⁰⁵.

Çalışmamızla doğrudan ilgili olan 6. madde de; devletleri kadın ticareti ve fahişeliğin istismarının her şekliyle önlenmesi ile yükümlü kıldığı görülmektedir. Taraf devletlerin seks işçiliği şartlarını sözleşmeye uygun biçimde belirlemesini ve seks işçisi

⁹⁹ Rantseva-Kıbrıs ve Rusya kararı, 7 Ocak 2010, s. 83.

¹⁰⁰ Dr. Sevinç Yılmaz Yeltekin, "Küreselleşme ve Kadın Sempozyumu", C.13, S.3, Ankara, 3-6 Kasım 2004, s. 114.

Detaylı bilgi için bkz: www.halksagligi.org (Erişim 20.06.2015)

¹⁰¹ Çokar, Kayar, **y.a.g.e.**, s. 81.

¹⁰² www.gleichbehandlungsanwaltschaft.at/DocView.axd?CobId=37152 (Erişim 20.06.2015)

¹⁰³ <https://myuniversities.wordpress.com/2012/11/26/161/> (Erişim 20.06.2015)

¹⁰⁴ www.odtumd.org.tr/dosyaArsivi...CEDAW_Prof_Dr_Feride_Acar.pdf (Erişim 21.06.2015)

¹⁰⁵ Danıştay 12. Dairesi'nin 2004/4382 E. 2006/539 K. sayılı 22.02.2006 tarihli kararı.

olarak çalışan kadınların haklarının ihlal edilmemesini sağlayacak şekilde düzenleme yapmalarını gerektirmektedir¹⁰⁶. CEDAW’ın seks işçileri açısından önemine bakıldığında; 19. maddede belirtilen şiddete maruz kalan seks işçilerinin korunması gerektiğini, 24. maddede ise, seks işçilerinin sağlık ihtiyaçlarının karşılanması gerektiğini vurgulamaktadır¹⁰⁷. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 6 Ekim 1999 tarihinde sözleşmeyi ek veya ihtiyari protokol ile tamamlamış ve bu protokol 22 Aralık 2000 tarihinde yürürlüğe girmiştir¹⁰⁸.

2000 yılında ise, fuhuş ve insan ticaretini önlemeyi amaçlayan iki belge daha kabul edilmiştir. “Sınırşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi” ile bu Sözleşmeye Ek “İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol” kapsamında insan ticareti ve fuhuşun istismarını kapsayacak biçimde oluşturulmuştur. Türkiye bu Sözleşme ve Ek protokollerini 2002 tarihinde onaylamış, ayrıca insan ticaretinin önlenmesi konusunda Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Sözleşmeyi de imzalamıştır¹⁰⁹.

Yukarıda bahsettiğimiz sözleşmeler veya protokoller, fuhuşun yok edilmesinden çok kadınların ve çocukların fuhuş aracılığıyla sömürülmesini ve şiddete maruz kalmalarını ortadan kaldırmaya yöneliktir. Adı geçen Protokol ise, insanların emek ve fuhuş alanında sömürdüklerinden yola çıkarak insan ticaretinin tamamıyla ortadan kaldırılmasını amaç haline getirmiştir¹¹⁰.

¹⁰⁶ www.gleichbehandlungsanwaltschaft.at/DocView.axd?CobId=37152 (Erişim 20.06.2015)

¹⁰⁷ http://ikgv.org/sws_dosyalar/Yasal%20D%FCzenlemeler%20ve%20nsan%20Haklar%EC.pdf (Erişim 25.06.2015)

¹⁰⁸ www.gleichbehandlungsanwaltschaft.at/DocView.axd?CobId=37152 (Erişim 20.06.2015)

¹⁰⁹ Çokar, Kayar, **y.a.g.e.**, s. 81.

¹¹⁰ Çokar, Kayar, **y.a.g.e.**, s. 82.

İKİNCİ BÖLÜM

2.TÜRK HUKUKUNDA FUHUŞ SUÇU

Bu bölümde Türk hukukunun fuhuş olgusuna bakışını ve fuhuşun suç olarak tarihsel süreçte hukuk sistemindeki yerine göz attıktan sonra, fuhuş suçunun unsurlarını incelenecektir.

2.1.Türk Ceza Hukukunda Fuhuş

2.1.1.Türk Hukuk Sisteminde Fuhuş Olgusuna Genel Bakış

Fuhuşun ne olduğu ve toplum tarafından nasıl algılandığı şeklindeki tanımlamaları yukarıda aktarmıştık. Ancak bir de olayın hukuki boyutu vardır. Bu konuda bazı mahkeme kararları fuhuş kavramının hukuksal açıdan ne şekilde ele alındığını göstermektedir. Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin fuhuşla ilgili bir davaya dair verdiği kararında¹¹¹ fuhuş için yaptığı tanımlama şu şekildedir: “Bir kadının çıkar karşılığı veya alışkanlık hâline getirdiği için vücudunu başkalarının cinsel zevkine teslim etmesi ve bu suretle birçok erkekle cinsel ilişkide bulunma sanatıdır”¹¹². Bu tanım hukuk literatüründe o kadar genel geçer bir tanımlama olarak kabul edilmiştir ki bundan sonra fuhuşa dair hukuk mercisindeki tanımlamalarda Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin yaptığı fuhuş tanımı kullanılmıştır. Ancak bu tanımda dikkat çeken bir husus vardır ki o da mahkeme tarafından, fuhuş kavramının “kadının yaptığı bir sanat” olarak ele alınmasıdır. Bu tanım daha sonra diğer tüm kararlarda da kullanılmış olup, günümüzde cinsiyet açısından değerlendirildiğinde ise kabul görmesi mümkün olmamaktadır. Çünkü günümüzde fuhuş yapan kişi için cinsiyet ayrımı yapılmadığından, bu tanımın geçerliliğini yitirdiğini kabul etmek gerekmektedir¹¹³.

¹¹¹ Yargıtay 5. C.D., 5998 E. 4282 K. sayılı ve 30.10.1986 tarihli kararı.

¹¹² Erdal BAYTEMİR, *Cinsel Dokunulmazlığa Kişi Hürriyetine ve Genel Ahlak Karşı Suçlar*, Ankara 2009, s. 673.

¹¹³ Atalay, *y.a.g.e.*, s. 12.

Yukarıda da değindiğimiz birden fazla fuhuş tanımında fuhuş yapan kadınların veya erkeklerin ekonomik anlamda çıkar elde etmek, yaşamlarını sürdürmek, bu anlamda cinsel baskıya ve şiddete maruz kalmak gibi durumlarının yanına hukuksal anlamda fuhuş kavramına bir sanat yakıştırması yapılması dikkat çekici bir konudur.

Ülkemizde fuhuşla alakalı suç kavramı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 227. maddesinde düzenlenmiştir. İlgili madde kapsamında,

- Birinci olarak, çocuğu fuhuşa teşvik eden veya fuhuşa gitme yolunu kolaylaştıran bireylere dair yaptırımlara,
- İkinci olarak, herhangi bir insanı fuhuşa teşvik eden, fuhuşa gitmesini kolaylaştıran veya fuhuş yapması için yer temin eden bireylere dair yaptırımlara,
- Fuhuş yapması amacıyla bulunduğu ülkeye insan getirenler veya fuhuş amacıyla ülkesinden gitmek isteyenlere yardım edecek olanlar hakkındaki yaptırımlara,
- Zorla veya kandırma yoluyla bireyleri fuhuşa itenler hakkındaki yaptırımlara,
- Akrabalık bağıını veya bulunduğu sosyal statüyü kötüye kullanarak bireyleri fuhuşa itenler hakkındaki yaptırımlara,
- Fuhuş yaptırmak amacıyla örgüt kuranlara dair yaptırımlara

yer verilmiştir.

Yine aynı madde kapsamında istemeyerek fuhuş yaptırılan kişilerin terapi ve tedavilerinin yaptırılacağına da değinilmektedir¹¹⁴.

İlgili kanun maddesinde yer alan açıklamaları incelediğimiz zaman; fuhuş yapmanın bir suç olduğuna dair herhangi bir izlenimin yer almadığını görmekteyiz. Suç olarak belirtilen hususlar ise; bir kimseyi fuhuş yapmaya zorlamak, kandırarak fuhuş yaptırmak veya fuhuş yapmaları için bireylere yol göstermek ve mekân tahsis etmek gibi durumlar olarak kanun maddesi içerisinde açıkça belirtilmektedir.

¹¹⁴ 5237 Sayılı, Türk Ceza Kanunu, 26.09.2004, Madde 227.

2.1.2. Fuhuşun Suç Olarak Tarih İçindeki Yeri

2.1.2.1. Mukayeseli Hukukta Fuhuş Suçu

Fuhuşa karşı devletlerin ve toplumların yaklaşımları farklılık göstermiştir. Bu farklılık devletler ve toplumlar nazarında olduğu kadar devirler açısından da değişken bir durum arz etmiştir. Seks işçiliği kavramının dinsel açıdan ele alındığı ve olayın dinî bir boyutta görüldüğünün bilinmesinin yanı sıra tapınaklarda yer alan genç kızların kendilerini tapınağa gelenlere sunması şeklinde açıklanabilecek olan “tapınak fuhuşu”nun da olduğu kaynaklarda yer alan bilgiler arasındadır¹¹⁵. Ancak aradan geçen zaman, önceleri kutsal bir görev olarak adlandırılan seks işçiliği toplumun dışladığı, insanların tiksiniyor baktığı bir olgu haline dönüşmüştür¹¹⁶. Bu da ilk zamanlarda fuhuşun yasal bir husus olduğu hatta yasaların da ötesinde din destekli olarak sürdürüldüğünün göstergesidir. Din kavramı ile fuhuşun bir araya getirildiği ilk zamanlarda insanlar doğal olarak cinsellik ve bunun paralelinde fuhuşa bir kutsiyet atfetmişlerdir. Bu da toplum içinde fuhuşun yayılmasını sağlayabilecek bir durum olarak ele alınabilir.

Avrupa medeniyetlerinde fuhuşa dair ilk yasaklamaların Roma İmparatorluğu bünyesinde VI. ve VII. yüzyıllarda olduğu görülmektedir. Bu dönemlerde başa geçen ve kendilerini dindar olarak nitelendiren krallar ülkelerinde fuhuşu yasaklamaya yönelik kanunlar yayınlamışlardır. Yayınlanan kanunlar doğrultusunda fuhuşla ilgilenen, fuhuş yapan kadınlar eşyaları, evleri ellerinden alınmak suretiyle, fiziksel şiddete maruz bırakılmıştır. Bunun yanında bu kadınlar ülkelerinden sürülmüş ve esir gibi satılmışlardır. Fuhuş yapan kadınlar arasında ölüm cezasına çarptırılanların olduğu da kaynaklarda yer almaktadır. Ancak alınan tedbirler ve yapılan uygulamalar ne olursa olsun fuhuşun önüne geçilememiştir¹¹⁷.

Fuhuşun giderek yaygınlaştığı Avrupa toplumunda XV. yüzyılda frengi hastalığı yaygın bir hale gelmiştir. Bu hastalık sebebiyle fuhuşa dair yasaklama girişimleri tekrar gündeme gelmiş ancak bu defa yasaklama nedeni din değil sağlık sebepleri

¹¹⁵ Clellan S. Ford, Bertrand Russel, **Cinsel İlişkilerin Tarihsel Evrimi**, Çev: Yaşar Cevher, Ankara, 2003, s. 22.

¹¹⁶ Hüdayi Sayın, **Uluslararası Hukuk ve Türk Hukuku Bakımından Göçmen Kaçakçılığı, İnsan Ticareti, Cinsel Sömürü Suçları ve Bunlarla Mücadelede Uluslararası İşbirliği**, Doktora Tezi, İstanbul, 2010, s. 205.

¹¹⁷ Dönmezer, **y.a.g.e.**, s. 333.

gösterilmiştir. Yeni yasakların da mağduru olarak gösterilebilecek olan seks işçileri, ülkelerinden tekrar sürülmüştür. Ancak sürgün uygulanan yaptırımlar arasında belki de en hafif olanıdır. Nitekim sürgünden geri dönmeleri halinde fuhuş yapamayacak şekilde vücutlarına derin hasarlar bırakılmıştır. İkincil yasaklamaların ihlali konusunda da ölüm cezalarının uygulandığı görülmüştür¹¹⁸.

Fuhuş kavramına dair ceza uygulamalarının görüldüğü bir diğer medeniyet ise Romadır. Ancak Romalılarda fuhuşla ilgili cezalandırmalar censorlar¹¹⁹ ve aile reislerinin inisiyatifine bırakılmıştır¹²⁰. Aile reislerinin fuhuş konusunda söz sahibi olmaları kendi aile fertleri için geçerli bir durum olsa da censorların bu konuda söz sahibi olması ilk etapta dikkat çekici bir uygulamadır. Ancak censorların toplum içindeki yerine bakıldığında zaman bireyler ve dolayısıyla toplum üzerindeki yaptırım güçlerinin fazlalığı dikkat çekmektedir. Toplumsal anlamda malî ve ahlaki alanlarda denetmen rolünde olan bu kişiler vatandaşlara not verme gibi bir yetkiye de sahiptiler. Verdikleri notlarla bir ailenin veya bireyin toplum nezdinde ki itibarını düşürebilir ve hatta toplumdan dışlanmasına bile neden olabiliyorlardı¹²¹. Bu nedenle censor unvanına sahip olan kişiler fuhuş alanında faaliyet gösteren bireyler üzerinde oldukça caydırıcı bir etkiye sahiptiler. Roma Medeniyeti içinde VIII. yüzyıldan sonra evlenmelerin azalması üzerine fuhuşa yönelimde artış olduğu görülmektedir. Yaptırımların şekli veya miktarı ne olursa olsun, bireyler fuhuş faaliyetlerinden vazgeçmemiş ve hatta bu faaliyetlerde artış olduğu ifade edilmiştir¹²².

Avrupa genelinde, Orta Çağ adı verilen zaman aralığında fuhuşla ilgili yaptırımlarda tutarlılıktan uzaklaşıldığı görülmektedir. Nitekim ilk zamanlar kutsallık atfedilen fuhuş faaliyetlerine daha sonra sıkı yasaklamaların getirildiği ifade edilmiştir. Bu yasaklamalara rağmen kutsal bir savaş (Haçlı Seferleri) amacıyla yola çıkan orduların yanına seks işçilerinin verildiği de bir gerçektir. Bununla birlikte dönemin sonlarına doğru fuhuşun giderek artması ve bu konuya engel olunamaması nedeniyle

¹¹⁸ Dönmezer, **a.g.e.**, s. 333.

¹¹⁹ **Censor**, [Antik Roma](http://tr.wikipedia.org/wiki/Censor)'da bir memuriyettir (Magistra). Censor nüfus sayımlarından, yurttaşların morallerinden ve devlet hazinesinin denetiminden mesuldür. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Censor> (Erişim 21.05.2015)

http://www.academia.edu/11882708/Sans%C3%BCr_Kavram%C4%B1_Ba%C4%9Flam%C4%B1nda_%C4%B0nternet_Sans%C3%BCr%C3%BC_%C3%96zbekistan_%C3%96rne%C4%9Fi_%C3%9Czerinde_bir_De%C4%9Feri (Erişim 25.06.2015)

¹²⁰ Dönmezer, **a.g.e.**, s. 25.

¹²¹ Bülent Tahiroğlu, Belgin Erdoğan, **Roma Hukuku Dersleri**, İstanbul: Der Yayınları, 2005, s. 8.

¹²² Dönmezer, **y.a.g.e.**, s. 26.

devletler nezdinde kontrollü fuhuş uygulamalarının yapılmasını sağlamak amacıyla genelevlerin kurulduğu da görülmektedir¹²³. Esasında bu durumun ortaya çıkışının temel sebebi, devletlerin kontrol altında tutamadıkları bir sektörün ekonomik getirilerinden yararlanma isteğidir. Nitekim dönem itibariyle fuhuş sektöründe ne denli bir ekonomik kapasite olduğunun anlaşılması üzerine yasal anlamda fuhuş hizmeti veren genelevler açılmıştır¹²⁴.

XV. ve XVI. yüzyıllarda İtalya incelendiğinde karşımıza alışılmışın dışında bir seks işçisi profilinin çıktığını görmekteyiz. Bu dönemde İtalya’da seks hizmeti veren kadınların genel anlamda eğitim düzeyi yüksek ve yetenekli kadınlar olduğu görülmektedir. Bu kadınlar sadece seks hizmeti değil, birlikte oldukları erkeklere sosyal anlamda da eşlik eden kadınlar olmuşlardır. Bunun yanı sıra bu denli birikime sahip ve çok yönlü olan kadınları tercih eden insanların da dönem itibariyle önemli kişiler olduğu dikkat çekmektedir. Bu da seks işçilerinin, İtalya’da nüfuzlu kimseler olmalarını sağlamıştır¹²⁵.

Günümüze yaklaşıldıkça yapılan yasal düzenlemelerin ve bu düzenlemeler içinde fuhuşa ayrılan payın oldukça büyüdüğü görülmektedir. Nitekim XVIII. yüzyıl Fransa kanunları incelendiğinde seks işçilerine bütün kötülüklerin kaynağı niteliğinde bir bakış açısıyla yaklaşıldığı bilinmektedir¹²⁶.

XIX. yüzyıla gelindiğinde ise gerek fuhuş sektörünün ekonomik getirilerinin devletler açısından bir gelir olarak algılanması ve gerekse tüm uğraşlara rağmen fuhuşun önüne geçilememesi nedeniyle neredeyse tüm Avrupa’da resmî fuhuş uygulamalarına geçiş görülmektedir. Bu geçiş günümüzdekine benzer nitelikte olup seks işçilerinin devlet kontrolünde olan genelevlerde çalışmaları şeklinde gerçekleşmiştir. Bu şekilde hem devlet fuhuş sektörünün ekonomik getirilerinden faydalanabilecek hem de seks işçileri fuhuş nedeniyle cezai müeyyidelere maruz kalmayacaktır. Ayrıca sağlık kontrolünden geçirme uygulaması sayesinde cinsel yolla bulaşan hastalıkların toplumsal etkilerinin de önüne geçilebilecektir¹²⁷.

¹²³ Dönmezer, **a.g.e.**, s. 26.

¹²⁴ Sayın, **y.a.g.e.**, s. 216.

¹²⁵ Nickie Roberts, **Whores in History**, England: Harper Collins Publishers, 1993, s. 103.

¹²⁶ Jean Gabriel Mancini, **Fahişelik ve Kadın Ticareti**, Çev: Samih Tiryakioğlu, İstanbul: Varlık Yayınları, 1973, s. 43.

¹²⁷ Georges Duby, Michelle Perrot, **Tehlikeli Cinsellikler, Kadınların Tarihi Cilt 4, Devrimden Dünya Savaşına Feminizmin Ortaya Çıkışı/A History of Women in The West**, Çev.: Ahmet Fethi, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2005, s. 353.

XX. yüzyıla gelindiğinde ise Avrupa’da fuhuş konusunda iki farklı eğilim göze çarpmaktadır. Bunlardan birincisi fuhuşu yasaklayan ve devlet kontrolünde yapılmasını öngören eğilimdir. Bu eğilim kapsamında,

- Kontrollü fuhuş,
- Devlet izniyle çalışan seks işçileri,
- Fuhuş yapanların mecburi sağlık muayenelerini yaptırmaları

gibi uygulamalar yer almaktadır.

İkinci eğilim ise; fuhuşu tamamen suç olmaktan çıkarmaya yönelik olan görüştür. Bu görüşün dayanağı ise tarih boyunca yasaklamaların fuhuşa engel olamadığıdır. Bu da yasaklanmaya çalışılan fuhuşun kontrolsüz şekilde yapılmasını ve bu nedenle de risk faktörlerinin toplum içinde yayılmasını gündeme getirecektir. Bu nedenle fuhuşa dair yasaklamaların kaldırılması ancak uygulamada düzenlemelere gidilmesi oldukça uygun bir yaklaşım olacaktır¹²⁸.

2.1.2.2. Türk Hukuk Sistemi İçinde Fuhuş Suçu

2.1.2.2.1. Osmanlı Devleti’nde Fuhuş ve Fuhuşa Dair Uygulamalar

Fuhuşun tarihini incelediğimizde; Türk hukuk sistemi ve Avrupa hukuk sistemi içindeki ayrımlara yer vererek, hukuk sistemleri içindeki farklılıkları veya benzerlikleri daha net olarak göstermemiz mümkündür. Bu bağlamda Türk hukuk sistemi içindeki fuhuş unsurunun yerini inceleyebilmemiz için öncelikle Türkiye’nin temellerini oluşturan Osmanlı Devleti ve kısmen ilk Türk devletleri içindeki hukuk kuralları arasında fuhuşun nasıl yer almış olduğunu incelemenin daha uygun olacağı kanaatindeyiz.

Bilindiği gibi Türklerin İslamiyet’i kabul etmelerinin ardından kurulan Müslüman Türk devletlerinde kurallar örfi kurallar ve İslam dininin etkisiyle din kaynaklı kurallar olarak ikiye ayrılmaktaydı. Bu da hukuk sistemi açısından ikili bir sistemin uygulanmasını zorunlu kılan bir durumdu. Diğer bir ifadeyle kurallar örfi

¹²⁸ Dönmezer, **y.a.g.e.**, s. 336 – 337.

kurallar ve din kaynaklı yani şer’i kuralların uygulanması şeklinde ikili bir hukuk sistemi içinde yer almaktaydı. Örfi kurallar dediğimiz kurallar ilk Türk devletlerinden Osmanlı Devleti'ne gelinceye kadar devletlerarası aktarım yoluyla birbirlerine bir nevi miras bıraktıkları kurallardan oluşmuştur. Bu kurallar için “Türklerin geleneksel yaşayış tarzlarının toplum hayatına dair düzenlemeler getirmesi şeklinde meydana gelen yasalardır.” şeklinde bir tanımlama yapmamız mümkündür. Bu nedenle yazısız olmasına rağmen yüzyıllarca insanlar tarafından uyulan kurallar oldukları için örfi kuralların toplum üzerindeki yaptırım gücü oldukça fazladır.

Hukuk kurallarındaki ikilik nedeniyle Türk hukuk sisteminin tarihsel seyrinde fuhuş olgusunun örfi kurallar ve şer’i kurallar açısından ele alınması gerekmektedir.

Konuyu ilk olarak İslâm hukuku açısından ele aldığımız zaman, kadın ve erkeklerin evlilik dışı ilişki kurmaları yani fuhuş olgusunun temel esaslarını oluşturan evlilik dışı ilişki durumunun dinî açıdan yasaklandığı görülmektedir. İslam hukukunda bu kavrama seks, cinsel ilişki vb. ifadelerden ziyade “zina” olarak adlandırılmış ve bu ilişkiye bulaşan taraflar da farklı kavramlarla anılmıştır. Bu taraflardan erkek, “zina yapan erkek” manasına gelen “zani”, kadın ise zina yapan kadın manasına gelen “zaniye” kavramları ile anılmıştır. Zina yapan iki kişiyi bütünsel olarak kapsayan kavram ise “zina kâr” kavramıdır¹²⁹.

İslam dini ve bu dinin getirdiği kurallar kapsamında zina çok ağır bir suç olduğu için insanlar zina ile kolay kolay suçlanamaz. Bireylerin zina suçundan yargılanabilmeleri için suçüstü yakalanması şartı aranmaktadır. Ancak bu yapılamaz ve birey zina yaptığı gerekçesiyle mahkemeye çıkarılırsa bu suçlamada bulunan kişinin şikâyet ettiği bireyin bu suçu işlediğinin ispat edilmesi gerekmektedir. İspat durumu ise yeterli sayıda şahidin bulunmasına bağlanmıştır. Mahkemelerde birinin zina yaptığına dair şikâyet edilmesi durumunda bu kişinin zina yaptığını gören 4 erkek şahidin, bu konuda ortak beyanda bulunması gerekir. Bireyin zina yaptığı kanıtlanamaz ise zina suçlamasında bulunan kişi iftira atmış sayılır¹³⁰. Zina konusunda iftira suçu da en az zina suçu kadar ağır bir suç olarak düzenlenmiştir. Bu da şer’i kurallar açısından bireylerin herhangi bir şekilde ağır cezalara çarptırılması hususunda başka insanların onlara da iftira atmasının önüne geçmeyi amaçlayan bir engeldir.

¹²⁹ Köse, **y.a.g.m.**, s.105.

¹³⁰ Köse, **a.g.m.**, s. 105.

Şer'i kurallar açısından bir ilişkinin zina sayılabilmesi için akli melekeleri yerinde olan (tam ehliyetli) bir erkeğin ve bir kadının cinsel ilişkiye girmeleri gerekir. Yalnız bu cinsel ilişki esnasında bireyler arasında evlilik veya evlilik şüphesi bulunmamalıdır. Kişiler kendi rızaları ile cinsel ilişkiye girmek zorundadır¹³¹. Bu zorunluluklardan hareketle şer'i kurallar açısından zina suçunun unsurlarının;

- Yasak ilişkiye girmek,
- Bu ilişkiye bilerek girmek (Ehliyet sahibi bireylerin muhakeme yeteneklerini kullanarak karar vermeleri),
- İlişkiye isteyerek girmek (İki taraf için de herhangi bir zorlayıcı unsurun bulunmaması)

şeklinde sıralanması mümkündür¹³².

Zina suçunun işlenişine dair İslâm hukukçuları arasında birtakım görüş ayrılıkları mevcuttur. İslâm hukukçularının bir kısmı zinanın meydana geliş şekline göre cezasının değişebileceğini savunmaktadırlar. Burada üzerinde durulan husus değerlendirilen fiilin erkek erkeğe mi, kadın kadına mı yapıldığı ve eşcinsel ilişkiler konusunda zinaya dair bir hüküm verilemeyeceğidir. Bu görüşü savunanlara göre ortada zina olarak değerlendirilebilecek bir fiilin olması için taraflardan birinin kadın diğersinin ise erkek olması gerekmektedir. Ancak İslam hukukçularının diğers kesimini oluşturanlara göre yasak olan her türlü ilişki zina olarak ele alınmalıdır. Bu hukukçular zinaya dair yaptırımların bu ilişkilere de uygulanabileceğini savunmaktadırlar. Bu görüşü savunanlara göre ister kadın kadına ister erkek erkeğe isterse kadın ve erkek arasında olsun evlilik dışı yaşanan her ilişki zina bağlamında ele alınır¹³³.

Zinanın yapılış şeklindeki farklılıkların yanı sıra zina yapan bireylerin medeni durumlarına göre de uygulanacak cezai yaptırımlarda farklılıklar vardır. Zina yaptığı tespit edilen veya şahitlerin ifadeleri ile zina yaptığı konusunda hüküm verilen bir kimsenin bekâr veya evli olmasına göre kendisine verilecek ceza değişiklik gösterir. Zina yapan kişi bekâr ise 100 sopa ve bulunduğu yerleşim biriminden sürgün cezası

¹³¹ Halil Cin, Ahmed Akgündüz, **Türk Hukuk Tarihi**, C. I Kamu Hukuku, İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı, 1995, s. 312.

¹³² Cin, Akgündüz, **a.g.e.**, s. 312.

¹³³ M. Akif Aydın, **Türk Hukuk Tarihi**, İstanbul: Beta Yayınları, 1999, s. 193.

almaktadır. Ancak bu kişi evli ise kendisine, vücudunun yarısının toprağa gömüldükten sonra taşlanarak öldürülmesi anlamına gelen “recim cezası” verilir¹³⁴. Ancak Osmanlı Devleti tarihinde recim cezasına yalnızca bir kez rastlanılmaktadır. Osmanlı Devleti’nde toplum tarafından hoş görülmeyen bu ceza uygulanmayıp, bunun yerine alternatif cezalar belirlenmiştir¹³⁵.

Buraya kadar bahsettiğimiz zina kavramı, fuhuştan yalnızca para karşılığı ile cinsel ilişkide bulunma açısından farklılık göstermektedir. Bu farklılık dışında fuhuş, zinayı da içine alan ve ahlak dışı davranışları karşılamak için kullanılan bir üst kavram gibidir. Diğer bir ifadeyle fuhuşta ilişki karşılığında ekonomik bir çıkar söz konusu iken zina kavramında herhangi bir ekonomik çıkardan bahsedilmemektedir.

Osmanlı Devleti hukuk sisteminde sırf recim cezası için değil, farklı suçlara dair verilecek olan cezalarda da bağlı bulunulan İslam hukukundan ayrı bir cezalandırma sistemi uygulandığı görülmektedir. Diğer bir ifadeyle hukuk sistemi olarak benimsenen İslam hukuku tarafından suç olarak değerlendirilen fiiller Osmanlı Devleti’nde de suç olarak ele alınmıştır. Ancak bu suçlara dair cezalandırmalarda geçmişte uygulanan sistemler bırakılmış ve devletin kendine has bir ceza sistemi oluşmuştur¹³⁶.

Geçmişte Avrupa devletlerine dair verdiğimiz örneklerde olduğu gibi Osmanlı Devleti’nde de cezalar, yaptırımlar vb. unsurlar ne kadar fazla olursa olsun devlet içinde fuhuşun varlığı bir türlü engellenememiştir. Fuhuş kavramının Osmanlı Devleti içinde yaygınlaştığının belirtildiği dönem genel itibari ile Osmanlı’nın gerileme dönemine denk gelmektedir. Bu duruma gerekçe olarak ise, Osmanlı Devleti’nin kaybettiği savaşlar sonucunda halkın ekonomik anlamda gerilediği ve bu gerilemeden doğan ekonomik boşluğun bir şekilde doldurulması gerekliliği gösterilmekte olup, bunun yanı sıra ülkeye gelen yabancıların da fuhuş sektöründe yer aldığı ve bu nedenle fuhuşun yaygın bir hal aldığı kaydedilmiştir¹³⁷.

Osmanlı Devleti içinde her dönemde yasak olan ve gerileme döneminde yaygın bir hal alan fuhuşun, XX. yüzyılın eşiğine gelinceye kadar gizli olarak yapıldığı düşünülmektedir. Nitekim fuhuşa dair yaptırımlar oldukça sıkı bir şekilde

¹³⁴ Aydın, a.g.e.,s. 195.

¹³⁵ İlber Ortaylı, **Osmanlı Toplumunda Aile**, İstanbul: Timaş Yayınları, 2012, s. 112.

¹³⁶ İsmail Acar, **Osmanlı Kanunnameleri ve İslam Ceza Hukuku**, Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. XIII-XIV, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2001, s. 68.

¹³⁷ Betül Başaran, **3. Selim ve İstanbul Şehir Siyaseti 1789-1792, Osmanlı’da Asayiş Suç ve Ceza 18.-19. Yüzyıllar**, Der.: Noemi Levy, Alexandre Toumarkine, İstanbul: Adam Yayınları, 1986, s. 117.

yürütülmüştür. Hatta fuhuşla ilgisi olduğu düşünülen evlere baskınlar düzenlendiği ifade edilmiştir¹³⁸. Ancak Avrupa devletlerinde olduğu gibi fuhuşun toplumsal anlamdaki zararlarının ve sağlık boyutunda salgın hastalıklara zemin hazırlamasının ciddi bir tehdit oluşturması nedeniyle, Osmanlı Devleti'nde de devlet kontrolünde fuhuş yapılması amacıyla genelevlerin açılmasına karar verilmiştir. Bu karar neticesinde hem fuhuş sektöründe yer alanlar kayıt altında olacak hem de sağlık muayeneleri ile hastalık risklerinin önüne geçilmeye çalışılacaktı. Ancak genelevlerin açılması sonucunda tüm fuhuş sektörü bu evlerde faaliyete geçmemiştir. Kontrolsüz veya yasak fuhuş faaliyetleri de genelevler paralelinde varlığını sürdürmüştür¹³⁹.

2.1.2.2.2. Türk Ceza Kanunu Bünyesinde Fuhuş

Fuhuş suçunun Türk Ceza Kanunu'ndaki yerini incelediğimiz zaman 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Özel Hükümler Kitabı'nda, fuhuşun "Topluma Karşı Suçlar" başlığı altında ele alındığını görmekteyiz. Bu başlık altında yedinci bölümde ise "Genel Ahlak Karşı Suçlar" başlığı altında fuhuş suçuna dair detaylı düzenlemeler yer almaktadır. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun yapısı itibarıyla bu kanunda yer alan suçlar hukuki anlamlarına göre belirli sınıflandırmalara tabi tutulmuşlardır. Bu bağlamda fuhuş suçu topluma karşı suçlar arasında düzenlenmiş olması, suçun toplumun ahlaki değerlerine zarar verici mahiyette ele alındığını göstermektedir¹⁴⁰. Nitekim bu suç sonucunda meydana gelen mağduriyet unsurunun bireyi veya bireyleri ve dolayısıyla toplumu etkilemesi nedeniyle toplum üzerinde olumsuz bir hava oluşabilir.

Yukarıda da değindiğimiz gibi Türk Ceza Kanunu bünyesinde fuhuş unsuru fiiliyat açısından başlı başına bir suç olarak ele alınmamıştır. Fuhuş faaliyetinde suç olarak değerlendirilen husus, bir başkasının fuhuş yapmasını kolaylaştırmak, bunu sağlamak veya genç yaştaki kişilerin fuhuşa sürüklenmesine neden olmak şeklinde genel bir sıralamaya tabi tutulabilir. Bu konudaki suç unsurunun ana sebeplerinden biri fuhuşa sürüklenen bireylerin özgürlüklerinin elinden alınması olmakla beraber ikincisi

¹³⁸ Reşat Ekrem Koçu, **İstanbul Ansiklopedisi**, C.: 2, S.: 163, İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, 1971, s. 5855.

¹³⁹ Özerdoğan vd., **y.a.g.m.**, s. 5.

¹⁴⁰ Osman Yaşar, Hasan Tahsin Gökcan, Mustafa Artuç, **Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu**, Ankara: Adalet Yayınevi, C. V, 2010, s. 6419.

ise, toplumun temelini oluşturan aile yapısını yozlaştırıcı ve toplumu bütünsellikten uzaklaştırmaya yönelik fiillerin fuhuş temelli olmalarına dair yaygın kanıdır¹⁴¹. Fuhuşta toplumun tamamı tarafından benimsenen üst düzey bir ahlaksızlık olduğu yönündeki düşünce de fuhuşun toplumsal açıdan aykırı bir kavram haline gelmesini sağlamıştır¹⁴².

2.2.Fuhuş Suçunun Unsurları

2.2.1. Fuhuş Suçunun Unsurlarına Genel Bakış

Daha önce belirttiğimiz gibi 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 227. maddesi kapsamında fuhuş suçları ile alakalı düzenlemeler yapılmıştır. Düzenlemeler incelendiği zaman birinci fıkrada çocukların mağdur olduğu durumlardan, ikinci fıkrada yetişkinlerin mağdur olduğu durumlardan bahsedildiği görülmektedir. Bununla beraber madde genelinde değinilen hususlara dikkat edildiğinde herkesin fuhuş suçundan dolayı mağdur olabileceği veya bu suçun faileri arasında yer alabileceğine dair genel bir kanı oluşmaktadır. Ancak yine de fail olma durumlarının da bazı bireylere daha fazla yaptırım uygulanabileceği, maddenin ilgili fıkralarında açık olarak belirtilmiştir. 227. maddenin; cebir veya tehdit kullanma hususunu belirten dördüncü fıkrası; aile, akrabalık bağı vb. yakınlığı belirten beşinci fıkrası, örgütsel bir faaliyet çerçevesinde fuhuşa sürüklemeyi kapsayan altıncı fıkrası ile bu suçun faili olan bireylerin birden fazla cezalara çarptırılabilmesi belirtilmiştir. Bunların yanı sıra tüzel kişilerinde fuhuş suçuna alet olabileceği ihtimalinden hareketle maddenin yedinci fıkrasında tüzel kişilere dair düzenlemelerin de yapılabileceğine yer verilmiştir¹⁴³.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 227. maddesi kapsamında yapılan düzenlemeleri incelediğimiz zaman daha önce de değindiğimiz gibi fuhuş unsurunun kendisinin bir suç olarak ele alınmadığı, bu işe aracılık yapanların, meydan verenlerin, fuhuş yapılmasını kolaylaştıranların veya zorla fuhuşa sürükleme gibi eylemleri yapanların, bu fiillerinin suç olarak nitelendirildiği görülmektedir. Bu nedenle madde başlığı olan “fuhuş” maddenin içeriğini tam olarak yansıtmada noktasında eksiklik arz etmektedir. Nitekim madde içerisinde yer alan fuhuş suçunda cinsel ilişkiye

¹⁴¹ Dönmezer, **y.a.g.e.**, s. 315.

¹⁴² Ahmet Gündel, **Cinsel Saldırı Cinsel İstismar**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2009, s. 261.

¹⁴³ 5237 Sayılı, Türk Ceza Kanunu, 26.09.2004, Madde 227.

girenler/girmeye mecbur bırakılanlar kanun koyucu tarafından mağdur olarak kabul edilmektedir. Bu da esasında, fillin suç olarak algılanmadığının göstergesidir. Bu nedenle maddenin, fuhuş konusunda aracılık, fuhuş konusunda kolaylık sağlanması veya zorla fuhuşa sürüklenme gibi içeriğini tam yansıtacak bir isimlendirmeye tabi tutulması daha sağlıklı olacaktır¹⁴⁴.

2.2.2. Fuhuş Suçunda Maddi Olarak Değerlendirilen Unsurlar

2.2.2.1. Fuhuş Suçunun Konusu

Fuhuş kavramını, herhangi bir insanın bir diğer insanla arasında duygusal bağ olmamasına rağmen maddi veya manevi bir fayda sağlamak amacıyla vücudunu cinsel amaçlı kullanmasına izin vermesi biçiminde tanımladığımızda, maddi unsurlar açısından suçun konusunun bireyin bedeni olduğu çıkarımına ulaşabiliriz. Nitekim ortada fuhuşa yönelik olarak kullanılan bir beden olduğu aşikârdır. Buradan hareketle de insan bedeni dışında fuhuşa alet edilebilecek veya cinsel amaçla kullanılacak olan unsurların fuhuş suçu konusunda bir suç teşkil etmeyeceğini de genel olarak söylememiz mümkündür¹⁴⁵.

Bu suçun maddi unsurları;

- İletişim teknolojilerinin gelişmelerine paralel olarak ortaya çıkan ve yaygın bir hâl alan cinsel içerikli konuşmalar,
- Muzır neşriyat üzerinde yayınlanan ve çıplaklık arz eden görüntüler,
- İnsan vücudu olmayan ama cinsel amaçla kullanılan maddeler

olarak sınıflandırılması mümkündür¹⁴⁶.

2.2.2.2. Suçun Faili

¹⁴⁴ Veli Özer Özbek vd., **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2012, s. 801.

¹⁴⁵ Özbek vd., **a.g.e.**, s. 801.

¹⁴⁶ Yaşar vd., **y.a.g.e.**, s. 6420.

Yukarıda da değindiğimiz gibi bu suçun faili olarak belirli bir tanımlama yapılmamıştır. Diğer bir ifadeyle fuhuş suçunda fail olabilmek için belirli bir şart aranmamasından dolayı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 227. maddesine göre herkes fail olabilmektedir. Bu nedenle fuhuş suçu faili bakımından özgün bir suç niteliğinde değildir. Ancak beşinci fıkra kapsamında ele alınan sıfatlara haiz olan bireyler fuhuş suçuna bulaşmaları durumunda birden fazla yaptırımla karşılaşır¹⁴⁷.

Fuhuş fiilinin meydana gelmesi ile fuhuş yaparken yakalanan bireylerden para alarak bedenini cinsel tatmin için kullandıran kişi mağdur olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle fuhuş esnasında yakalanan kişiler hastaneye sevk edilmekte ve sürecin devamında fuhuşla ilgili tüzük hükümleri uygulanmakta olup, ahlak bürosu tarafından bu kişiler tescil edilmektedirler. Fuhuş eyleminde para ödeyerek müşteri pozisyonunda bulunan kişinin içinde bulunduğu durum 227. maddede tanımlanmadığı için fuhuş fiilinde müşteri pozisyonunda bulunan birinin fail konumunda olmadığını söylememiz mümkündür¹⁴⁸.

Buraya kadar olan kısım ile ilgili olarak akla ilk gelen soru fuhuşun suç sayılmamasına rağmen fuhuş yapanlarla ilgili bir ahlak bürosunun neden kurulduğu veya Fuhuşla Mücadele Tüzüğü adı altında bir tüzüğün oluşturulmasına neden gerek duyulduğudur. Bunun yanı sıra güvenlik güçleri tarafından fuhuş yapanları tespit etme ve bu durumu değerlendirerek ilgili birimler tarafından fuhuş yapanların tescil edilmesi gibi bir uygulamanın yapıldığı görülmektedir. Ancak yukarıda da defalarca değindiğimiz gibi fuhuşla ilgili olarak yasal düzenlemelerin yapılmasının temel sebebi, fuhuş yaparken yakalanarak şehir dışına sürülmesi

veya onlara cezai yaptırımlar uygulanması değil, fuhuş yoluyla bulaşan bulaşıcı hastalıklara dair topluma bir güvence sunmak veya bu hastalıkları toplumsal alandan uzak tutmaktır¹⁴⁹.

2.2.2.3. Suçun Mağduru

¹⁴⁷ 5237 Sayılı, Türk Ceza Kanunu, 26.09.2004, Madde 227.

¹⁴⁸ Yaşar vd., **y.a.g.e.**, s. 6431.

¹⁴⁹ Kadir Gündoğan, Cihan Koç, Coşkun Özbudak, **Kolluğun Önleyici ve Adli Görevleri**, Ankara, 2009, s. 996.

Fuhuş suçu denildiği zaman akla gelen ilk cinsiyet kadın olduğu için bu kavrama dair mağduriyetin temsilcisinin sadece kadınların olduğu düşünülmektedir. Ancak Dönmezer, erkeklerin de fuhuş yapabileceğini vurgulamış ve bu konuda kolluk kuvvetlerinin genellikle erkek seks işçileri hakkında bilgi sahibi olmadıklarının üzerinde durmuştur¹⁵⁰.

Erkek seks işçileri hakkında çok fazla bilgi sahibi olunmamasının muhtemel nedeni, erkek seks işçilerinin fuhuş sektörü içinde çok fazla göz önünde bulunmamalarıdır. Ayrıca meydana gelebilecek herhangi bir müdahalede kolaylıkla erkek seks işçilerinin daha rahat bir şekilde gözden kaybolabilmektedir. Bunun yanı sıra kadın seks işçilerinin daha çok sokaklarda veya müşterilerin bulunduğu mekânlarda yer alarak kılık kıyafet gibi unsurlarla kendilerini belli etmeleri söz konusu iken erkeklerde böyle bir durumun olmaması erkek seks işçilerinin tespit edilmesini güçleştirdiği de ifade edilmiştir¹⁵¹.

Erkek seks işçilerinin fuhuş sektörü içindeki pozisyonları kadınlara göre biraz farklılık gösterdiği düşünülmektedir. Nitekim erkek seks işçilerinin için bir karşı cinsle ilişkiye girme anlamına gelen heteroseksüel seks yapma gibi bir durum söz konusu iken aynı zamanda hemcinsleriyle birlikte olma gibi homoseksüel bir seks durumu da söz konusudur. Homoseksüel ilişkilerde ise bireylerin herhangi bir mekânda suçu işlerken yakalanmamaları durumunda ispat olayı oldukça zor bir durumdur.

Bunlardan da anlaşılacağı gibi fuhuş sektöründe seks işçiliği yapan kişilerin mağdur olarak kabul edilmeleri için tam bir cinsiyet belirleme durumu söz konusu değildir. Diğer bir ifadeyle fuhuş mağduriyeti açısından mağdur olan kişi kadın veya erkek olabilir.

2.2.2.4. Fiil Unsuru

2.2.2.4.1. Fuhuşa Teşvik Etme Fiili

Bu husus adından da anlaşılacağı gibi fuhuş sektörü içinde olmayan bir kimseyi fuhuş yapmaya ikna etme ve bireysel iradesini fuhuş sektöründe kullanma tercihinde bulunmasına yardım etmek şeklinde ifade edilmiştir. Teşvik etmek unsurunun anahtar

¹⁵⁰ Dönmezer, *y.a.g.e.*, s. 340.

¹⁵¹ Hasan Dursun, *Fuhuş ve Fuhuş Hakkındaki Temel Türk Normlarına Genel Bir Bakış*, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 94, Mayıs-Haziran 2011, s. 434.

kelimesi, teşvik konusunda herhangi bir zorlama olmamasıdır. Nitekim bu konuda zorlama olursa yukarıda değindiğimiz gibi 227. maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen “cebir veya tehdit” durumu söz konusu olur ki burada teşvikten söz edilemez¹⁵². Ayrıca bunu yapan birey için artı bir ceza yaptırımına da gidilmesi söz konusu olur. Teşvik konusunda bilinmesi gereken bir diğer husus, bireyin teşviki maddi bir menfaat elde etmek amacıyla yapması gerekliliğidir¹⁵³.

Teşvik sadece bireyle konuşarak onu ikna etme şeklinde gerçekleşmeyebilir. Yazı yazarak veya resim göstererek razı etmeye çalışmak da teşvik kapsamı içinde ele alınmaktadır¹⁵⁴. Bir eylemin teşvik olarak kabul edilebilmesi için fuhuşa sürüklenmek istenen kişinin üçüncü bir kişi ile cinsel birliktelik yaşamasına dair bir “yöneltme” olması gerekmektedir. Bu nedenle bireyin kendi kendisini cinsel anlamda tatmin etmesi amacıyla gösterilen yollar, anlatılan yöntemler olarak değerlendirilebilecek uygulamalar fuhuş suçu bakımından teşvik değildir¹⁵⁵.

Teşvik hususunda bilinmesi gereken diğer unsurları ise;

- Fuhuşa teşvik edilecek olan bireyin daha önce fuhuş yapmamış olması gerekmektedir. Diğer bir ifade ile daha önce seks işçiliği yapmış ancak bunu bırakmış olan bireylerin de fuhuşa teşvik edilmeleri mümkündür¹⁵⁶.
- Seks işçiliği hâlihazırda yapan birinin bundan vazgeçmeyi istemesi, ancak bunun engellenmesi veya fuhuşun daha cazip gösterilmesi şeklinde meydana gelen yönlendirmeler de teşvik olarak değerlendirilmektedir¹⁵⁷.
- Bireyin zihninde fuhuş yapmaya dair bir eğilim bulunuyor fakat bunu faaliyete geçirmek için kendisini alıkoymuyorsa ve bu durumda kendisini birtakım telkinlerle fuhuşa yönlendirme söz konusu ise bu da teşvik olarak ele alınır¹⁵⁸.

¹⁵² Özbek vd., **y.a.g.e.**, s. 803.

¹⁵³ Gündel, **y.a.g.e.**, s. 4523.

¹⁵⁴ Ali Parlar, Muzaffer Hatipoğlu, **5237 Sayılı TCK'da Özel ve Genel Hükümler Açısından Asliye Ceza Davaları**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2010, s. 834.

¹⁵⁵ Yaşar vd., **y.a.g.e.**, s. 6422.

¹⁵⁶ Yaşar vd., **y.a.g.e.**, s. 6420.

¹⁵⁷ İsmail Malkoç, **Türk Ceza Kanunu Uygulamasında Cinsel Suçlar**, Ankara: Malkoç Kitabevi, 2009, 1970.

¹⁵⁸ Dönmezer, **y.a.g.e.**, s. 360.

şeklinde sıralamamız mümkündür.

Teşvik konusundaki yönlendirme konusunda belirleyici unsur ise süreklilik arz eden bir şekilde telkinin olmasıdır. Diğer bir ifadeyle bir bireye birkaç kere tekrar edilen sözler süreklilik arz etmedikleri müddetçe teşvik olarak değerlendirilmemektedir¹⁵⁹.

Fuhuşa teşvik etme olayı suç niteliği bakımından tehlike suçları kapsamında ele alınmaktadır. Tehlike suçu olarak ele alınması dolayısıyla mağdur olan kişinin teşvik edilmesi ile suç tamamlanmış olur. Diğer bir ifade ile mağdurun illaki fuhuş hayatına girişi ve şehvet duygularını tatmin etme amacıyla fuhuşa başlaması teşvik suçu açısından gerekli bir unsur değildir¹⁶⁰. Mağdur üzerinde kurulan yönlendirme sonucunda kişinin fuhuşa meyletmesi ve bu yönde bir hamlede bulunması teşvik unsurunun meydana gelmesi için yeterli bulunmaktadır¹⁶¹.

2.2.2.4.2. Fuhuştan Elde Edilen Gelirden İstifade Etme

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 227. maddesinin ikinci fıkrasında, fuhuşa sürüklenen kişinin fuhuş kazancından istifade eden ve bununla geçimini sağlayan kişinin yapmış olduğu bu fiil, fuhuşa teşvik olarak değerlendirilmektedir. Teşvik unsuru oluşturan bu fiil cezai yaptırıma da tabi tutulmaktadır. Fuhuş yapan bireyin elde ettiği gelirden istifade ederek kendi geçimini sağlayan kişi, doktrinde seks işçisi dostu olarak da adlandırılmaktadır¹⁶².

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 227. maddenin ikinci fıkrasında “kısmen veya tamamen geçim sağlama” vurgusu yer almaktadır. Bu vurgu ile elde edilen gelirden istifade etme durumuna dair kapsamın genişlemesi sağlanmıştır. Diğer bir ifadeyle fuhuş fiilinden elde edilen gelirden istifade eden bireyin tüm yaşamsal giderlerini bu para ile karşılamaması durumunda cezai yaptırımını dışında kalması durumu söz konusu olabileceken, kısmen veya tamamen geçim sağlamak unsuru için içine katılarak bireyin bu paradan az bir miktarda bile olsa istifade etmesi suç unsuru oluşturması bakımından yeterli sayılmıştır.

¹⁵⁹ Dönmezer, **a.g.e.**, s. 359.

¹⁶⁰ A. Pulat Gözübüyük, **Türk Ceza Kanunu Şerhi**, C. 3, Ankara: Kazancı Yayıncılık, s. 1012.

¹⁶¹ Önder, **y.a.g.e.**, s. 362.

¹⁶² Gündel, **y.a.g.e.**, s. 4525.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 227. maddenin ikinci fıkrası açısından doktrinde eleştiriye tabi tutulan birtakım hususlar yer almaktadır. İkinci fıkraya yönelik eleştiriler, "kısmen veya tamamen geçimin sağlanması" ifadesine yöneliktir. Nitekim eleştiri yapanlar bu ifade yerine "kazancına el koyan veya gelirini paylaşan" ifadelerinin getirilmesinin gerektiğini vurgulamaktadırlar¹⁶³. Bu görüşlerine dayanak olarak ise bir kimsenin geçimini nasıl sağladığının tespit edilmesinin her zaman kolay olmayacağını göstermektedirler. Bu vurgulama veya eleştiri noktasında hareket edildiği zaman bireylerin fuhuş kaynaklı gelirden ne derece istifade ettiklerinin bir önemi kalmamakla birlikte, bu paradan cüzi miktarda istifade edilmesi bile suç unsuru olarak ele alınabilecektir¹⁶⁴. Bu eleştiriden hareket edecek olursak, herhangi bir şekilde fuhuş sektöründen para kazanan bireyin bu parasından pay alan/istifade eden veya paranın tamamına el koyan kişilerin geçimlerine dair harcadıkları paranın miktarına bakılmasına gerek yoktur. Nitekim bireyin farklı gelirleri olmasına rağmen yine de teşvik ettiği kişilerin fuhuştan elde ettiği gelirlerine el koyma gibi bir yola gidebilir veya bu kazançtan istifade edebilir. Bu da bireylerin suç unsurunun dışında kalmamalarını ve suç kapsamında değerlendirilmelerini gerektiren bir unsurdur. Bunun aksine bir durumun gerçekleşmesi fuhuşa teşvik olayına dair birtakım engellemelerin işlevselliğini yitirmesine neden olacaktır¹⁶⁵.

Ancak el koyma veya bu paradan istifade etme noktasında ince bir çizgi çizmek gerekir. O da fuhuş sektöründe yer alarak para kazanan kişilerin bakmakla mecbur oldukları bireylerin bu paradan istifade etme durumlarıdır. Nitekim fuhuş yapan kişinin çocukları olabileceği gibi hasta veya bakıma muhtaç akrabaları da olabilir. Fuhuş yapan kişilerin kazandıkları paralarla bakmak zorunda oldukları kişilerin giderlerini karşılamaları yasadışı bir eylem olmadığı gibi bu kişilerin de fuhuştan kazanılan paradan istifade etmeleri teşvik bağlamında ele alınabilecek bir durum değildir¹⁶⁶.

227. maddeye dair yöneltilen eleştirilerden biri de birinci fıkrada, çocuk fuhuşuna dair düzenlemelerin yapılmasına rağmen bundan elden edilecek olan gelirden istifade etme konusuna bu kanunda yer verilmemiş olmasıdır. Çocuk yaşta fuhuş sektörüne girmiş olan kişilerin elde ettikleri paralardan istifade eden kişilerin

¹⁶³ Dursun, **y.a.g.m.**, s. 433.

¹⁶⁴ Dursun, **a.g.m.**, s. 433.

¹⁶⁵ Yaşar vd., **y.a.g.e.**, s. 6422.

¹⁶⁶ Malkoç, **y.a.g.e.**, s. 1972.

eylemlerine karşı bir ceza düzenlemesi söz konusu değildir. Bu fiillerin cezai yaptırıma bağlanmasının son derece gerekli olduğu daha önce de değindiğimiz gibi caydırıcılık açısından göz ardı edilemeyecek bir durumdur¹⁶⁷.

2.2.2.4.3. Fuhuş Yapılmasını Kolaylaştırma

Fuhuşun yolunu kolaylaştırma durumu ile teşvik etme birbirine oldukça benzeyen kavramlardır. Ancak birebir aynı olmamasından dolayı daha önce belirtilen kanunda iki fiil ayrı ayrı düzenlenmiştir. Fuhuşun yolunu kolaylaştırma, fuhuş sektöründe yer alan mağdur pozisyonundaki bireyin fuhuşa yönelmesini sağlayacak ve bu yönelimi kolaylaştırıcı imkânlar sunacak olan olanakların meydana getirilmesidir. Diğer bir ifadeyle mağdura fuhuş yapması hâlinde sağlayacağı kazancın yüksek olacağı, sosyal-ekonomik anlamda üst derecede bir yaşam süreceğinin, hayat düzeninin veya hayata dair durumların daha kaliteli bir hâl alacağı söylenmesi ile ve hatta bu imkânların kendisine bir süreliğine de olsa sağlanması şeklinde bireyin fuhuşa özendirilmesi veya yönlendirilmesi fuhuş yapılmasını kolaylaştırma başlığı altında ele alınır¹⁶⁸.

Aslında fuhuşa teşvik etmeyle fuhuş yapılmasını kolaylaştırma arasındaki temel fark telkin noktasında ortaya çıkmaktadır. Nitekim teşvikte daha çok fuhuş yapacak olan kişinin buna özendirilmesi, buna yönelik düşüncelerinin değiştirilmesi ve bireyin fuhuşa daha sıcak bakmasının sağlanması söz konusu iken, bunlar sağlandıktan sonra fuhuş yapılmasını kolaylaştırma faktörü devreye girdiği görülmektedir. Bu faktörler de bireyin fuhuş yaparsa elde edebileceği ve belki de oldukça istediği hayat şartlarının kendisine aktarılması ve belli bir süre bu şartlar içinde yaşamasını sağlama yoluyla bireyin daha çabuk fuhuşa yönelmesine meydan verme durumunu göz önüne getirir. Fuhuş yolunu kolaylaştırma durumu buraya kadar aktardığımız bilgiler itibariyle daha çok bireylerin fuhuş yoluyla elde edecekleri olanakları öğrenmeleri ve bu işe yönelmelerini kapsasa bile doktrinde fuhuşun kolaylaştırılması ikincil bir durumla da ortaya çıkmaktadır. Bu durum bireylerin fuhuşa engel olabilme yetkinliğine sahip

¹⁶⁷ Dursun, **y.a.g.m.**, s. 433.

¹⁶⁸ Malkoç, **y.a.g.e.**, s. 1971.

olmalarına rağmen, fuhuşun yapılmasına meydan vermeleri şeklinde ortaya çıkmaktadır¹⁶⁹.

2.2.2.4.4. Fuhuş İçin Aracılık Yapma

Fuhuş için aracılık yapma, adından da anlaşılacağı gibi fuhuş yapacak olan kişi ile onunla cinsel ilişkiye girmek isteyen, müşteri olarak tabir edilen bireyin bir araya gelmesinin veya buluşmasının sağlanmasıdır¹⁷⁰. Aracılık etme durumu tek şekilde ortaya çıkmaz. Fuhuş yapacak olan kişilerin fuhuş yapmak için gitmeleri gereken yere götürülmesi de aracılık kapsamında değerlendirilir¹⁷¹.

Günümüz teknolojileri düşünüldüğü zaman fuhuş için aracılık etme durumu, muhakkak bireylerin yüz yüze gelmeleri veya fuhuş yapacak olan kişi ile müşteri pozisyonundaki kişinin bir şahıs tarafından bir araya getirilmesi zorunluluğunu ortadan kaldırmıştır. Nitekim günümüzde gelişen iletişim teknolojileri ve özel anlamda internet yoluyla bireylerin bu gibi fiilleri çok farklı şekillerde gerçekleştirdikleri bilinmektedir. Bu nedenle çocuk ve yetişkinlerin fuhuşa teşvik edilmesi, bunun yolunu kolaylaştırma veya aracılık fiilinin İnternet ortamında yapılması gibi durumlar da ilgili kanun maddesi kapsamında ele alınması gerekliliği doğmuştur. Bu gereklilik nedeniyle 5651 Sayılı Kanun'un "Erişimin Engellenmesi Kararı ve Yerine Getirilmesi" başlıklı bölümde yer alan 8. maddesine göre aracılık etme suçunun internet ortamında yapılması veya herhangi bir internet yayını aracılığıyla bu fiile yönelik işlemlerin tespit edilmesi durumunda ilgili yayın ortamına erişimin engellenmesi kararının verilmesi mümkündür¹⁷². Bu şekilde de aracılık unsuru ortadan kaldırılmış olacaktır.

2.2.2.4.5. Fuhuş Yapılacak Mekânın Temin Edilmesi

Fuhuş konusunda yer temin edilmesi hususu iki başlık altında değerlendirilebilir. Bunlardan birincisi sürekli olarak fuhuş yapılan bir mekân anlamına gelen randevu evi gibi bir yerde fuhuş yapılmasıdır. Burada temin sorumluluğu fuhuşa dair mekânın

¹⁶⁹ Özbek vd., **y.a.g.e.**, s. 804.

¹⁷⁰ Parlar, Hatipoğlu, **y.a.g.e.**, s. 804.

¹⁷¹ Malkoç, **y.a.g.e.**, s. 1972.

¹⁷² 5651 Sayılı, İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, 4.05.2007, Madde 8.

işletmecisindedir. Bunun yanı sıra bireylerin sadece fuhuş amacıyla geçici olarak kullandıkları bir mekân da fuhuş için mekân temini kapsamında ele alınmış olup, fuhuş yaparak para kazanan kişi bu işi meslek olarak yapıyor olsa bile kendisine bir mekân temin edilmesi durumu suç unsuru olarak değerlendirilir¹⁷³.

Fuhuş için mekân temini açısından 227. maddeyi incelediğimiz zaman maddenin birinci ve ikinci fıkralarında mekân temin etme hususuna değinildiğini görmekteyiz. Ancak birinci fıkrada barındırma konusu suç kapsamında ele alınmaktayken ikinci fıkraya göre mekân temin etmek suç olarak değerlendirilmektedir. İki fıkra arasındaki temel fark birinci fıkrada bir devamlılığa atıfta bulunulurken ikinci fıkrada tek bir kere bile yer temin etmenin suç olarak ele alınmasıdır¹⁷⁴.

2.2.2.5. Fuhuş Suçunda Manevi Unsur

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 237. maddesine göre fuhuş suçunda taksirle işlenme olasılığı bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu suç kasten işlenebilecek olan suçlar kapsamındadır¹⁷⁵. Fuhuş suçunun meydana gelebilmesi noktasında kasıt unsuru üzerinde görüş birliğine varılmış olsa da kastın niteliği açısından bir görüş birliği bulunduğunu söylemek zordur. Doktrinde bu konu hakkında farklı görüşler yer almaktadır. Bu görüşlerden birine göre, suçun oluşması için genel kast unsurunun mevcut olması yeterlidir. Bu nedenle failin özel bir amaçla hareket etmesine gerek yoktur¹⁷⁶. Diğer bir ifadeyle suçun meydana gelebilmesi için özel kast unsuruna gerek duyulmamaktadır. Doktrinden yola çıkarak bu suçun, ancak fuhuş yaptırmak kastı ile işlenebileceğini düşünebiliriz. Bu da bu suçun kast unsuru açısından özel bir kastın gerekliliğini ortaya çıkarabilir. Farklı bir görüş ise suçun oluşabilmesi için failde mutlaka genel kastın yanı sıra fuhuş yaptırmak özel kastının da bulunmasının gerekli olduğunu savunmaktadır¹⁷⁷. Bu da fuhuş suçundaki manevi unsurlar arasında kast unsurunun ikili bir şekilde ele alındığını göstermektedir.

Fuhuş suçunda failin kast unsuru 277. maddenin birinci fıkrasına göre ele alındığı zaman, mağdurun çocuk olması ve yapılan hareketle mağduru fuhuş yapmaya

¹⁷³ Malkoç, **y.a.g.e.**, s. 1972.

¹⁷⁴ Baytemir, **y.a.g.e.**, s. 672.

¹⁷⁵ Özbek vd., **y.a.g.e.**, s. 810.

¹⁷⁶ Yaşar vd., **y.a.g.e.**, s. 6424.

¹⁷⁷ Malkoç, **y.a.g.e.**, s. 1974.

teşvik etme esasına göre ele alınır. Fuhuşun yapılmasına dair yolun kolaylaştırılması, fuhuş amacıyla yer temin edilmesi, fuhuş yaptırılacak olan insanın bu amaçla barındırılması veya bireylerin fuhuş yapmalarını sağlamak amacıyla bir araya getirilmesi şeklinde meydana gelen aracılık fiili ve fail tarafından mağdurun fuhuş yapmasının istenmesi unsurlarının kast olabileceği gibi; ikinci fıkra açısından ele aldığımızda ise birinci fıkroda belirtilen unsurların yetişkinler açısından ele alınması gerekir¹⁷⁸.

Bu konuda yukarıda değindiğimiz genel kast ve özel kast şeklindeki ayrımların da ifade edilmesini gerek görmekteyiz. TCK'yi incelediğimiz zaman suçların düzenlenmesi esnasında belirlenen kast türlerinin genel ve özel kast şeklinde ikiye ayrıldığı belirtilmektedir. Genel kast, fail tarafından yapılan hareketin sonucunun bilinmesi ve hareketin bu sonucun meydana gelmesi amacıyla yapılmasını ifade eden bir kast çeşidi olup, diğer bir ifade ile suçun meydana gelmesi için failin bilerek ve isteyerek hareket etmesi gerekmektedir. Hareket sonucunda da suçun meydana gelmesi yönünde bir beklenti ortaya çıkmaktadır. Bu da olayda genel kastın bulunduğu bir işarettir. Buna karşılık suçun oluşabilmesi için ilgili kanun tarafından failin belirli bir kast ile hareket etmesi şartı getirilmemiş, diğer bir ifadeyle fail sadece bilerek ve isteyerek hareket etme şartına bağlanmamışsa, bu durumda özel kastın arandığını söylemek mümkündür. Ceza hukuku açısından suç oluşturan unsurlarda özel kastın arandığı görülmektedir. TCK'de özel kastın arandığı durumlar ilgili kanun maddelerinde “amacıyla” ya da “maksadıyla” sözcükleri ile ifade edilmiştir. Bu ifade şekli belirtilen suç unsurlarında özel kastın arandığını göstermektedir¹⁷⁹.

2.2.3. Fuhuş Suçunun Nitelikli Hâl Alması

2.2.3.1. Nitelikli Hâllerin Genel Yapısı

¹⁷⁸ Yaşar vd., **a.g.e.**, s. 6424.

¹⁷⁹ Nur Centel, Hamide Zafer, Özlem Çakmut, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, İstanbul: Beta Yayınevi, 2006, s. 394.

5237 sayılı TCK'nin 227. maddesinde fuhuş suçuna dair değişen oranlarda cezai yaptırım uygulamasının belirtilmesi, bu suça dair birtakım nitelikli hâllerin olduğu, ilgili maddenin 4, 5 ve 6. fıkralarında belirtilmiştir. Bu hâl ile ilgili fıkralarda;

- Mağdur bireye karşı zorbalık, tehdit kullanılması veya hile unsurunun devreye sokulması,
- Mağdurun çaresizliğinden istifade ederek kendisine yakınlığı bulunan veya mağdur üzerinde etkili olan kişilerin fuhuşa sürüklemesi,
- Fuhuş olgusunun bir örgüt faaliyeti şeklinde işlenmiş olması

şeklinde belirtilmektedir¹⁸⁰.

5237 sayılı TCK'nin 227. madde bünyesinde yer alan fıkraları incelediğimiz zaman fuhuş suçuna dair yalnızca ağırlaştırıcı unsurlardan bahsedildiği görülmektedir. Bu konuda hafifletici unsurlardan bahsedilmemesi, suçun bir alt standardının olduğu ve fiil açısından zaruri birtakım durumların gerekçe olarak sunulamayacağını göstermektedir. Ağırlaştırıcı unsurların cezai yaptırım üzerinde ne denli etkili oldukları da ilgili fıkralarda belirtilmektedir. Bu belirlemelere göre yarı orandan iki katına kadar ceza ağırlaştırması yapılabileceği ilgili kanun maddesinde yer almaktadır.

2.2.3.2. Hile, Tehdit veya Zorlama (Cebir) İle Fuhuş Yaptırma

5237 sayılı TCK'nin ilgili 227. maddesini incelediğimiz zaman 4. fıkrada ağırlaştırıcı sebepler arasında hile, tehdit ve cebir unsurunun yer aldığını görmekteyiz. Ancak bu unsurların salt fuhuşa dair ağırlaştırıcı bir özelliğinin olduğu söylenemez. Diğer bir ifadeyle belirtilen faktörler suç genelinde ağırlaştırıcı etkenler olarak TCK'de yer almakta olup, 5237 sayılı TCK içinde 108. madde kapsamında “cebir”¹⁸¹, 106. madde kapsamında ise “tehdit”¹⁸² unsurları ayrı ayrı ağırlaştırıcı sebepler olarak ele alınmıştır. Bu da belirtilen unsurların fuhuşa özel ağırlaştırıcı sebepler olmadığını göstermektedir. Buradan hareketle cebir ve tehdit gibi unsurların sonucunda suçun mevcut cezasına bir ekleme yapıldığını söylemek mümkündür. Diğer bir ifadeyle suça

¹⁸⁰ 5237 Sayılı, Türk Ceza Kanunu, 26.09.2004, Madde 227.

¹⁸¹ 5237 Sayılı, Türk Ceza Kanunu, 26.09.2004, Madde 108.

¹⁸² 5237 Sayılı, Türk Ceza Kanunu, 26.09.2004, Madde 106.

dair belirlenen bir ceza durumu hâlihazırda mevcuttur. Ancak cebir ve tehdit de suç sayıldığı için bunların kullanılması ile ilgili cezaya bu fiillerin de cezası eklenir¹⁸³.

Cebir unsuru, mağdurun direncini kıran ve suç fiilini işleyen bireyin arzuları doğrultusunda hareket etmesini sağlayan fiil olarak doktrinde yer almaktadır. Bu doğrultuda fiziki güç kullanarak mağduru yapılacak olan suç fiiline karşı koyamayacak hâle getirme durumu cebir olarak ele alınabilecekken herhangi bir kimyasal madde kullanarak mağdurun karşı koymasına engel olma durumu da cebir kapsamında ele alınmaktadır¹⁸⁴. Buradan da anlaşılacağı gibi cebir unsurunun tekil bir yapıda olmadığı görülmektedir. Cebirde önemli olan husus mağdurun herhangi bir şekilde direncini kırarak karşı koymasını engellemek ve bu engellenmenin sonunda suç fiilini meydana getirmektir¹⁸⁵.

Tehdit ise, mağdurun kendisine veya yakınlarına dair bir zarar verileceği konusunda belirli boyuta ulaşan ve mağdurun kolayca kurtulma olanağının bulunmadığı haller olarak tarif edilmektedir¹⁸⁶. Fuhuş konusundaki tehdit unsuru, mağdurun fuhuş yapmaya razı olmaması hâlinde ileride kendisine haksız bir zarar verileceği şeklinde açık olarak belirtilen ifadelerde meydana gelmelidir. Tehdit konusunda verilen zararın ağırlaştırıcı nitelikte olabilmesi için, mutlaka suç teşkil eden bir fiilin meydana gelmesine gerek olmadığı ve mahkemede hâkim tarafından, meydana gelen tehdide göre değerlendirme yapılacağı sonucuna varılır¹⁸⁷. Mağdur veya mağdurlara kesici - delici aletlerle zarar verileceğine yönelik ifadeler, kimyasallarla zarar verebileceğine yönelik ifadeler ve mağdurların yakınlarına yönelik zarar vermeye yönelik sözler meydana geldiği zaman tehdidin varlığından söz etmek mümkündür¹⁸⁸.

Cebir ve tehdit unsurlarını karşılaştırdığımız zaman aralarında zamanlamaya yönelik bir fark olduğunu söylememiz gerekmektedir. Nitekim tehdit konusunda suçun varlığından söz etmek, olay esnasında pek mümkün olmayacaktır. Tehdit unsuru söz konusu olduğu zaman, suçun geleceğe dair işlenebileceği yönünde mağdura bir bilgi verilmektedir. Ancak cebir suçunda bir zorlama unsuru söz konusudur ve suç cebrin meydana geldiği anda gerçekleşmektedir. Bundan hareketle tehdit için zamanlamaya

¹⁸³ Gündel, **y.a.g.e.**, s. 74.

¹⁸⁴ Yaşar vd., **y.a.g.e.**, s. 6434.

¹⁸⁵ Remzi Gündüz, Veysel Gültaş, **Cinsel Suçlar**, Ankara: Bilge Kitabevi, 2008, s. 60.

¹⁸⁶ 5237 Sayılı, Türk Ceza Kanunu, 26.09.2004, Madde 106.

¹⁸⁷ M. Emin Artuk, Ahmet Gökçen, A. Caner Yenidünya, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2006, s. 214.

¹⁸⁸ Yaşar vd., **y.a.g.e.**, s. 6425.

dayalı veya zamana yayılan suç fiili, cebir için ise anında işlenen suç şeklinde tanım yapmamızın mümkün olduğu görülmektedir¹⁸⁹.

Ağırlaştırıcı unsurlardan hile, cebir ve tehditten oldukça farklı bir yapıya sahiptir. Nitekim hile unsurunda herhangi bir şekilde şiddet yer almamaktadır. Amaç olarak mağdurun iradesini belirli bir yöne çevirme durumu söz konusudur. Mağdura birtakım hususlar daha iyi gösterilerek fuhuş yapmasını sağlamaya çalışmak hile unsurunu meydana getirmektedir¹⁹⁰.

Ağırlaştırıcı unsurlar olarak belirttiğimiz cebir, tehdit ve hile eylemleri hakkında bilinmesi gereken bir diğer nokta, bu eylemlerin mağdurla cinsel ilişkiye giren kişi tarafından değil, kendisini fuhuşa sevk eden veya fuhuş yapmasını sağlayan birey tarafından gerçekleştirilmesi durumunda ağırlaştırıcı unsur olarak değerlendirilebileceğidir. Mağdur ile cinsel ilişkiye giren kimsenin cebir kullanması durumunda bu, ağırlaştırıcı gerekçe şeklinde değerlendirilmez. Bu koşulda ortaya çıkan durum cinsel saldırı veya cinsel istismar olarak ele alınan bir durumdur¹⁹¹.

2.2.3.3. Mağdurun Çaresizliğinden İstifade Edilmesi

Mağdurun çaresizliğinden istifade etme unsurunun ortaya çıkış şekli maddi ve manevi olarak doktrinde yer almaktadır. Çünkü bireylerin zayıflıkları maddi ve manevi olarak ortaya çıkmaktadır. Bunu örneklendirecek olursak; ekonomik anlamda sıkıntılı olan insanların geçim kaygıları nedeniyle fuhuşa sürüklenmeleri daha kolay olacaktır. Bunun yanı sıra aklı melekeleri yeterince gelişmiş olmayan insanların çok daha rahat bir şekilde kandırılabilceğini ve bu şekilde fuhuşa yönlendirebileceğini de söylemek mümkündür. Ancak her iki durumda bireyin elinde olmayan durumlar olmakla birlikte bunları kullanmak çaresiz durumdan istifade edildiğini gösterir¹⁹².

Çaresizlik daha önce de değindiğimiz gibi tek boyutlu olarak ele alınmaması gereken bir husustur. Bireyin birtakım bedensel engeller (işitme engeli, konuşamama vb.) yanı sıra aklı melekelerini de yeterince sağlıklı şekilde kullanamaması durumu çaresizlik kapsamı içinde ele alınabilir. Bunun yanı sıra hayatını sürdürebilecek kadar

¹⁸⁹ Özbek vd., **y.a.g.e.**, s. 365.

¹⁹⁰ Özbek vd., **a.g.e.**, s. 808.

¹⁹¹ Malkoç, **y.a.g.e.**, s. 1973.

¹⁹² Süheyl Donay, **Türk Ceza Kanunu Şerhi**, İstanbul: Beta Yayınevi, 2007, s. 330.

ekonomik gelir elde edememe ve bu nedenle muhtaç kalma durumu da çaresizlik içinde değerlendirilebilir. Bunların yanı sıra bağımlılık unsuru da çaresizlik kapsamında ele alınması kanaatimizce mümkündür. Uyuşturucu veya alkol gibi maddelere bağımlı bireyler bunları temin etmek için gereken maddi bedeli karşılama adına fuhuşa sürüklenmektedirler. İşte bireylerin bu zaaflarından istifade ederek onları fuhuş yapmaya mecbur kılmak, bireyin çaresizliğinden istifade etme durumuna en somut örneklerdendir¹⁹³.

Çaresizlikten istifade ederek bireyleri fuhuş yapmak zorunda bırakma durumu, fuhuş sektörü içinde en eski uygulamalardan biri olarak doktrinde yer almaktadır. Bireylerin gönüllü olarak yaklaşmadıkları fuhuş faaliyetine birtakım durumlarından istifade ederek sürüklenmeleri oldukça sık görülen bir durum olarak göze çarpmaktadır. Ancak her fuhuşa sürüklenme olayı çaresizlik olarak ele alınmamalıdır. Bireyler yukarıda değindiğimiz durumlara haiz olsalar bile çaresizlikten istifade durumundan söz edebilmemiz için fuhuşa sürüklenen kişinin çaresizlik dâhilindeki durumundan özel olarak yararlanması gerekmektedir. Bunun yanı sıra mağdur olan bireyin içinde bulunduğu mağduriyet durumu için, tek çıkış yolunun fuhuş olarak gösterilmesi de gerekmektedir. Çaresizlikten istifade edilmesi hususunda bilinmesi gereken bir diğer husus bu konunun muhatabının sadece mağdur olması gerekliliğinin aranmamasıdır. Diğer bir ifadeyle mağdurun sorumluluğunu taşıyan üçüncü kişilerin etki altında bırakılması ile bireyin fuhuşa sürüklenmesi de çaresizlikten istifade olarak değerlendirilmektedir¹⁹⁴.

2.2.3.4. Mağdurla Olan Yakınlıktan İstifade Ederek Fuhuşa Sürüklenme

5237 sayılı TCK'nin 227. maddesinde, mağdurla olan yakınlıktan istifade ederek fuhuşa sürüklenme fiili de ağırlaştırıcı sebepler içinde ele alınmaktadır. Ancak bu yakınlık unsuru sadece kan bağı ile olan akraba yakınlığı şeklinde değerlendirilmemelidir. Nitekim yakın olarak ele alınan şahıslar akraba olabileceği gibi,

- Mağdurun eğitiminden sorumlu olan bireyler,
- Mağdura bakıcılık yapana bireyler,

¹⁹³ Yaşar vd., **y.a.g.e.**, s. 6426.; Baytemir, **y.a.g.e.**, s. 675.

¹⁹⁴ Baytemir, **y.a.g.e.**, s. 675 – 676.

- Mağduru koruma ve gözetme ile görevli olan kimseler

de yakınlık kapsamında değerlendirilmektedir.

Yakınlığın bir diğer boyutu da nüfuzdan kaynaklı bir görevi kötüye kullanma şeklinde ortaya çıkmaktadır. Burada ise sorumlular ellerindeki yetkileri kötüye kullanan devlet memuru pozisyonundaki kişilerdir. Her iki durumda da failler, üzerinde nüfuz sahibi oldukları bireyleri fuhuşa sürüklemektedirler. Bu unsurun cezayı ağırlaştırmasının temel sebebi ise, mağdur pozisyonunda olan bireyin güveninden istifade edilmesi veya karşı koyamayacağına bilinmesi şeklinde fuhuşa sürüklenmesidir¹⁹⁵.

Madde kapsamında akrabalık dereceleri açısından belirtilen eş, üst soy, kardeş, kayın üst soy, evlat edinme yoluyla akrabalık vb. unsurlar ise Medeni Kanun'a göre belirlenmektedir. Esasında nüfuz bağlamında ele alınan hususun gerek akrabalık ve gerekse yakınlık durumundan hareketle ağırlaştırıcı sebep olarak ele alınmasının temel gerekçesi, fail/faillerin birey üzerinde akrabalık vb. unsurlarından kaynaklı yakınlıklarından doğan otoritelerinden hareketle bireyi suça sürüklenmesini kolaylaştırabilme ihtimalleridir. Bu bakımdan durumu ağırlaştırıcı sebep olarak ele almak nüfuza sahip insanların bu yöndeki hareketlerini kısıtlamaya yöneliktir. Diğer bir ifadeyle ağırlaştırıcı sebep olarak ele alma durumu bir caydırıcılık unsurudur. Fuhuş olayı veya herhangi bir olayda mağdur olan bireylerin yabancı kişilere karşı art niyet sezdiklerinde dirençleri çok daha fazla olur. Ancak yakınlarına karşı duydukları güven gösterilecek olan direnci ortadan kaldırırsa bile seviyesini düşürmektedir. Ayrıca bu güven duygusu sayesinde mağdur pozisyonuna düşmek çok daha kolay olabilmektedir¹⁹⁶.

Akrabalık bağı üzerinde meydana gelebilecek olan ağırlaştırıcı sebepler konusunda özlük ve üveylik şeklinde bir ayrıma gidilmemiştir. Nitekim madde metninde nesebi gayri sahih olması gibi bir duruma vurgu yapılmadığından mağdur pozisyonuna düşen bireylerin bu duruma düşmelerine sebep olan yakınlarının üvey olmaları durumunda bile akrabalık bağından hareketle ağırlaştırıcı unsurun varlığı

¹⁹⁵ Ali Parlar, Muzaffer Hatipoğlu, **Açıklamalı, Yeni İçtihatlarla 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2010, C. 3, s. 3572.; Donay, **y.a.g.e.**, s. 330.

¹⁹⁶ Baytemir, **y.a.g.e.**, s. 676.

yönünde karar verilir¹⁹⁷. Konunun aksini iddia edenler tarafından öne sürülen görüş, üvey anne veya üvey baba pozisyonunda bulunan kişilerin üstsoy kavramına dâhil edilemeyeceğidir¹⁹⁸.

Bu konuyu iki farklı şekilde değerlendirmemiz mümkündür. Birinci husus; üvey akraba pozisyonunda bulunan bireylerin kan bağı vb. durumlarla mağdura bir yakınlıkları yoktur. Bu nedenle de mağdura dair yoğun bir duygusal veya düşünsel yapı içine girmeleri güçtür. Nitekim bireyler akrabaları açısından daha fazla duygusal düşünme gibi bir içgüdüsel davranışa sahiptirler. Diğer husus ise ne olursa olsun kurulan akrabalık bağı ve bunun sonucunda mağdur pozisyonunda olan bireyle arada bir yakınlığın oluşması durumudur. Bireyin, bu yakınlıktan istifade edilerek fuhuş sektörüne sürüklenmesi ise akrabalık pozisyonunda öz veya üvey olunması durumunun ağırlaştırıcı cezasının uygulanmaması için bir gerekçe olmadığına göstergesidir. Sonuç itibarıyla bir yakınlık ve bu yakınlığın kötüye kullanılması sonucunda meydana gelen bir mağduriyet vardır.

Eğitici, öğretici veya bakıcılar açısından ağırlaştırıcı sebep oluşturan durumlarda bu kişilerin illaki bir kuruma bağlı olarak çalışmalarını veya çalışmalarını için bir yetki belgesine sahip olmaları şartı aranmamaktadır. Nitekim bu kişiler aile tarafından belirli bir ücret karşılığında sürekli olarak veya ders saati karşılığı ücret alarak çalıştırılan kişiler de olabilir. Bu konuda bilinmesi gereken bir diğer husus ağırlaştırıcı sebep olarak ele alınacak durumun görevin yapıldığı esnada işlenmesi gibi bir zorunluluğun olmadığıdır. Örneğin, çocuğa belirli bir dönem özel ders vermesi için anlaşılan kişinin suç konusu oluşturacak fiili ders saatleri dışında gerçekleştirmesi de ağırlaştırıcı sebep olacaktır. Çünkü fiilin gerçekleştirildiği dönemde hâlihazırda eğitim ve öğretim ilişkisi sürmektedir. Ancak belirli bir dönem ders verildikten sonra dersler bitirilmiş ve daha sonra fiil meydana gelmiş ise burada ağırlaştırıcı sebep uygulanamaz¹⁹⁹.

2.2.3.5. Suçun Bir Örgüt Faaliyeti Şeklinde İşlenmesi

5237 sayılı TCK'nin 227. maddesinde fuhuş faaliyetine dair ağırlaştırıcı sebepler içinde belirtilen unsurlardan biri de fuhuşa teşvik veya fuhuşa zorlama faaliyetlerinin bir

¹⁹⁷ Baytemir, **y.a.g.e.**, s. 676.; Parlar, Hatipoğlu, **y.a.g.e.**, s. 3572.

¹⁹⁸ Yaşar vd., **y.a.g.e.**, s. 6427.

¹⁹⁹ Baytemir, **y.a.g.e.**, s. 678.

örgütsel faaliyet halinde gerçekleştirilmesidir²⁰⁰. Ancak fuhuşa teşvik eden veya fuhuş yapmaya mecbur bırakan örgüt yapılanmasının sadece fuhuş amacıyla kurulan bir örgüt mü olması gerektiği veya bu faaliyetin hâlihazırda yapılanmış bir örgüt tarafından yapılmasının yeterli olup olmadığı şeklinde bir ayrıntıya maddede yer verilmemiştir. Bu bağlamda maddenin gerekçesi incelendiği zaman “*bu suçların, suç işlemek amacıyla kurulmuş örgütün faaliyeti içinde işlenmesi halinde cezanın artırılacağı*” ifadesinin bulunması ve bu ifadede yer alan “*suç amacıyla kurulmuş örgütün*” vurgusu herhangi bir örgütün, belirtilen faaliyeti yerine getirmesinin yeterli olduğunu göstermektedir²⁰¹.

Örgüt faaliyeti şeklinde fuhuş olayının gerçekleştirilmesi başlı başına fuhuşa özel ağır cezayı gerektiren bir durum değildir. TCK'nin 220. maddesinde 3 kişinin bir araya gelmesi ile oluşturulan yapılara örgüt adı verildiği belirtilmektedir. İlgili maddede örgütün kurulması, yönetilmesi, örgüte üye olma, örgüt dâhilinde suç işlenmesi vb. durumlar suç olarak düzenlenmiştir²⁰². Bu düzenlemelerden de anlaşılacağı gibi örgüt yapılanması başlı başına bir suç unsurudur. Bu yapılanmanın bir suç olan fuhuş olayına karışması ise ek bir suç fiilinin gerçekleşmesini sağlamaktadır. Bu nedenle örgüt yapısı içinde fuhuşa dair bir zorlama veya fuhuşa sürüklenen durumun var olması, örgüt suçunun yanında bir de fuhuş suçu işlendiğinin göstergesi olmaktadır.

Örgüt varlığına dair suçun ağırlaştırılması unsurunun gereksiz veya fazla olduğunu söylememiz mümkün değildir. Nitekim kanun metinlerinde alt limit 3 kişi şeklinde belirtilse de örgüt yapılanmalarında daha fazla bireyin rol aldığı bilinmektedir. Bu da fuhuş veya diğer suçlar açısından bir manipülasyon durumundan ziyade, bireylerin cebir yoluyla suça itilmesine neden olabilmektedir. Örgüt kapsamında cebir unsurunun illa ki bireye yaptırımlar uygulanması yoluyla zora sokma şeklinde vuku bulmasına da gerek olmadığı da kaynaklarda yer almaktadır. Örgüt tarafından işlenen suçların bilinmesi veya örgüt talimatlarına uyulmadığı takdirde nelerin olabileceğinin farkında olunması bireylerin istemeyerek de olsa bir şeyleri kabul etmelerine neden olabilir. Diğer bir ifadeyle mağdurlar can güvenliklerini sağlama adına fuhuşa yönelebilirler. Bu nedenle örgüt faaliyetleri kapsamında ağırlaştırılmış cezaların verilmesi caydırıcılık açısından kanaatimizce yerinde bir karardır.

²⁰⁰ 5237 Sayılı, Türk Ceza Kanunu, 26.09.2004, Madde 227.

²⁰¹ 5237 Sayılı, Türk Ceza Kanunu, 26.09.2004, Madde 220.

²⁰² 5237 Sayılı, Türk Ceza Kanunu, 26.09.2004, Madde 220.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.FUHUŞ SUÇU KAPSAMINDA GENEL KADINLAR VE FUHUŞ YÜZÜNDEN BULAŞAN ZÜHREVİ HASTALIKLARLA MÜCADELE

Bu bölümde fuhuşun bir meslek olup olmadığı konusunu açmak için önce genelevler, genel kadınlar, Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü incelenecektir²⁰³.

3.1. Fuhuş Bir Meslek Midir?

3.1.1. Genelevler

Çalışmamızın başından itibaren belirttiğimiz gibi, tarihin hemen her devrinde fuhuş olgusu var olmuş ve bu durumun devletler nezdinde birtakım önlemler alınarak engellenmeye çalışıldığı görülmüştür. Ancak yine yer yer değindiğimiz gibi, bu engelleme faaliyetleri, sürgün, hapis cezası, işkence vb. şekillerde yaptırım altına alınmaya çalışılsa da, fuhuşun tam anlamıyla bitirildiğinden veya engellendiğinden söz etmek mümkün değildir. Yaptırımlar sonucunda bile devam eden fuhuş faaliyetleri, tam anlamıyla denetim altına alınması oldukça zor ve hatta imkânsız faaliyetler olarak ortaya çıkmaktadır. Fuhuşun ortadan kaldırılmasındaki bu sorunun farkına varılmasından sonra ortadan kaldırılamayan fuhuşun en azından kontrollü bir biçimde yapılması yönünde birtakım adımlar atılmıştır. Bu bağlamda belirli noktalarda fuhuş yapılmasına yönelik birtakım yapılar oluşturma ve böylece fuhuşu bir nevi meşru hale getirmeyi benimseyen sistemler devletler bünyesinde yer almaya başlamıştır. Devletlerin fuhuşu belirtilen şekillerde kontrol altına almalarında birtakım sebepler vardır. Bu sebepler arasında sektörü belli alanlarda kontrol altında tutarak toplumsal anlamda ortaya çıkaracağı etkileri en aza indirmek ve fuhuştan elde edilen gelirle devlet bütçesine katkı sağlamak gibi durumları saymamız mümkündür²⁰⁴.

²⁰³ Tüzüğe ulaşmak için; <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/2.4.5984.pdf> (Erişim 20.06.2015)

²⁰⁴ Mancini, **y.a.g.e.**, s. 57.

Ülkemiz de fuhuşla mücadele konusunda, fuhuşun belli bir alanda yapılması için yapı oluşturan ülkeler arasında yer almaktadır. Bu bağlamda gayri meşru cinsel ilişki ülkemiz açısından kısmen de olsa devlet kontrolünde bulunmaktadır. 24 Nisan 1930 tarihinde kabul edilen 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 128. maddesi gereğince ülkemizde fuhuşun devlet kontrolünde yapılmasını sağlamak amacıyla genelevler kurulmuştur²⁰⁵. Kanunun belirtilen maddesinde Sağlık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı'nın ortak bir tüzük yayınlarak genel kadınlar ve genelevlerin tabi olacakları hükümleri ve fuhuş yüzünden yayılan hastalıklara engel olacak önlemleri belirlemek ve yine birlikte alınacak kararlar doğrultusunda genelevler ve genel kadınlarla beraber bu mahiyetteki yerlerin söz konusu tüzükte tanımlanıp sınırlandırılacaklarına yer verilmiştir²⁰⁶. Bu maddenin uygulanması ile 30 Mart 1961 tarihli ve 5984 sayılı Bakanlar Kurulu kararına dayanılarak Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tâbi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü” adı altında bir tüzük çıkarılmıştır²⁰⁷. 126 maddeden oluşan tüzükte belirtilen hususlardaki tanımlamalar yapılmış, genel kadınların belirlenmesi, belirlenen kadınların tescil edilmesi ve sağlık muayenelerine dair işlemlerin nasıl yapılacağından bahsedilmiştir. Yine ilgili tüzükte genelevlerin açılmaları ve işletilmelerine ilişkin hükümlere yer verilmiş ve bu maddeler doğrultusunda uygunsuz olan noktalarda ne şekilde yaptırımların uygulanacağına da değinilmiştir²⁰⁸.

3.1.2. Genel Kadınlar

Bir kimsenin hangi şartlar altında “Genel Kadın” olarak nitelendirilebileceği Fuhuşla Mücadele Tüzüğü’nde 21. madde kapsamında belirtilmiştir. Bu maddeye göre bir kimsenin genel kadın olarak tescil edilebilmesi için;

²⁰⁵ 1593 Sayılı, Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 24.04.1930, Madde 128.

Umumi Hıfzıssıhha Kanunu için bakınız: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.1593.pdf> (Erişim 20.06.2015)

²⁰⁶ Dursun, **y.a.g.m.**, s. 424.

²⁰⁷ Soyaslan, **y.a.g.e.**, s. 404.

²⁰⁸ 1593 Sayılı, Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 24.04.1930, Madde 128.

- Fuhuşu bir meslek hâline getirmiş olması,
- 21 yaşını doldurmuş olması²⁰⁹,
- Yabancı tabiiyetinde bulunmaması (Türk vatandaşı olması),
- Tabiiyetsiz olmaması

gerekmektedir²¹⁰.

Genel kadın olarak tescil edilmeye dair şartların belirtildiği 21. maddenin devamında, tüzüğün 22. maddesinde tescil edilen kişiler hakkında nasıl işlemler yapılacağından bahsedilmektedir. Bu madde kapsamında;

- Tescil edilen kişi hakkında sicil kartonu hazırlanacağı ve bireye dair tüm bilgilerin buraya yazılacağı,
- Kişinin nüfus cüzdanının makbuz karşılığında alınıp bu kartona ekleneceği ve kendisine vesika olarak bilinen muayene kaydına ilişkin bölümlerin bulunduğu başka bir kimliğin verileceği,
- Genelevde çalışmasına son veren kadının bu kaydının iptalinin mümkün olmayacağı

şeklinde bilgiler yer almaktadır²¹¹.

3.1.3. Genel Kadınların Sosyal Güvenlik Hakları

Genel kadınlar sosyal güvenlik hukuku açısından, ilk dönemlerde herhangi bir bireye bağlı çalışanlar olarak değerlendirilmemişlerdir. Bunun gerekçesi ise çalışma durumlarında bir sözleşmenin var olmayışıdır. Bu nedenle de genel kadın sıfatını taşıyanlar başlangıçta kendi adlarına çalışan bireyler olarak değerlendirilmiş ve bu

²⁰⁹ 765 Sayılı TCK yürürlükte iken 21 yaşını doldurmamış kişiyle fuhuş amaçlı cinsel ilişki suç olduğu için ceza kanunu ve tüzük birbirine paralel düzenleme içeriyordu. Ancak 5237 Sayılı TCK ile yaş sınırında değişiklik yapılmasına rağmen, tüzükte herhangi bir değişiklik yapılmamış olup, böyle bir düzenleme ile genel kadın olarak tescil edilmesi için gereken yaş sınırının aşağı çekilmesi olumlu bir sonuç doğurmayacaktır.

²¹⁰ Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, Madde 21.

²¹¹ Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, Madde 22.

nedenle de sigortalı sayılmamışlardır²¹². Ancak 29.06.1978 tarih ve 2167 sayılı kanunla 506 Sayılı Kanun'a eklenen, ek 13. madde ile 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 128. Maddesine göre çıkarılan tüzükte belirtilen genel kadınlar da sosyal sigortalara dâhil edilmiş ve seks işçileri SSK'ya bağlı olmuşlardır²¹³. Yapılan bu sigorta hastalık sigortası kapsamında tutulmamıştır²¹⁴. Genelevlerde çalışan seks işçilerinin sigortalı çalışmak zorunluluğu olmasına karşın, şimdiye kadar bilinen çok az sayıda emekli seks işçisi vardır. Buradan da anlaşılacağı üzere, seks işçileri sosyal güvenlik haklarını diğer insanlar gibi kullanamamaktadırlar²¹⁵.

Nitekim genel kadınlar icra ettikleri meslekleri nedeniyle toplum tarafından dışlanma ve psikolojik baskılara maruz kalmaktadırlar. Bu baskı durumu zaman içinde kanıksanarak genel kadınlar tarafından bile doğal karşılanmaya başlansa da devlet tarafından herhangi bir güvencenin kapsamı dışında tutulmak daha büyük bir psikolojik soruna neden olabilecek bir gelişmedir. Bu bağlamda genel kadınların sigorta kapsamına alınması bireysel anlamda olumlu etkiler doğurduğunu söylemek mümkündür.

Genel kadınların sigortalı sayılması konusu yalnızca bu kadınlar açısından değil, genelev işletmecileri açısından da statülere dair bir yasallaştırma unsuru içermektedir. Nitekim 506 Sayılı Kanun'a eklenen 13. maddede “*Bu kimseleri çalıştıranlar (genelev patronları) Sosyal Sigortalar Kanunu bakımından işveren sayılırlar. Bu durumda genelevin de Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 5. maddesine göre işyeri sayılması gerekmektedir*²¹⁶.” ifadeleri yer almaktadır. Bu ifadeler genel kadınların yasal anlamda da meslek icra ettiklerinin kanıtı niteliğindedir. Bu da bu bireylerin fahişe, hayat kadını vb. aşağılayıcı ifadeler yerine seks işçisi olarak anılmaları gerekliliğini ortaya koymaktadır. Nitekim hâlihazırda devlet tarafından kabul edilen bir meslek ve bu mesleğe dair sosyal güvenlik uygulamalarının yer aldığı görülmektedir.

²¹² A. Can Tuncay, Ömer Ekmekçi, **Sosyal Güvenlik Hukuku'nun Esasları**, İstanbul, 2008, s. 223.

²¹³ Tuncay, Ekmekçi, **a.g.e.**, s. 224.

²¹⁴ Sabriye Dilek Demir, **Kadın Seks İşçiliğinin Hukuki Mevzuat Çerçevesinde İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009, s. 67.

²¹⁵ Muhtar Çokar, “**Kölelik mi, Çalışma mı?**”, ek.: Fügen Yıldırım, **Fahişeliğin Öbür Yüzü-Onbeş Kadının Tanıklığı** içinde, Metis Yayınları., İstanbul, 2004.

²¹⁶ Tuncay, Ekmekçi, **y.a.g.e.**, s. 224.

3.1.4. Meslek Olarak Fuhuş

Fuhuşun bir meslek olup olmadığı konusunda çeşitli görüşler vardır. Meslek kavramını insanların hayatlarını idame ettirebilmeleri amacıyla, ekonomik bir gelir elde etmek için sürdürdükleri faaliyet/iş olarak değerlendirebildiğimiz zaman fuhuşun da, bu sektörde yer alan insanların geçimlerini bu faaliyetlerle sağlamaları açısından, bir meslek olduğunu söylemek mümkündür.

Konu insan hakları açısından ele alındığı zaman fuhuş kavramının insanın onuruna bir saldırı olduğu konusu gündeme gelmektedir. Fuhuş kavramı insan hakları açısından ele alındığı zaman konunun insan onuruna dair saldırı mı yoksa toplumsal bir gerçeklik mi olduğu konusunda ikili bir fikir ayrılığı vardır. Nitekim bu alanda fuhuşun insan haklarına bir saldırı olduğunu belirtenler olduğu gibi sosyal bir gerçeklik olduğunu savunanlar ve hatta fuhuş için çağdaş kölelik şeklinde değerlendirme yapanlar da vardır(Alkan 1981)²¹⁷. Ancak çağdaş kölelik şeklindeki düşünceye karşı çıkanlar, bu faaliyetin sadece fuhuş yapılması şeklinde olamayacağını savunurlar²¹⁸. Bu görüşü savunan yazarlara göre fuhuştan ziyade fuhuşun yapıldığı şartlar çağdaş kölelik kavramını gündeme getirir. Bu görüşe göre fuhuş yapmak insanın kendi bedeninin bir kısmını kiralamasıdır. Durum bu şekilde ele alındığında insanın bedenini bir mal olarak düşünmemiz gerekmektedir. İkinci görüşü savunanlar ise, insan bedeninin mal olarak düşünülmesine karşı çıkmışlardır. Fuhuş esnasında, insan bedeninin araç olarak kullanımı gerektiği için hizmete sunulduğunu ve bu nedenle de fuhuşun bir meslek olarak kabul edilmesi gerektiği ifade edilmiştir²¹⁹. Fuhuş konusundaki bir diğer bakış açısı ise bireylerin fuhuş yapmayı kendi özgür iradesiyle tercih edemeyeceğidir. Bu görüş, bireyin rızası dışında gelişen bu olaya sosyal, ailesel, kültürel ve ekonomik şartların sebep olduğunu savunur. Burada fuhuş konusunda anlatılmak istenen, hiç kimsenin kendi rızasıyla fuhuş faaliyetine katılmayacağı, toplumun veya toplum içindeki dinamiklerin bireyi fuhuşa zorlayan durumlar olduğudur. Ancak bu konu fuhuş

²¹⁷ Özerdoğan vd., **y.a.g.m.**, s. 5; Bahtiyar Kurt, Tüm Çağların Değişmeyen Esareti: Fuhuş ve Suç Örgütleri – 1.

<https://www.xing.com/communities/posts/makale-tuem-caglarin-degismeyen-esareti-fuhus-ve-suc-organizasyonu-1-1003857664> (Erişim 10.05.2015)

²¹⁸ www.savaskarsitlari.org/arsiv.asp?ArsivTipID=5&ArsivAnalID=3970 (Erişim 21.05.2015)

²¹⁹ Emine Eylem Aksoy, **İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'nin Fuhuşun Meslek Edinilmesi Hakkındaki "Tremblay/Fransa" Kararına İlişkin Bir Değerlendirme**, Uğur ALACAKAPTAN'a Armağan, C. 2, s. 19.

olgusunu yeknesak bir şekilde bireysel tercihlerin dışında tuttuğu ve yükümlülüğü yalnızca toplum ve topluma bağlı dinamiklere yüklediği için kanaatimizce kabul edilebilecek bir görüş değildir. Nitekim farklı bir görüşe göre insan, fuhuş yapmaya özgür olarak karar verebilir. İnsanın fuhuş sektörü içinde zorla bulunabileceği gerçeğini de inkâr etmeyen bu görüşte, zorla ve isteyerek fuhuş arasında bir ayırım yapılması gerekliliği vurgulanmaktadır. Bireyin kendi rızasıyla yaptığı ve “özgür fuhuş” olarak adlandırılan fuhuş faaliyetinde herkesin kendi bedeninden kendi istediği şekilde faydalanabileceği konusuna vurgu yapılmaktadır²²⁰.

Fuhuşa feminist perspektiften yaklaşıldığında kavramın, kadın bedeninin ataerkil sistem çerçevesinde kullanımı olarak ifade edildiğini görmekteyiz. Bu görüşe göre, seks işçiliğinde kadın bedeni, erkeklerin cinsel ihtiyaçları için bir araç olarak kullanılmakta ve sömürülmektedir. Kadın bedeninin cinsel amaçlı kullanılmasının ve bunun karşılığında bir ekonomik değer biçilmesinin kadına yönelik şiddet ve tecavüz anlamına geldiği vurgulanmaktadır²²¹. Bu düşünceden hareketle de seks hizmetinin alınıp satılmasının kesinlikle yasaklanması gerektiği feministler tarafından savunulan bir görüştür. Bu kesinlik o kadar açık ve nettir ki gönüllülük ve zorla fuhuş diye bir ayırım bu bağlamda kesinlikle reddedilmektedir. Bir kadının isteyerek veya zorla fuhuş sektörü içinde yer alması durumunda her halükârda erkeklerin kadına cinsel sömürü ve kadına dair bir cinsel baskı uyguladıkları kabul edilmektedir²²². Seks işçisi tabiri, kadınların cinsellik esnasında maruz kaldıkları tüm baskı vb. unsurların üzerine örtülen bir örtü mahiyetinde karşımıza çıkmaktadır. Kavram değişikliğinin tek amacı kadınların maruz kaldıkları olumsuz durumları gizlemektir. Nitekim durum ne olursa olsun kadının cinsel anlamda bir baskı gördüğü ve sömürü aracı olarak kullanıldığı inkâr edilemez. Bu nedenle “seks çalışanı” denilen bir kavram kesinlikle kabul edilemez²²³.

Fuhuş kavramı ele alındığında bakış açılarının birden fazla olması daha sağlıklı bir sonuç elde edilmesini sağlayacaktır. Dünya'nın her yerinde varlığı kabul gören fuhuş kavramında, kadınların münferiden hareketleri olsa da bu bağlamda dünya çapında fuhuş sektöründe yer alan kadınların katılım gösterdiği yapılanmaları mevcuttur. 5 Ekim 1986 tarihinde Brüksel Avrupa Parlamentosu binasında II. Dünya

²²⁰ Koray Doğan, **Göçmen Kaçakçılığı Suçu**, Ankara, 2005, s. 38 – 40.

²²¹ Kalfa, **y.a.g.e.**, s. 44 – 45.

²²² Kalfa, **a.g.e.**, s. 44 – 45.

²²³ Kalfa, **a.g.e.**, s. 44.

Fahişeler Kongresi yapılmıştır. 16 ülkeden (ABD, Kanada, Hollanda, İtalya, Federal Almanya,...) yüzü aşkın hayat kadınının “orospuluk” sorunlarının dile getirildiği görüşmeler sonucunda, kongre üyeleri fuhuşun yasal bir iş, fahişelerin de yasal haklara sahip vatandaş olarak devlet bünyesinde yeniden tanımlanmaları gerekliliğini dile getirmişlerdir. Bu istek doğrultusunda fuhuş kavramına bir iş olarak yaklaşılmaya başlanmış ve meydana gelen gelişim ortamında gelişmekte olan ülkelerin bazıları seks işçiliğine dair yapılanmaların ortaya çıkmasına meydan veren ortamlar hazırlamışlardır²²⁴. 90’lı yıllarda çoğunlukla uluslararası alanda cinsel yolla bulaşan hastalıklara dair konferansların yapılması esnasında bir araya gelen insanların seks işçiliği konusunda geliştirdikleri projeler sayesinde zengin ülkeler ve yoksul ülkelerde bu sektörde yer alan bireylerin oluşturduğu grupların birbirleriyle iletişim halinde olmaları için çabalar (3 Mart 2001 tarihinde Hindistan’da yaklaşık 25.000 seks işçisi toplanarak bugünü “Dünya Seks İşçileri

Hakları Günü” olarak ilan etmiştir. 2002 yılında Venedik’te kırmızı şemsiyelerle onur yürüyüşü yapmışlardır ve bu yürüyüş sonrasında kırmızı şemsiye, seks işçilerinin ayrımcılığa karşı direniş sembolü olarak kabul edilmiştir...) sarf edilmiştir²²⁵.

Fuhuşu çok boyutlu olarak ele almak gerekliliği kaynaklarda yer almaktadır. Fuhuş sektöründe çok boyutluluk olayı temelde gönüllülük veya ekonomik açıdan bir gelir elde etme amacıyla fuhuş yapma şeklinde değişmektedir. Elbette ki fuhuş sektöründe mağdur olan bireyler vardır. Ancak maddi açıdan fuhuş yapmaya ihtiyaç duymamasına rağmen, sırf zevk için bu sektörün içinde bulunanlar olduğu da ifade edilmiştir. Bu bakımdan çalışma şekillerine göre fuhuş yapanları sınıflandırmak mümkündür. Bunları;

- **Profesyonel fuhuş yapan kadınlar ya da genel ev kadınları:** Bu sınıflandırmada yer alan kadınlar yaşamlarını genelev vb. fuhuş için tasarlanmış mekânlarda fuhuş yaparak geçirirler. Bu sınıflamaya dâhil olan kadınlar için seks işçiliği, ekonomik anlamda gelir getiren bir meslektir.
- **Yarı profesyonel anlamda fuhuş yapan kadınlar:** Yarı profesyonel olarak fuhuş yapan kadınların bir genelevle bağlantısı yoktur. Bu sınıfta yer alan

²²⁴ www.cumhuriyetarsivi.com/katalog/192/sayfa/1986/10/5/16.xhtml (Erişim 20.05.2015)

²²⁵ Altman, **y.a.g.e.**, s. 132 - 133. kaosgl.org/sayfa.php?id=2554 (Erişim 20.05.2015)

kadınlar sürekli olarak değil, belirli zamanlarda çeşitli gereksinimlerini gidermek amacıyla başkalarıyla cinsel ilişkiye giren kadınlardır. Bunlar evli, bekâr veya ekonomik anlamda farklı gelirleri olmasına rağmen fazladan bir gelir elde etme amacıyla gizli şekilde seks işçiliği yapan kadınlardır.

- **Profesyonel olmayarak fuhuş yapan kadınlar:** Bu kadınlar, fuhuş kavramının akla ilk getirdiği erkek-kadın ilişkisinde mevcut izlenimin tam tersi bir durum olarak erkeklere seks için para ödeyen kadınlardır. Heteroseksüel bir cinsel yapıya sahip olan bu kadınlar parayla fuhuş yapan erkeklerin paralarını ödeyip cinsel ihtiyaçları gidermek amacıyla erkeklerle birlikte olurlar. Bu ihtiyaç giderme süreci kimi zaman belirli bir zaman dilimi için ücret ödeme şeklinde gerçekleşirken kimi zaman da onlarla dost olma suretiyle sürekli bir seks karşılığı birlikte yaşama hâlinde ortaya çıkabilir²²⁶.

Bu sınıflandırmalardan da anlaşılacağı üzere ekonomik ihtiyaç nedeniyle fuhuş yapanlar olduğu gibi bu anlamda bir ihtiyacı olmamasına rağmen fuhuş yapan insanlar da vardır.

Fuhuş her ne kadar evrensel bir olgu olsa da toplumların fuhuşa bakışı konusunda bir evrensellikten söz etmemiz mümkün değildir. Nitekim fuhuşa bakış açısı her toplumun kendi ahlaki yargılarına göre şekillenmektedir. Evlilik öncesinde kadınların ilişkiye girmesinin büyük oranda tepki gördüğü bir toplumda, isteyerek fuhuş yapanlar bile kendilerini, bu alandaki tepkilere maruz kalmamak için, saklamayı uygun görmekte ve bu nedenle de herhangi bir şekilde isimlerinin fuhuşa karışmasını istememektedirler. Bu konuda ülkemize bakacak olursak, ister zorla fuhuş yapsın isterse kendi isteğiyle fuhuş sektöründe bulunsun, bireylerin genel anlamda hatta bir nebze de olsa meşru sayıldığından bahsettiğimiz fuhuşa karışan erkeklerin bile isimlerini fuhuşa karışmaması için gerekli sağlık kontrollerinden bile geçmediği görülmektedir. Ayrıca bu denli bir gizlilik yürütülmesi bu işi para karşılığı yapanların fuhuşu bir meslek, bir faaliyet alanı veya ekonomik gelir kaynağı olarak görmediklerini göstermektedir.

Fuhuşun meslek olarak algılanmaması veya bu alanda fuhuş mesleğinin kabul edilmemesinin sebebi mesleğin bireylere yüklediği anlamdan ileri gelmektedir. Nitekim

²²⁶ Çingir, y.a.g.e., s. 13.

bireyler ne olursa olsun yaptıkları iş üzerinden algılanmakta ve toplum kendilerine buna göre bir yaklaşım sergilemektedir. Dolayısıyla meslek, bireyin toplumdaki konumunun ne olduğunu belirleyen bir göstergedir. Hatta mesleğinden hareketle bireyin sosyal tabakalar içindeki yerine, insanlar arasındaki pozisyonuna ve yaşam standartlarının ne olduğuna dair birtakım tahminler yürütmek mümkündür²²⁷. Yaklaşım bu şekilde olduğu için insanların fuhuş sektöründe yer aldıklarını saklamaları oldukça doğal karşılanabilir. Çünkü fuhuş, bu alanda faaliyet gösteren bireylere herhangi bir statü, saygınlık getirmemekte olup, aksine toplum tarafından dışlanmak, onları birtakım psikolojik baskılara maruz bırakmaktadır. Bu da fuhuş sektöründe yer alan bireylerin bu işi yaptıklarını saklamalarının oldukça doğal olduğunu göstermektedir.

3.2. Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü'nün İncelenmesi

3.2.1. Tüzük Hakkında Genel Değerlendirme

Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü'nü madde madde incelemeye geçmeden önce ilk etapta akla gelen veya göze çarpan birtakım hususları belirtmemizde fayda vardır. Tüzük konusunda bilinmesi gereken husus tüzüğün çok eski ve birçok maddesinin kullanılmıyor olduğudur. 1933 yılında yayınlanan Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Nizamnamesi'nin 1961 tarihinde yenilenmiş hali olan tüzük, 1930 yılında kabul edilen 1593 numaralı "Umumi Hıfzıssıhha Kanunu"na dayanılarak çıkarılmıştır²²⁸. 85 yıllık bir süre geçmesine rağmen günümüzde hala yenilenmeden kullanılmaya devam etmektedir. Tüzüğün 1973 yılında bazı maddeleri kaldırılıp, bazı maddelerine de eklemeler yapılmıştır²²⁹.

²²⁷ Süleyman İlhan, **Yeni Kapitalizm ve Meslek Olgusunun Değişen Anlamları Üzerine**, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:21, 2008, s. 315 – 316.

²²⁸ Çokar, **y.a.g.e.**, s. 135.

²²⁹ Küntay, Çokar, **y.a.g.e.**, s. 29.

Tüzüğün yapısına dair bu genel değerlendirmenin yanında tüzükte yer alan maddeler hakkında da genel bir değerlendirme yapmak gerekmektedir. Bu konuda öncelikli olarak belirtmemiz gereken husus günümüzde fuhuş sektöründe faaliyet gösteren eşcinseller ve transseksüeller hakkında tüzük kapsamında herhangi bir düzenleme yapılmamış olmasıdır. Bu nedenle de eşcinsel veya transseksüel olarak fuhuş yapanlara dair mücadele söz konusu olamamakta, bu bireylerin fuhuş sektöründen alıkoyulmalarına dair çabalar sonuçsuz kalmaktadır. Bu bireylerin fuhuşla alakalı mücadele kapsamında değerlendirilebilmesi için tüzüğe yeni maddeler eklemeye ihtiyaç olduğu açıktır²³⁰.

Fuhuş sektöründe yer alanların eksik olarak belirtildiği tüzükte bir diğer eksiklik fuhuş olayında cinsiyet ayrımına gidilmemesidir. Diğer bir ifadeyle fuhuş yapan/yapmaya mecbur bırakılan bireyler konusunda tüzük içinde kadın veya erkek şeklinde bir ayırım yapılmamıştır. Bu ayırım tüzüğün adından da anlaşılacağı gibi tüzük, "Genel Kadınlar..." olarak düzenlenmiştir. Bu eksiklik erkeklerin fuhuş sektöründeki mağduriyetinin göz ardı edildiğinin bir göstergesidir.

3.2.2. Tüzük Maddelerinin İncelenmesi

Bu başlık altında ilgili tüzükte yer alan belirli maddeler incelenecektir.

3.2.2.1. Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonunun Kuruluşu

Fuhuşla mücadele etmek için, fuhuş ile bulaşan zührevi hastalıkların yayılmasını ve bu yüzden kamu düzeninin bozulmasını engellemek amacıyla "Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonları" ile "Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonlarına Yardım Kurulları" olmak üzere iki kurum oluşturulmuştur. Bu iki kurumun oluşturulması gereği, tüzüğün 1. maddesinde yer almaktadır²³¹.

Tüzük kapsamında, zührevi hastalıklar ve fuhuşla mücadele komisyonu kurulabilmesi için bazı şartlar gerekmektedir. Bu şartlar:

²³⁰ Halil Yılmaz, **Açılması İzne Bağlı Yerler**, İstanbul: Atlas Yayıncılık, 2004, s. 87.

²³¹ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 1.

- Bu Tüzükteki sağlık kayıt ve şartlarının tamamıyla uygulanmasına elverişli müesseselere malik olmak veya bu müesseselerin teşkiline imkân bulunmak,
- Polis teşkilatı kurulmuş olmak,
- Belediye teşkilatı bulunmak

şeklinde tüzüğün 2. maddesinde belirtilmiştir²³².

Ayrıca tüzüğün 3. maddesinde; bir belediye sınırı içerisinde birden fazla ilçe bulunması halinde, zührevi hastalıklarla mücadele komisyonunun her ilçede kurulması mecburi olmayıp, il makamının uygun göreceği şekilde bir veya birkaç komisyonun kurulabileceği ifade edilmiştir²³³.

3.2.2.2. Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonunun Görevleri

Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonu'nda yapılan işlemler ve Komisyon'un görevleri Tüzük kapsamında belirlenmiş olup, uygulama esnasında yapılan işlemler hakkında bu bölümde bilgi verilecektir.

Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonun görevleri tüzüğün 4. maddesinde sıralanmıştır. Bu görevler:

- Fuhuş yüzünden bulaşan zührevi hastalıkların yayılmasını önlemek için gereken tedbirleri almak,
- Zührevi hastalıkların ve fuhuşun zararlarını ve yayılmasını önlemeye dair olan kanun ve tüzüklerin gereği gibi uygulanmasını sağlamak,
- Teşkilatın hesaplarını denetlemek

olarak belirtilmiştir²³⁴.

Komisyon uygulamada sağlık ve idari işlemleri yürütür. İcra kısmı ise İl Emniyet Müdürlüğü Ahlak Büro Amirliği tarafından yürütülür.

²³² Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 2.

²³³ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 3.

²³⁴ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 4.

Kadınların Genelev'e giriş işlemleri;

Genelevde Genel Kadın olarak çalışmak için Valilik havaleli dilekçesiyle İl Emniyet Müdürlüğü Ahlak Büro Amirliği'ne başvuruda bulunan kadınların öncelikle Sosyal Hizmet Uzmanı ve Psikologla görüşmesi sağlanır. Bu görüşme sırasında kadının namuslu hayat sürebilmesi için alternatif iş olanakları, kalacak yer ve can güvenliği riski varsa konukevine alınabileceği yönünde bilgiler verilir. Görüşme sonrasında hala Genel Kadın olma isteğinde ise; sağlık kontrolleri olan kan tetkiki, Akciğer grafisi ve jinekolojik muayenesi yapılarak sonuçlarla birlikte evrakları komisyona sunulur. Komisyon imzaları tamamlandıktan sonra Ahlak Büro Amirliği'ne karar sureti gönderilerek, sisteme Genel Kadın olarak tescili yapılır.

Genel Kadınların Genelevlere nakil işlemleri;

Herhangi bir ilin Genelevinde Genel Kadın olarak çalışmakta olan kadınlar, istedikleri zaman başka bir ilin Genelevinde Genel Kadın olarak çalışma talebinde bulunabilirler. Bu işlemler için buldukları İl Emniyet Müdürlüğü Ahlak Büro Amirliği'ne Valilik havaleli dilekçesi ile başvuruda bulunurlar. Ahlak Büro Amirliği nakil işleminin gerçekleşmesi için komisyona üst yazıyla dilekçeyi sunar. İmzaları tamamlanan karar sureti Ahlak Büro Amirliğine gönderilerek nakil işlemi tamamlanır.

Genel Kadınların Islah-ı Nefs talep işlemleri;

Genelevlerde Genel Kadın olarak çalışan kadınlar istedikleri zaman namuslu hayata dönmek ve bu işi bırakmak isteyebilirler, bu isteğe ıslah-ı nefis denir. Islah-ı nefis için yine İl Emniyet Müdürlüğü Ahlak Büro Amirliği'ne Valilik havaleli dilekçesi ile başvuruda bulunurlar. Ahlak Büro Amirliği ıslah-ı nefis işleminin gerçekleşmesi için komisyona üst yazıyla dilekçeyi sunar. İmzaları tamamlanan karar sureti Ahlak Büro Amirliğine gönderilerek ıslah-ı nefis işlemi tamamlanır. Ancak daha önce tescillenmiş olan kadın namuslu hayata dönse dahi tescili silinmez.

Genel Kadınların çalışma izin iptal (Fırar) işlemleri;

Genelevlerde çalışan Genel Kadınların fırar etmiş olmaları yada çalışmalarının iptal edilmesi için gerekli şartlar;

- Mazeret göstermeksizin 24 saat iş yerine gelmemeleri,
- İki muayeneye üst üste katılmamaları,
- Rapor veya izin sonrası iş yerine dönmeleri durumunda fırar etmiş sayılırlar.

Bu durumu iş yeri patronları Ahlak Büro Amirliği'ne dilekçe ile bildirilir. Dilekçe üst yazı ile komisyona gönderilir ve komisyon tarafından ilgili kadının o ilde çalışması durdurulur.

Genel Kadınların rutin sağlık işlemleri;

Genel Kadınlar yılda bir Akciğer grafisi çekilir, Üç ayda bir kan kontrolü ve haftada iki kez jinekolojik muayene yapılır.

Akciğer grafisi Verem Savaş Dispanseri'nde, kan kontrolleri komisyonda çalışan personel tarafından numuneler alınarak İl Halk Sağlığı Müdürlüğü'ne bağlı olarak hizmet veren Laboratuarda Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar yönünden incelenir. Jinekolojik Muayene ise, Genelev içerisinde bulunan Dispanserde Komisyonda görevli Doktor, Ebe ve Sağlık Memuru tarafından yapılır.

Komisyon binası Genelevden ayrı bir yerde bulunmaktadır. Muayene için Geneleve gidilmesi, kadınların güvenlik ve sosyal baskı açısından olumlu bir durumdur.

Kontrol ve muayeneden sonra hastalık taşıdığı görülen kadınlar tedaviye alınarak çalışmaları durdurulur. Tedavi bitiminde tekrar çalışmalarına izin verilir.

Otel, mesken ve iş yeri kapatma işlemleri;

Amacı dışında kullanılıp fuhuş yapıldığı Ahlak Büro Amirliği tarafından tespit edilen otel, mesken ve iş yerlerinin tespit tutanakları İl Emniyet Müdürlüğü tarafından komisyona bildirilip, karar alınması sağlanarak, süresi 90 günden fazla olmamak üzere mühürlenerek faaliyetten men edilir.

Otel, mesken ve iş yerlerinde fuhuş yaptığı tespit edilen kişiler Ahlak Büro Amirliği tarafından sağlık kontrollerinin yapılması için komisyona gönderilir. Komisyonda görevli kişiler tarafından yapılan kan tetkiki sonuçları tekrar Ahlak Büro Amirliğine bildirilip, sağlık kontrolleri sonucunda hastalık taşıyan kişiler tedavi altına alınır. Tedavileri bitinceye kadar belirli aralıklarla kontrol amaçlı komisyona gelmeye devam ederler.

3.2.2.3. Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonunun Kısımları

Tüzüğün 5. maddesi uyarınca, zührevi hastalıklar ve fuhuşla mücadele komisyonları; idari, sağlık ve icra işleriyle görevli olmak üzere üç kısma ayrılmıştır²³⁵.

Komisyonun idare kısmı 6. madde de yer alıp, illerde; sağlık ve sosyal yardım müdürü veya görevlendireceği bir yardımcısı, en büyük polis amiri veya görevlendireceği bir yetkili, ahlak zabıtasında görevli bir memur, varsa deri ve tenasül hastalıkları dispanseri uzman tabip veya tabiplerinden biri, yoksa il merkez hükümet tabibi, bunlarda yoksa belediye tabibi, varsa il sosyal hizmet merkezinden bir sosyal hizmet uzmanı veya sosyal yardımcıdan oluşturulmuştur.

İlçelerde ise; hükümet tabibi veya en kıdemli merkez sağlık ocağı tabibi bunlar yoksa belediye tabibi, varsa zührevi hastalıklar muayene tabibi, en büyük polis amiri, varsa ahlak zabıtasında görevli bir memurdan kurulur.

Komisyona, illerde; sağlık ve sosyal yardım müdürü veya görevlendireceği yardımcısı, ilçelerde; hükümet tabibi veya sağlık ocağı tabibi, bunların bulunmaması halinde belediye tabibi başkanlık eder²³⁶.

Komisyonun sağlık kısmı tüzüğün 7. maddesinde düzenlenmiş olup; genel kadınlarla, fuhuşu sanat ve geçim vasıtası yapan 23. maddedeki kadınların sağlık muayenesi ve genel evlerin sağlık teftişi ve hastalıkların tedavisi için yeteri kadar tabip, hastabakıcı, lüzumu halinde kâtip ve odacıdan oluşur.

²³⁵ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 5.

²³⁶ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 6.

Muayene tabipleri çok olan şehirlerde bir baştabiplik kurularak sağlık kısmının idaresi kendisine verilir. Muayene işi az olan yerlerde Hükümet veya belediye tabipleri bu işi sıra ile yaparlar.

Sağlık kısmının görevlerinden; muayene, tedavi ve koruma işlerinin yürütülmesinden muayene memuru tabipler, baştabipler, sağlık ve sosyal yardım müdürleri müteselsilen sorumludurlar²³⁷.

Komisyunun icra kısmı tüzüğün 8. maddesinde işlenmiş olup; genel kadınlarla, fuhuşu sanat ve geçim vasıtası yapan 23. maddedeki kadınların ve genel evlerin tespit ve tescili, gizli seks işçileriyle gizli fuhuş yapılan yerlerin meydana çıkarılması, muayenesine lüzum görülen şahısların getirilmesi, kapanması gereken yerlerin kapatılması ve zührevi hastalıklar ve fuhuşla mücadele komisyonları tarafından alınan kararların uygulanması ve yürütülmesi için mahallin en yüksek polis amirinin gözetim ve sorumluluğu altında yeteri kadar ahlak zabıtası memuru veya sivil polisle, kâtip ve dosya memurlarından ibarettir²³⁸.

3.2.2.4. Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonunun Toplantı ve Kararları

Komisyון en az haftada bir defa başkanın davetiyle toplanır. Kararlar çoğunlukla verilir. Oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu tarafın oyuna itibar olunur. Kararlar, illerde valinin, ilçelerde kaymakamın onayı ile tamam olur.

Kaymakam tarafından onaylanmayan kararlar üzerinde komisyonca ısrar edildiği takdirde, mesele valiliğe bildirilir ve valiliğin kararına uyulur.

Valiler tarafından onaylanmayan kararlar üzerinde komisyonca ısrar edildiği takdirde, vali tarafından sebeplerinin beyanı ile keyfiyet Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bildirilir. Bakanlığın kararı yerine getirilir²³⁹.

Komisyון kararları hususi bir deftere özet olarak yazılıp her toplantı sonunda üyeler tarafından imzalanır. Kararlara vali veya kaymakam tarafından onaylandıktan

²³⁷ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 7.

²³⁸ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 8.

²³⁹ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 9.

sonra komisyon üyeleri, kararların kendilerini ilgilendiren kısımlarını gelecek toplantıya kadar yapmak ve yapamadıklarının sebeplerini bildirmek mecburiyetindedirler²⁴⁰.

3.2.2.5. Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonunda Valinin Görevleri

Valiler, vilayet merkezlerinde ve kazalarda zührevi hastalıklar ve fuhuşla mücadele komisyonunun kurulmasını ve üyelerinden bazılarının ayrılmaları halinde bu Tüzüğe göre tamamlanmasını sağlamak, komisyonun muntazam toplantısını, üyelerin devamını ve işin intizam ile yürütülmesini denetlemekle mükelleftirler.

Kaymakamlar kazalarındaki komisyonların denetlenmesinde valilerin haiz oldukları yetkiye sahiptirler²⁴¹.

3.2.2.6. Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonuna Yardım Kurulları

İkinci maddeye göre, zührevi hastalıklar ve fuhuşla mücadele komisyonunun kurulmasına imkân olmayan kaza merkezlerinde, en yakın komisyona bağlı olmak üzere, kaymakamın başkanlığında en büyük zabıta amirleri ve varsa resmi veya hususi tabipten ve belediyece seçilen bir kişinin damgası kullanılır. Bu kurullar lüzumu halinde kaymakamın daveti üzerine toplanır²⁴².

2004 yılında yapılan araştırmalara göre, ülkemizde faal durumda 56 adet genelev bulunması ve bir ilde 2. bir genelev olmaması nedeniyle, komisyon yardım kurulları bulunmamaktadır²⁴³.

3.2.2.7. Genel Kadınların Tespit, Tescili ve Sağlık Tedbirleri

²⁴⁰ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 10.

²⁴¹ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 11.

²⁴² Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 12.

²⁴³ Özerdoğan vd., **y.a.g.m.**, s. 5.

Fuhuş tüzüğüne göre bir kadın seks işçiliğini yapması ancak devletin kontrolü altında mümkündür²⁴⁴. Komisyonun öncelikli görevleri arasında, kadını fuhuşa sürükleyen sebeplerin araştırıldığı 20. maddeden bahsedilebilir. Madde metni şu şekildedir:

“Madde 20 -Mükerreren ve birçok erkeklerle münasebette bulunması dolayısıyla bir kadının fuhuşu sanat edindiğinden şüphe edilir ve hakkında gizli ve etraflıca yapılan inceleme ile elde edilen müspet delillerle kendisinin 15 inci maddede yazılı genel kadınlar vasıflarını haiz olduğu meydana çıkarılırsa, evvela bu kadını fuhuşa sürükleyen sebepler komisyonca araştırılır ve kendisinin tekrar namuslu bir hayata dönmesini sağlayacak tedbirler düşünülür. Bu tedbirlerin faide vermediği hallerde bu kadın hakkında 21 inci maddedeki şartlar varsa

Genel Kadınlar hakkındaki hükümler, bu şartlar yoksa 23 üncü maddede yazılı sağlık tedbirlerine dair hükümler uygulanır²⁴⁵.”

İlgili maddede geçen “Mükerreren ve birçok erkeklerle münasebette bulunması dolayısıyla bir kadın...” ifade; seks işçisini kadın, cinsel ilişkiye girdiği kişiyi ise erkek olarak tanımlamaktadır. Tanım toplumsal bakış açısına uygun olarak geliştirilmiştir. Ancak günümüz seks işçileri arasından erkek sayılarına bakıldığında azımsanamayacak ölçüde fazla olduğu görülmekte ve tüzüğün günümüz şartlarına uygun olarak düzenlenmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır²⁴⁶.

Maddeyi detaylı inceleyecek olursak; tescil kararı Komisyon’a bırakılmış olup, karar için gerekli olan şartlar somut bir şekilde belirlenmemiştir. Kadının tescil edilmesi ile birlikte ortaya çıkan sorun ise, kadının rızasının alınmamasıdır. Oysaki bu durum Anayasaya aykırı ve Ceza Kanunu ile önlenmiş olsa dahi, Tüzükte yeteri kadar açıklanmamış olduğunu görmekteyiz²⁴⁷. Günümüzde birçok Komisyon yeni giriş kabul etmemekte olup, tescil işlemleri de yapılmamaktadır. Bu tescil edilmeme durumu da sorun arz etmektedir. Bazı kadınlar güvenli olduğunu düşündükleri için genelevlerde

²⁴⁴ Aslı Zengin, **Devletin Cinsel Kiyısı: Kayıtlı/Kayıtsız Fuhuş Mekânları Üzerine Bir Yazı**, Amargi, Kış 2008-09, s. 57.

²⁴⁵ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 20.

²⁴⁶ http://ikgv.org/sws_dosyalar/Yasal%20D%FCzenlemeler%20ve%20Onsan%20Haklar%EC.pdf (Erişim 25.06.2015)

²⁴⁷ Çokar, Kayar, **y.a.g.e.**, s. 83.

çalışmak istemekte ancak, giriş işlemi yapılmadığından, genelevler gizli fuhuşun önüne geçmede etkisiz kalmaktadır²⁴⁸.

Dikkat çeken hususlardan biri de; kadının fuhuşu bir sanat edinmesi ve bunu meslek olarak yapma durumunun tespit edilmesi hâlinde kendisinin tekrar namuslu hayata dönmesini sağlayacak tedbirler düşünülmesini belirten ifadedir. Nitekim bu ifadeyle fuhuşu bir meslek olarak ele almak veya bireylerin mağduriyetlerini göz ardı etmek suretiyle, toplumsal bir bakış açısıyla namussuzca bir davranış olarak ele alındığı görülmektedir. Bu da genel kadın olarak tabir edilen kadınların insani haklarına saldırı mahiyetinde bir ifadedir. Bunun yanı sıra madde kapsamında kadınların komisyon tarafından bir araştırmaya tabi tutulması ve tekrar namuslu hayata dönmesini sağlayacak tedbirlerin alınması hususunda bir bekleme süresine maruz kalmaları söz konusudur²⁴⁹. Ekonomik anlamdaki güçsüzlükler nedeniyle veya ne şekilde olursa olsun geçimini fuhuştan sağlayan bireylerin bu bekleme süresinde nereden gelir elde edebilecekleri konusuna değinilmemesi ise diğer bir eksikliklerdir. Yine bu süre zarfında kendilerine ne şekilde muamele edileceği veya fuhuştan ne şekilde uzak tutulacaklarının belirtilmemesi de pozisyonları açısından muallâkta olan bir konudur. Alınacak olan kararın komisyon kararı olarak alınması gerekliliği ise birden fazla bireyin aynı konuda oy kullanmasını gerektirir ki bu da yanlış uygulamaların ortaya çıkmasına sebebiyet verebilecek bir durumdur. Yine madde bünyesinde fuhuşun gerçekleşmesi için belirgin şartlardan olan para ödenmesi unsuruna yer verilmemesi birden fazla kişiyle cinsel ilişki yaşayan herkesi fuhuş sektörüne dâhil etmeyi sağlayabilecek bir eksikliklerdir.

Kadın seks işçilerinin, genel evlerde çalışabilmeleri için tüzüğün 21. maddesinde birtakım koşullar sayılmıştır. Bu madde:

“Madde 21 - Komisyonca bir kadının genel kadın olarak tesciline karar verilebilmesi için, aşağıdaki şartların bulunması lazımdır:

- *Fuhuşu kendisine sanat edinmek veya 20. madde gereğince hakkında komisyonca karar verilmiş olmak,*
- *21 yaşını bitirmiş olmak,*
- *Yabancı tabiiyetinde bulunmamak,*

²⁴⁸ Çokar, Kayar, a.g.e., s. 84.

²⁴⁹ http://ikgv.org/sws_dosyalar/Yasal%20D%FCzenlemeler%20ve%20Onsan%20Haklar%EC.pdf (Erişim 25.06.2015)

- *Tabiiyetsiz olmamak.*²⁵⁰

Daha önce de belirtmiş olduğumuz bu şartlar kanaatimizce bir kadının genel kadın olarak belirlenmesi veya tescil edilmesi açısından yeterli değildir. Nitekim birinci kısımda bahsedilen fuhuşu kendisine sanat edinmek ve hakkında komisyonca karar verilmiş olma yönündeki madde mağdur pozisyonundaki bireylerin fuhuştan elde ettiği gelirle geçinmemesi veya sürekli olarak fuhuş yapmaması durumunda geçersiz kalacaktır. Ayrıca para karşılığı ara sıra fuhuş yapan bireylerin bu madde ile genel kadın olarak ele alınmasını imkânsız kılmaktadır. 21 yaşını bitirmiş olmak şartı ise bu konudaki bir diğer eksikliklerdir. Genel kadın olmak için 21 yaş şartının belirlenmesi, 18 yaşından itibaren reşit olan ve fuhuş sektöründe yer alabilecek olan bireylerin üç yıllık bir süre zarfında genel kadın olarak tescil edilmemeleri ve bu nedenle de yapılacak olan sağlık muayenesi gibi uygulamaların dışında tutulmalarına neden olacaktır. Bu da toplum sağlığı açısından cinsel yolla bulaşan hastalıkların engellenmemesi gibi bir olumsuz sonuç doğurabilecektir.

1973 yılında tüzükte yapılan değişiklikle; “*Genelevlerde ve tek başına fuhuş yapılan evlerde, Genel kadın olarak evli kadın çalıştırılmaz*” ibaresi eklenmiştir²⁵¹.

Tüzüğün 22. maddesi uyarınca; genel kadın olarak tescil edilen kadınların, genelevden çıkmaları halinde, bu kadınların tescillerinin iptali mümkün olmazken, Danıştay 10. Dairesi konuya ilişkin değişik bir karar vermiş ve vesika iptallerinin yolunu açmıştır²⁵².

Kadın seks işçilerinin, genel evlerde çalışabilmeleri için, kayıt altına alınmaları ve zorunlu sağlık kontrollerinin düzenli bir şekilde yapılması gerekliliği tüzüğün 23. maddesinde düzenlenmiştir²⁵³. Bu madde:

“Madde 23 - Fuhuşu sanat ve geçim vasıtası edindikleri 20 nci maddeye göre yapılan inceleme ile anlaşılan fuhuşla melüf 18 yaşını bitirmiş ve 21 yaşını bitirmemiş kadınların her biri için lüzumu halinde komisyonca ekli örneğe göre bir (Gizli sağlık

²⁵⁰ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 21.

²⁵¹ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 31.01.1973 - 7/5786 K. Ek madde.

²⁵² Danıştay 10. Dairesi'nin 2005/7420 E. 2008/6094 K. sayılı 15.09.2008 tarihli kararında; fuhuş yapmayı bırakarak evlenen ve iki çocuk annesi olarak aile yaşantısı içine giren davacının, artık genel kadın olmadığı, bu nedenle de davacı hakkında genel kadın olarak tutulan arşiv kaydının silinmemesi, hukuka aykırı bulunmuş ve idare mahkemesi kararının bozulmasına hükmedilmiştir.

²⁵³ Çokar, **y.a.g.e.**, s. 138.

*kartonu) tertip edilip numaralanır. Bu kartona kadınların fotoğrafları yapıştırılıp adları, soyadları, yaşları, doğdukları ve ikamet ettikleri yerler kaydolunur.*²⁵⁴”

Bu maddenin gizlilik esası bireylerin toplumsal baskıya maruz kalmamaları açısından önemli bir durumdur. Nitekim kimliği açıklanmayan bireyler toplum önünde genel kadın veya fuhuş ile ilgilenen kişiler olarak değerlendirilmeyecek olup, bu şekilde de toplumsal baskıdan uzak kalacaklardır. Ancak gizlilik unsurunun bir de dezavantaj olan yönü vardır. O da fuhuşla mücadele faaliyetlerinin temelini oluşturan, sağlık sorunlarından toplumu uzak tutma konusunda ortaya çıkmaktadır. Bireyin muayene sonucunda HIV pozitif çıkarsa bile, bu bilgi bir bireyin çalışmış olduğu genelev haricinde herhangi bir kurumla paylaşılmamaktadır. Bu da fuhuşu meslek haline getiren kişilerin yasadışı şekilde fuhuş faaliyetlerini sürdürmelerinin önünü açan bir gelişmedir. Bu bağlamda tüzüğe, bireylerin toplum açısından yaşamsal önemi olan hastalıkları taşımaları durumunda ifşa edilmelerini veya en azından belirli kurumlarla bu bilgileri paylaşma gibi bir maddenin eklenmesi sağlıklı olacaktır. Ayrıca yapılan bazı çalışmalarda; bu bireylerin cinsel yolla bulaşan hastalıklardan, özellikle HIV konusunda bilgi düzeylerinin yeterli olmadığı anlaşılmış olup²⁵⁵, bu konuda verilecek eğitime de dikkat çekilmelidir.

Pembe Hayat LGBTT Dayanışma Derneği tarafından 2009 yılında yayınlanan “Seks İşçilerinde HIV/AIDS Araştırması ve HIV Testi Değerlendirme Raporu”na göre görüşme yapılan kadın ve trans seks işçilerinin büyük kısmının HIV’i bilmediği görülmektedir²⁵⁶.

Genelevde çalışan seks işçisi kadınlar, hastalıklara karşı korunmaya çalışılırken, düzenli kontroller sağlansa bile, yasa kadınlarla birlikte erkeklerin de kontrol edilmesi gerekliliğine inanmamaktadır. Ayrıca haftada iki kez yapılan kontrollerin hastalıkları önleme amaçlı olmasının yanı sıra, hastalıklı kadınların çalışmasını engelleme açısından önemli olduğu görülmektedir²⁵⁷. Bu kadınların bulaşıcı hastalıklar açısından muayeneleri, hem erkeklerin sağlığının korunması hem de kamu sağlığını koruma

²⁵⁴ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 23.

²⁵⁵ Uzm. Dr. Taner Yıldırım, “**Sosyal Yönü ile HIV**”, KLİMİK Sunu Slaydı, 21 Mart 2008, <http://slideplayer.biz.tr/slide/1962321/> (Erişim 20.06.2015)

²⁵⁶ Pembe Hayat LGBTT Dayanışma Derneği, “**Seks İşçilerinde HIV/AIDS Araştırması ve HIV Testi Değerlendirme Raporu**”, Ankara, 2009. <http://docplayer.biz.tr/1862568-Tuu-rkiye-de-seks-iisciileriinin-ciinsel-sagg-lik-ve-uu-reme-sagg-ligg-i-iihtiyaclar-ve-oo-neriiler.html> (Erişim 20.06.2015) Dernek hakkında detaylı bilgi için bkz: www.pembehayat.org/ (Erişim 20.06.2015)

²⁵⁷ Çokar, Kayar, **y.a.g.e.**, s. 39.

amaçlı yapılmaktadır²⁵⁸. Bu düzenleme kapsamında seks işçisi kadınların sağlık durumlarının hiçe sayıldığını söyleyebiliriz.

Tüzüğün 75. maddesinde; seks işçisi kadınlara dair sağlıklı cinsel ilişki açısından bir düzenleme görülmemekte olup, bu kadınlara müşteri seçme olanağı bile verilmemektedir. Bu madde metni aşağıda belirtilmiştir:

“Madde 75 -Fuhuş yerlerinde alınması gerekli genel hijyen şartları yanında bir korunma aracı olarak prezervatif bulundurulur. Bu prezervatifler, ziyaretçilerden arzu edenlere bedeli mukabilinde verilir.”²⁵⁹”

Fuhuşla mücadelenin temelini oluşturan fiilin toplumsal anlamdaki olumsuzluklarını ortadan kaldırma kısmında en büyük düşüncelerden biri cinsel yolla bulaşabilecek olan hastalıkları toplumdan uzak tutmaktır. Bu bağlamda hem fuhuş mağdurlarının sağlık muayenelerinin düzenli olarak yapılması hem de müşteri pozisyonunda bulunan kişilerin hastalıklara dair bulaşma riskini ortadan kaldırmak için birtakım korunma yollarına gitmeleri gerekmektedir. Bu korunma yollarının temel gerekçesi ise iki muayene süresi arasında oluşabilecek bir hastalığın bulaşma riskini ortadan kaldırmaktır. Korunma yollarının başında ise prezervatif kullanımı gelmektedir. Ancak belirtilen maddede hijyen sağlanmasının yanı sıra korunma amacıyla prezervatif bulundurulmasından bahsedilmiş fakat bunun kullanılması hakkında bir zorunluluğa değinilmemiştir. Zorunluluğa değinilmemesinin de ötesinde ziyaretçilerden arzu edenlerin bunun için belli bir bedel ödemesi konusundaki gerekliliğe değinilmesi korunma sağlanması açısından neredeyse caydırıcılık mahiyetinde olan bir uygulamadır.

3.2.2.8. Genelevlerin Açılma Şartları ve Mükellefiyetleri

Genelev sayısının ülkemizde az olması, yasal düzenlemelere uygun olmayan randevuevlerinin oluşumunu engellemiştir²⁶⁰.Tüzüğün 48. maddesinde belirtildiği gibi genelevlerin; genel kadınların muayene edildikleri sağlık kurumu haricinde, resmi dairelere, ibadet ve eğitim yerlerine, spor sahalarına, genel toplanma, eğlence ve bayram yerlerinin yakınına ve bu yerlerden görünebilecek mesafelere açılmaları

²⁵⁸ Catharine A. Mackinnon, **Women’s Lives-Men’s Laws**, The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, and London-England, 2005.

²⁵⁹ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 75.

²⁶⁰ BAKIRCI, Kadriye, **İşçi-İşveren İlişkilerinde Ahlaka Aykırılık**, Güncel Hukuk, Aralık 2008, s.21.

yasaklanmıştır²⁶¹. Bu maddeyle getirilen sınırlamalar toplum ahlakı açısından ele alındığında olumlu bir yaklaşım sergilerken; genelevlerin, ne kadar toplum içerisinde görünmez olduklarına ve toplumun kıyısında yer aldıklarına değinmiştir.

Tüzüğün 79., 80. ve 81. maddelerinde, fuhuş yerlerinin bina ve aksesuarları hakkında bilgi verilmektedir. Tek bir giriş kapısının bulunması, kapıların camsız ve daima kapalı olması; ancak ziyaretçiler tarafından çalındıktan sonra kapının açılmasına izin verilmesi gibi konulara değinilmiştir. Kadınların pencere önünde oturmamaları, kendilerini teşhir etmemeleri ve geçenlere laf atmaları açısından; buzlu cam kullanımı ve pencere kanatlarının sabitlenmesi gibi yasaklar getirilmiştir²⁶². Kısacası genelevlerdeki yaşamın hapis hayatına dönüştüğünü söyleyebiliriz. Ayrıca camların şeffaf olması durumunda gelen müşterileri görme fırsatlarının bulunduğu bahseden kadınlar, kendilerini tanıyan kişileri erken tespit edip saklanabilme olanaklarını ifade ederek, buzlu cam uygulamasının aslında güvenliklerini tehdit eden bir uygulama olduğunu bildirmişlerdir²⁶³.

3.2.2.9. İzinsiz Fuhuş Yapılan Ev, Otel, Pansiyon, Misafirhane ve Benzeri Yerler ile Bunlara Uygulanacak Ceza Hükümleri

Tüzüğün 95. maddesinde izinsiz fuhuş yapıldığı iddia ya da ihbar edilen evlerle ilgili ahlak polisi memurları tarafından gizli incelemeler yapılacağı ve tespiti söz konusu olduğunda ise tutanak ve raporları İl Emniyet Müdürü tarafından komisyona sunulacağı bildirilmiştir²⁶⁴.

Otel, pansiyon ve misafirhaneler hariç, hamam, motel, plaj, bar, pavyon, çalgılı kahve, diskotek, içkili gazino, gece kulübü, taverna ve benzeri işletmelerde, yapılan iş dışına çıkılarak seks işçisi kadınlara sanatlarını icra etme imkânının verildiği 95. maddeye göre tespit olunursa, bu iş yeri sahipleri veya işletenler hakkında komisyonca işlem yapılır²⁶⁵. Yine tüzüğün 97. maddesinde seks işçisi olarak tescil edilen, 21 yaşını bitirmemiş kadın ve kızların, iş yerlerinde bilerek çalıştırılmaları yasaklanmıştır. Seks

²⁶¹ Zengin, **y.a.g.e.**, s. 56.

²⁶² Zengin, **a.g.e.**, s. 56.

²⁶³ Çokar, Kayar, **y.a.g.e.**, s. 86-87.

²⁶⁴ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 95.

²⁶⁵ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 96.

işçisi olmayan kadınların, iş yerlerinde çalışırken, işverenleri tarafından müşterileri ile cinsi münasebette bulunmaya teşvik edilmemeleri gereği de, tüzüğün 99. maddesinde bildirilmiştir.

Tüzüğün 95., 96., 97. Ve 99. maddelerinde belirtilen yasaklara rağmen, izinsiz fuhuş yapıldığı veya yaptırıldığı anlaşılan ev/işyerleriyle ilgili olarak ceza hükümleri uygulanır. Bu ceza hükümleri tüzüğün 103. ve 104. maddelerinde 3 ayı geçmemek üzere kapatma cezası olarak uygulanır²⁶⁶. Kanaatimizce bu ceza yaptırımlarının, günümüzde fuhuşun arttığını göz önünde bulundurursak, yetersiz kaldığını söylemek mümkün olabilir.

²⁶⁶ Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930, Madde 103 ve 104.

4. SONUÇ

Fuhuş kavramından bahsedildiği zaman akla ilk gelen cinsiyet kadındır. Bu kavram neredeyse kadınla özdeşleştirilmiş ve kavramının içinde seks işçisi pozisyonunda kadın dışında herhangi bir cinsiyet akla gelmemiştir. Ancak çalışmamızda da değindiğimiz gibi erkekler, transseksüeller gibi farklı yapılarda veya cinsiyetlerdeki bireylerde seks işçisi olarak fuhuş sektöründe yer almaktadır. Fuhuşun sadece kadın açısından ele alınması kavramın kapsamını daraltmakta ve fuhuşa dair yaklaşımları sınırlandırmaktadır. Ancak belirtilen hususlar dikkate alınıp, diğer bir ifadeyle kapsamın genişliğine göre hareket edilip, yapılan uygulamalar sonucunda ulaşılabilecek netice daha kalıcı olacaktır.

Fuhuş kavramı ile ilgili bahsedilmesi gereken hususlardan ilki, idari ve sosyal açıdan iki farklı boyutunun bulunmasıdır. Bu farklılık somut olarak uygulama esnasında karşımıza çıkmaktadır. Fuhuş olgusunu; devlet tarafından oluşturulmuş genelevlerde, devlet kontrolünde gerçekleştirilen fuhuş ve genelevler dışında toplumsal alanlarda veya çeşitli mekânlarda gerçekleştirilen fuhuş olarak iki farklı şekilde ele almamız mümkündür. Genelevler dışında gerçekleştirilen fuhuş faaliyetlerinin önlenmeye çalışılması, bu konu ile ilgili kolluk kuvvetleri içinde ayrı bir birimin oluşturulması ise kavramın kendi içinde, devlet bünyesindeki uygulamalar bakımından çelişki gösterdiğinin bir kanıtıdır. Nitekim fuhuşun uygulaması esnasında bir tarafta devlet eliyle meydana getirilen yapılar varken diğer tarafta devletin kolluk kuvvetleri tarafından önlenmeye çalışılan bir fuhuş faaliyeti söz konusudur. Bahsettiğimiz bu farklılık ise devletin fuhuşla mücadele konusunda vermiş olduğu çabaları, meydana getirmiş olduğu mücadele yapılanmalarını bir noktada işlevsiz kılmaktadır. Ancak devlet tarafından yapılan uygulamaların toplum içinde fuhuşun olumsuz etkilerini en aza indirmeye veya ortadan kaldırmaya yönelik olduğu düşünüldüğü ve buna ek olarak da toplumlar içinden fuhuşun hiçbir zaman tam anlamıyla ortadan kaldırılamadığı düşünüldüğünde, uygulamaların haklılık payı olduğu görülmektedir. Öteki taraftan yapılan uygulamalar doğru olsa da sosyal alanlarda yapılan fuhuşun önlenmesi için fuhuşla ilgili oldukça caydırıcı tedbirler alınması ve devlet kanalıyla sunulan imkânların artırılması gerekmektedir.

İmkân artırımı olarak bahsettiğimiz husus; fuhuş sektöründe faaliyet gösteren bireylere dair bilinçlendirme faaliyetleri sunulması, bu sektörde yer alan kişilerin fuhuşu

birakmaları açısından etkili olabilecektir. Bunun yanı sıra kamu spotu şeklinde halka fuhuş konusu ve fuhuşla bulaşan hastalıklar konusunda bilgilendirme çalışmalarının yapılması da, bu sektöre yönelimi azaltıcı etki gösterecektir. Ayrıca bilindiği ve çalışmamızda da değindiğimiz gibi, insanların seks işçisi olarak fuhuş sektöründe yer almalarının temel sebebi ekonomik sebeplerdir. Bu nedenle devletin, fuhuşa yönelme aşamasında yakalanan veya seks işçiliğine henüz başlamış olan kişileri tespit ettiği zaman serbest bırakmanın yanı sıra kendilerine alternatif imkânlar sunması ve bu bireylerin ekonomik kaygılarını ortadan kaldırması, fuhuş sektörünün gelişimine engel oluşturacaktır. Yine bu bağlamda ıslah – ı nefis uygulamalarına dair kolaylıkların sağlanması seks işçilerini bir çıkmaza düşme psikolojisinden kurtaracak ve bireyler ilk fırsatta sektör dışına çıkacaktır.

Fuhuş denildiği zaman akla gelen cinsiyet olan kadın fuhuş olayından da en fazla etkilenen kişidir. Kadın, fuhuş esnasında yalnız olmasa da, para karşılığında girdiği cinsel ilişki esnasında ve sonrasında, cinsel istismar, şiddet ve toplum tarafından dışlanma gibi durumlara maruz kalan bireydir. Bu konuda düşünülmeyen veya ihmal edilen husus, fuhuş sektörü içinde kadının yanı sıra müşteri, aracı gibi bireylerin de var olduğudur. Ancak kadın, toplum tarafından dışlanan, uzaklaştırılan, kendisi ve ailesi baskıya maruz kalan kişi olmakta, işin diğer faili olan erkek ise sadece “çapkın” vb. sıfatlarla toplum içinde hayatına devam etmektedir. Bu da toplumun fuhuşa dair bakış açısının değiştirilmesi gerektiğinin en büyük göstergesidir. Burada yapılması gereken, erkeklerin egemenliğinin ve kadınların bağımlılığının, toplumsal ve siyasal bir sorun olması bakımından, kadınların güçlü kılacak politikaların üretilmesini sağlamak ve yasal düzenlemelerinde bu yönde gelişmesine destek olunabilir.

Karşımıza çıkan başka bir konu ise, seks işçisi olan kadınların toplum tarafından sağlık açısından bir risk olarak ele alındığıdır. Nitekim olay salt sağlık boyutunda ele alındığı ve kadının bu nedenle bir baskıya maruz bırakıldığı düşünüldüğünde, aynı pozisyonda olan erkek de bu baskıya maruz kalmalıdır. Ancak erkekler açısından durum, yukarıda değindiğimiz gibidir. Bu da toplumsal açıdan maruz kalınan yaptırımlar konusunda bir adaletsizliğin olduğunun göstergesidir.

Uygulama konusundaki aksaklıklardan biri de mevzuat konusunda görülmektedir. Bu konuda seks işçisi olan kadın “mağdur” pozisyonundadır. Bu durum kadına dair ceza yaptırımı hususunu geçersiz kılmaktadır. Ancak kadının fuhuş sektörüne sürüklenmesine neden olan, aracılık eden, zorlayan vb. kişiler ceza

almaktadır. Aslında fuhuş konusunda ceza alan bireyler yalnızca bahsettiğimiz bireylerdir. Nitekim mağdur sıfatındaki kadınla cinsel ilişkiye giren ve “müşteri” sıfatında olan kişiler hakkında da bir yasal düzenleme yoktur. Bu da fuhuşa dair yönelimlerin azalmamasına neden olmaktadır. Çünkü birey ne toplum tarafından ne de devlet tarafından herhangi bir şekilde baskıya/yaptırıma maruz bırakılmamaktadır.

Belirttiğimiz hususlar açısından yasal metinlerde birtakım güncellemeler yapılması gerekmektedir. Bu güncellemelerin başında ise “müşteri” konumunda bulunan bireylerin de fuhuş faaliyeti gerçekleştirmeleri sonucunda belirli yaptırımlara maruz kalmaları hususunda yapılacak olan düzenlemelerdir. Bunun yanı sıra seks işçisi olarak çalışan kişilere bu faaliyetlerinden vazgeçmeleri şartıyla alternatif ekonomik getiriler sağlanması, toplumsal anlamda baskıya maruz kalmamaları için şehir değiştirebilmeleri vb. imkânlar sağlanmalıdır. Çocuklara yönelik hazırlıkların bile fiil sayılması gibi olumlu bir düzenlemenin sonuçlarının daha ağır hâle getirilmesi de yapılabilecek olan düzenlemeler arasındadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Rantseva Kıbrıs-Rusya Kararı ile, fuhuş için insan ticaretinin, insan hakları ve kölelik yasalarına karşı olduğuna ilişkin ilk kez alınan ve iki ülkeyi tazminata mahkûm eden bu karar son derece önemlidir. Karar, hükümet makamlarının bu tür davaları soruşturmakla yükümlü ve buna karşı kanuni önlemler almakla zorunlu olduğunun ortaya koyulması açısından da büyük önem taşımaktadır. AİHM, ilk defa fuhuş amacıyla insan ticaretine ilişkin bir karar almıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine taraf olan ülkelerde, fuhuş için insan ticareti yasalara aykırı olarak düzenlenmiştir. Ancak buna zorlanan kurbanlar, devamlı şiddet altında olduklarından, buldukları ülkenin adalet sisteminden yararlanamamaktadırlar. Hem mağdurun kendi ülkesi, hem fuhuşa zorlandığı ülke, bu kişilerin yaşam haklarını korumak ve devam ettirmekle yükümlüdürler. AİHM, ilk kez bu davayla bu konuyu gözler önüne sermiştir.

Rantseva Kıbrıs-Rusya Kararı, AİHM tarafından insan ticaretinin köleliğe eşdeğer olduğunun tespit edilmesi yönünden son derece önemlidir. Kararda her iki devlet de Rantseva’yı insan ticareti suçunun mağduru olmaktan koruyamamaları nedeniyle 4. maddenin ihlalden sorumlu tutulmuştur. AİHM insan ticaretini köleliğe benzeterek bunun doğrudan 4. maddenin ihlali olduğunu ifade etmiştir.

Mahkeme, ülkelerin pozitif tedbir olarak, “koruma görevi” ve “soruşturma görevi” ile yükümlü olduklarını ve bu görevlerini lâıyıkıyla yerine getirmek

mecburiyetinde olduklarını vurgulamıştır. Kuşkusuz Mahkeme'nin bu kararda en kayda değer bulgusu, daha önce de ifade edildiği gibi, günümüzde insan ticaretinin köleliğe eşdeğer olduğu sonucuna net bir şekilde varmış olmasıdır.

Mademki fuhuş bir meslek olarak kabul ediliyor; o zaman toplumsal ve ekonomik bağlamda ele alınarak; toplumun genel olarak cinsellik konusunda eğitilmesi ve cinselliğe bakış açısının değiştirilmesi sağlanmalıdır. Kadın seks işçilerinin yaşam tecrübelerine cevap verebilen fuhuş politikaları geliştirilmeli ve uzun vadede ise kadınları fuhuşa iten ve fuhuşu uluslararası bir sektör haline getiren koşullar ile yasal mücadele içine girilmelidir. Uluslararası alanda fuhuşu yasal olarak düzenleyen birkaç ülkeden biri olarak Türkiye'de ise, daha çok uluslararası hukukla bağlantılı halde, Anayasa'da sayılan insan hakları çerçevesinde ve sosyal ve laik devlet ilkesi gereğince, eskiden kalma değil, günümüz şartlarına uygun yeni yasal düzenlemeler yapılmak zorundadır.

Ülkemizde istenen durum ise yakın bir gelecekte, insan tacirlerinin ve fuhuş sektörünün hedefinde yer almayan, insanların fuhuşu meslek olarak görmediği ve bundan para kazanmadığı, özellikle kadınlarımızın tacirlerin oyunlarına gelmeyecek kadar eğitilmiş oldukları, fuhuşa talebin olmadığı ve hatta fuhuş olgusunun tamamen yok olmasıyla birlikte tüm bu yaptığımız çalışmaların artık anlamsız hale geldiği bir ülke haline gelmesidir.

5.KAYNAKÇA

- ACAR, İ., 2001. “**Osmanlı Kanunnameleri ve İslam Ceza Hukuku**”, Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. XIII-XIV, ss.53-68.
- AÇIKALIN, N., 2008. “**Toplumda Fahişelik Kurumunun Vazgeçilmezliği Üzerine Mitler: Mersin Örneği**”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1(4). ss.11-35.
- AKSOY, E. E., **İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi’nin Fuhuşun Meslek Edinilmesi Hakkındaki “Tremblay/Fransa” Kararına İlişkin Bir Değerlendirme**, Uğur ALACAĞAPTAN’a Armağan, C. 2. ss.17-26.
- ALKAN, T., 1981. **Kadın-Erkek Eşitsizliği Sorunu**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları:475, 100. Yılında Atatürk’e Armağan Dizisi:18, Ankara, 133s.
- ALTMAN, D., 2003. **Küresel Seks**, Çev.:S. Çağlayan, Kitap Yayınevi, İstanbul, 256s.
kaosgl.org/sayfa.php?id=2554, 20/05/2015
- Ankara Ticaret Odası, 2004. Hayatsız Kadınlar Dosyası Raporu.
<http://www.atonet.org.tr/yeni/index.php?p=201&l=1>, 26/06/2015
- ARTUK, M. E., Gökçen, A. ve Yenidünya, A. C., 2006. **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Turhan Kitabevi, Ankara, 875s.
- ARTUK, M. E., Gökçen, A. ve Yenidünya, A. C., 2009. **Türk Ceza Kanunu Şerhi**, Turhan Kitabevi, Ankara, 5954s.
- ATALAY, A. Ö.,2013. **Türk Ceza Hukukunda Fuhuş Suçu**, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 139s.
- AYDIN, M. A., 1999. **Türk Hukuk Tarihi**, Beta Yayınları, İstanbul, 447s.
- BAKIRCI, K., 2008. “**İşçi-İşveren İlişkilerinde Ahlaka Aykırılık**”, Güncel Hukuk Dergisi, Aralık.
- BALDWIN, M. A., 1993. Strategies of Connection: Prostitution and Feminist Politics. Michigan Journal of Gender & Law, 78s.
- BARDAKÇI, M., 2005. **Osmanlı’da Seks**, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 256s.
- BAŞARAN, B., 1986. **3. Selim ve İstanbul Şehir Siyaseti 1789-1792, Osmanlı’da Asayiş Suç ve Ceza 18.-19. Yüzyıllar**, Noemi Levy ve Alexandre Toumarkine (Der.), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 238s.

- BAYTEMİR, E., 2009. **Cinsel Dokunulmazlığa Kişi Hürriyetine ve Genel Ahlaka Karşı Suçlar**, Adalet Yayınevi, Ankara, 720s.
- BERKSUN, H.H., Demirkaya, N., Ergüven, E., Amaç, E., 1949. **Yürürlükteki Tüzüklerimiz**, C:1, Dr. Nuri Akca Basımevi, İstanbul, s. 562-583.
- BERKTAY, F., 2003. **Tarihin Cinsiyeti**, Metis Yayınları, İstanbul, 2003, 232s.
- BHASİN K., 2003. Toplumsal Cinsiyet, **“Bize Yüklenen Roller”**, Çev.: K. Ay, Kadınlarla Dayanışma Vakfı Yayınları, İstanbul, 151s.
- Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, 9. Cilt, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1992.
- CANER, E., 2004. **Kutsal Fahışeden Bakire Meryem’e Toprak ve Kadın**, Su Yayınları, İstanbul, 152s.
- CENTEL, N., Zafer, H., Çakmut, Ö., 2005. **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, İstanbul: Beta Yayınevi, 803s.
- CİN, H., Akgündüz, A., 1995. **Türk Hukuk Tarihi**, C. I Giriş ve Kamu Hukuku, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul, 470s.
- ÇINGİR, A., 2005. **Yaşamlarını Fuhuş Yaparak Kazanan Kadınların Psiko-Sosyal Nitelikleri, Sorunları ve Çeşitli Kişi ve Kuruluşlardan Beklentilerinin Değerlendirilmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 191s. <https://tez.yok.gov.tr>, 20/05/2015
- ÇOKAR, M., 2004. **“Kölelik mi, Çalışma mı?”**, ek.: Fügen Yıldırım, 2002. Fahışeliğin Öbür Yüzü-Onbeş Kadının Tanıklığı içinde, Metis Yayınları., İstanbul, 153s.
- ÇOKAR, M., Kayar, H.Y., 2011. **Seks İşçileri ve Yasalar: Türkiye’de Yasaların Seks İşçilerine Etkileri ve Öneriler**, İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı, İstanbul, 141s.
- Danıştay 10. D., 2005/7420 E. 2008/6094 K. Sayılı ve 15.09.2008 tarihli kararı.
- Danıştay 12. D., 2004/4382 E. 2006/539 K. Sayılı ve 22.02.2006 tarihli kararı.
- DEĞİRMENCİ, O., 2006. **Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 65, ss.57-96.
- DEMİR, S. D., 2009. **Kadın Seks İşçiliğinin Hukuki Mevzuat Çerçevesinde İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 86s.
- DİNGEÇ, E., 2010. **İrkçilik ile Cinselleştirme Kıskaçında Çingene/Roman Kadın İmgesi**.
- DOĞAN, K., 2005. **Göçmen Kaçakçılığı Suçu**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 242s.

- DONAY, S., 2007. **Türk Ceza Kanunu Şerhi**, Beta Yayınevi, İstanbul, 704s.
- DÖNMEZER, S., 1983. **Ceza Hukuku Özel Kısım, Genel Adap ve Aile Düzenine Karşı Cürümler**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 522s.
- DUBY, G. Perrot, M., 2005. **Tehlikeli Cinsellikler, Kadınların Tarihi Cilt 4, Devrimden Dünya Savaşına Feminizmin Ortaya Çıkışı/A History of Women in The West**, Çev.: A. Fethi, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 580s.
- DURUN, H., 2011. **Fuhşa ve Fuhuş Hakkındaki Temel Türk Normlarına Genel Bir Bakış**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 93 Mayıs-Haziran, ss.405-442.
- FORD, C. S., Bertrand R., 2003. **Cinsel İlişkilerin Tarihsel Evrimi**, Çev.: Y. Cevher, Yeryüzü Yayınevi, Ankara.
- Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, 24.04.1930.
- GÖZÜBÜYÜK, A. P., 1989. **Türk Ceza Kanunu Şerhi**, C. 3, Kazancı Yayıncılık, Ankara, 4547s.
- GÜNDEL, A., 2009. **5237 Sayılı TCK'da Cinsel Saldırı Cinsel İstismar**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 303s.
- GÜNDOĞAN, K., Koç C., Özbudak C., 2009. **Kolluğun Önleyici ve Adli Görevleri**, Yazarın Kendi Yayını, Ankara, 1295s.
- GÜNDÜZ, R., Gültaş V., 2008. **Cinsel Suçlar**, Bilge Kitabevi, Ankara, 248s.
- HAERİ, S., 2003. **İran'da Geçici Evlilik ve Devlet: Kadın Cinselliği Üzerine İslami Bir Söylem, Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik**, İlkaracan, P. (Der.), İletişim Yayınları, İstanbul, 280s.
- HUGHES, D. M., 2004. **Demandfor Child Victims, Mythsand Realities Concerning Child Trafficking**, Fafö Institute for Applied International Studies, Belgium, 15s. http://www.uri.edu/artsci/wms/hughes/child_victims.doc 22/05/2015
- International Convention for Suppression of the White Slave Traffic (Beyaz Kadın Ticaretinin Zecren Men'ine Dair Milletlerarası Sözleşme) <http://www1.umn.edu/humanrts/instree/whiteslavetraffic1910.html>, 21/05/2015

International Convention for the Suppression of the Traffic in Women and Children
(Kadın ve Çocuk Ticaretinin Men ve Zecrine Dair Beynelmillel Cenevre Mukavelesi)

https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mt_dsg_no=VII-3&chapter=7&lang=en, 21/05/2015

International Convention for the Suppression of the Traffic in Women of Full Age
(Reşit Kadın Ticaretinin Men'ine Dair Beynelmillel Cenevre Mukavelesi)

<https://www1.umn.edu/humanrts/instree/women-traffic.html>, 21/05/2015

International Convention for the Suppression of the Traffic in Person sand of the
Exploitation of the Prostitution of Others (İnsan Ticaretinin ve Başkasının
Fuhşunu Sömürmenin İlgası Hakkında Sözleşme)

<http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/dialogue/the-slave-route/spotlight/standard-setting-instruments/2-convention-for-the-suppression-of-the-traffic-in-persons-and-of-the-exploitation-of-the-prostitution-of-others-1949/>, 21/05/2015

International Organization for Migration (IOM-Uluslararası Göç Örgütü), 2009.
**Türkiye'nin İnsan Ticareti ile Mücadele Çabalarının ve Tüm İnsan Ticareti
Mağdurlarının Adalet Erişimlerinin Desteklenmesi Projesi**, Türk
Hukukunda İnsan Ticareti Suçu El Kitabı, Ankara, 281s.

İLHAN, S., 2008. **Yeni Kapitalizm ve Meslek Olgusunun Değişen Anlamları
Üzerine**, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S.:21, ss. 313-328.

KALFA, A., 2008. **Eski Doğu Bloğu Ülkeleri Kaynaklı İnsan Ticareti ve Fuhuş
Sektöründe Çalışan Kadınlar/Ex-Eastern European Countries Origin
Trafficking and Women Working in The Sex Sector**, Yüksek Lisans Tezi,
Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 210s.

KOÇU, R. E., 1971. İstanbul Ansiklopedisi, C.: 2, S.: 163, Millî Eğitim Basımevi,
İstanbul, 7076s.

KÖSE, O., 2007. **XVIII. Yüzyıl Sonları Rus ve Avusturya Savaşları Esnasında
Osmanlı Devletinde Bir Uygulama: İstanbul'da İçki ve Fuhuş Yasağı**,
Turkish Studies, S.:2, ss.104-123.

KURT, B., 2010. **Tüm Çağların Değişmeyen Esareti: Fuhuş ve Suç Örgütleri-1**
<https://www.xing.com/communities/posts/makale-tuem-caglarin-degismeyen-esareti-fuhus-ve-suc-oerguetleri-1-1003857664>, 20/05/2015

- KÜNTAY, E., Çokar, M., 2007. **Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Alanında Ulusal ve Yerel Medya Yoluyla Savunuculuk Projesi, Bilgilendirme Dosyası 8: Seks Ticareti**, İstanbul: Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği, 565s.
http://www.cetad.org.tr/doc/bilgilendirme_dosyasi_8.pdf, 20/06/2015
- MACKINNON, C. A., 2005. **Women's Lives-Men's Laws**, The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, and London-England, 558s.
- MALKOÇ, İ., 2009. **Türk Ceza Kanunu Uygulamasında Cinsel Suçlar**, Malkoç Kitabevi, Ankara, 510s.
- MANCINI, J. G., 1973. **Fahişelik ve Kadın Ticareti**, Çev.: S. Tiryakioğlu, Varlık Yayınları, İstanbul, 194s.
- OĞULTÜRK, N., 1991. **Psiko-Sosyal Özellikleri ile Genelev Kadınları**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 288s.
- ORTAYLI, İ., 2012. **Osmanlı Toplumunda Aile**, Timaş Yayınları, İstanbul, 240s.
- ÖKÇÜN, G., Ökçün, A., 1974. **Türk Antlaşmaları Rehberi (1920 – 1973)**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No:372, Ankara, 558s.
- ÖZBEK, V. Ö., Kanbur, M. N., Doğan, K., Bacaksız, P., Tepe, İ., 2012. **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1096s.
- ÖZERDOĞAN, N., Sayiner, D., Köşgeroğlu, N., Örsal, Ö., **Kadın ve Fuhuş Olgusu**, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu, Eskişehir, 12s.
http://cws.emu.edu.tr/en/conferences/2nd_int/pdf/n.%20ozerdogan,%20d.%20sayiner,%20n.%20kosgeroglu,%20o.%20orsal.pdf, 20/05/2015
- PARLAR, A., Hatipoğlu, M., 2007. **5237 Sayılı TCK'da Özel ve Genel Hükümler Açısından Asliye Ceza Davaları**, Adalet Yayınevi, Ankara, 1576s.
- PARLAR, A., Hatipoğlu, M., 2010. **Açıklamalı, Yeni İçtihatlarla 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu**, C. 3, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 4783s.
- Pembe Hayat LGBTT Dayanışma Derneği, 2009. **“Seks İşçilerinde HIV/AIDS Araştırması ve HIV Testi Değerlendirme Raporu”**, Ankara.
<http://docplayer.biz.tr/1862568-Tuu-rkiiye-de-seks-iisciileriiniin-ciinsel-sagg-lik-ve-uu-reme-sagg-ligg-i-iihtiyaclar-ve-oo-neriiler.html>, 20/06/2015
- Pembe Hayat Seks İşçiliği ve İnsan Hakları Sempozyumu Kitabı, 2011, Ayrıntı Basımevi, Ankara, 298s.
- POROY, A., 2005. **Türkiye’de Cinsellik**, Alfa Basım Yayın, İstanbul, 321s.

Rantseva-Kıbrıs ve Rusya kararı, 7 Ocak 2010.
http://www.anayasa.gov.tr/files/insan_haklari_mahkemesi/aihm_kararlari/3RAN_TSEV-KIBRISveRUSYA.pdf, 23/05/2015

ROBERTS, N., 1993. **Whores in History**, Harper Collins Publishers, Londra, 380s.

SAYIN, H., 2010. **Uluslararası Hukuk ve Türk Hukuku Bakımından Göçmen Kaçaklığı, İnsan Ticareti, Cinsel Sömürü Suçları ve Bunlarla Mücadelede Uluslararası İşbirliği**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 612s.

TAHİROĞLU, B., Erdoğan, B., 2005. **Roma Hukuku Dersleri**, Der Yayınları, İstanbul, 274s.

THOMPSON, S. E., 2000. **“Prostitution-A Choice Ignored”**, Women’s Rights Law Reporter, Volume 21, Number 3, Summer, 235s.

TUNCAY, A. C., Ekmekçi, Ö., 2008. **Sosyal Güvenlik Hukuku’nun Esasları**, Legal Yayıncılık, İstanbul, 612s.

Yargıtay 5. C.D.,5998 E. 4282 K. sayılı ve 30.10.1986 tarihli kararı.

YAŞAR, O., Gökcan, H. T., Artuç, M., 2010. **Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu**, C.5, Adalet Yayınevi, Ankara, 1616s.

YELTEKİN, Y., Dr. Sevinç, 3-6 Kasım 2004. **“Küreselleşme ve Kadın Sempozyumu”**, C.13, S.3, Ankara, 117s. www.halksagligi.org, 20/06/2015

YENİDÜNYA, A. C., 2007. **İnsan Ticareti Suçu**, Turhan Kitabevi, Ankara, 262s.

YILDIRMAK, Uzm. Dr. T., 21 Mart 2008, **“Sosyal Yönü ile HIV”**, KLİMİK Sunu Slaydı, <http://slideplayer.biz.tr/slide/1962321/>, 20/06/2015

YILMAZ, H., 2004. **Açılması İzne Bağlı Yerler**, Atlas Yayıncılık, İstanbul, 414s.

ZENGİN A.,2008-09. **Devletin Cinsel Kıyısı: Kayıtlı/Kayıtsız Fuhuş Mekânları Üzerine Bir Yazı**, Amargi, Kış S.11, ss. 55-59.

1593 Sayılı, **Umumi Hıfzıssıhha Kanunu**, 24.04.1930.

5237 Sayılı, **Türk Ceza Kanunu**, 26.09.2004.

5651 Sayılı, **İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun**, 04.05.2007.

http://www.academia.edu/13904195/%C4%B0stanbul_da_Fuhu%C5%9F_ve_Z%C3%BChrevi_Hastal%C4%B1klar_1914-1933, 28/06/2015

http://www.academia.edu/11882708/Sans%C3%BCr_Kavram%C4%B1_Ba%C4%9Fla_m%C4%B1nda_%C4%B0nternet_Sans%C3%BCr%C3%BC_%C3%96zbekistan_%C3%96rne%C4%9Fi_%C3%9Czerinde_bir_De%C4%9Ferlendirme, 25/06/2015

www.csgb.gov.tr/csgbPortal/diyih.portal?page=disiliskiler&id=3.3, 20/05/2015

www.istanbul.gov.tr/?pid=111122, 20/05/2015

<http://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=87&t=8890>, 20/05/2015

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.1593.pdf>, 20/06/2015

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/2.4.5984.pdf>, 20/06/2015

<https://myuniversities.wordpress.com/2012/11/26/161/>, 20/06/2015

www.ombudsman.gov.tr./contents/files/127a3--%C4%9Fnsan-Haklari-ve-Temel-Ozgurluklerin-Korunmasina-iliskin-Sozlesme%27ye-Ek-Protokol.pdf, 20/05/2015

www.savaskarsitlari.org/arsiv.asp?ArsivTipID=5&ArsivAnaID=3970, 21/05/2015

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.558bb035000574.95564392, 20/06/2015

<http://anayasagundemi.com/2015/06/12/malawide-hiv-testi-yaptirmaya-zorlanan-hayat-kadinlari-tazminat-alacak/>, 25/06/2015

http://ikgv.org/sws_dosyalar/Yasal%20D%FCzenlemeler%20ve%20nsan%20Haklar%EC.pdf, 25/06/2015

<http://www.manilatimes.net/sex-workers-to-get-damages-over-forced-hiv-tests/185389/>, 25/06/2015

http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=218796, 25/06/2015

[https://www.icrc.org/applic/ihl/ihlnat.nsf/0/4953f2286ef1f7c2c1257129003696f4/\\$FILE/Constitution%20Malawi%20-%20EN.pdf](https://www.icrc.org/applic/ihl/ihlnat.nsf/0/4953f2286ef1f7c2c1257129003696f4/$FILE/Constitution%20Malawi%20-%20EN.pdf), 25/06/2015

http://www.yargitay.gov.tr/abproje/belge/temelbelge/AIHS_tr.pdf, 26/06/2015

<http://www.tdvia.org/dia/ayrmetin.php?idno=130211>, 20/06/2015

www.cumhuriyetarsivi.com/katalog/192/sayfa/1986/10/5/16.xhtml, 20/05/2015

www.pembehayat.org/, 20/06/2015

www.gleichbehandlungsanwaltschaft.at/DocView.axd?CobId=37152, 20/06/2015

www.odtumd.org.tr/dosyaArsivi...CEDAW_Prof_Dr_Feride_Acar.pdf, 21/06/2015